

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

MARTIN CHUDOBA

5. ročník

STANOVY BANKY

Diplomová práce

Vedoucí práce: JUDr. Petr Liška, LL.M.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: 24. ledna 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených a řádně citovaných, a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24. ledna 2011

Martin Chudoba

Poděkování

Děkuji panu JUDr. Petru Liškovi, LL.M. za odborné vedení diplomové práce, jakož i za řadu podnětných myšlenek a připomínek.

Obsah:

Obsah:	4
Úvod	5
1. Historický vývoj právní úpravy stanov banky na našem území.....	7
1.1. Zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách.....	8
1.1.1. Zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech	11
1.1.2. Zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech	12
1.2. Situace před přijetím zákona č. 158/1989 Sb.....	14
1.2.1. Zákon č. 181/1948 Sb., o organizaci peněžnictví	14
1.2.2. Zákon č. 84/1952 Sb., o organizaci peněžnictví	15
1.3. Komentář k historickému vývoji právní úpravy stanov banky	16
2. Pojem banky v kontextu zákona č. 21/1992 Sb.	18
2.1. Banka dle původního znění zákona č. 21/1992 Sb.	18
2.2. Změny provedené zákonem č. 16/1998 Sb.	19
2.3. Změny provedené zákonem č. 165/1998 Sb.	19
2.4. Změny provedené zákonem č. 126/2002 Sb.	20
2.5. Dílčí shrnutí	22
3. Stanovy banky v právním řádu České republiky	24
3.1. Úprava stanov banky v obchodním zákoníku	24
3.1.1. Význam stanov.....	26
3.1.2. Právní povaha stanov	27
3.1.3. Návrh stanov	28
3.1.4. Přijetí a změny stanov	28
3.1.5. Platnost a účinnost stanov	33
3.1.6. Neplatnost stanov a jejich částí.....	35
3.1.7. Veřejnost stanov.....	37
3.1.8. Obligatorní náležitosti stanov	38
3.1.9. Podmíněně obligatorní náležitosti stanov	51
3.1.10. Fakultativní náležitosti stanov	54
3.2. Úprava stanov banky v zákoně o bankách	59
4. Analýza stanov České spořitelny, a.s.....	65
4.1. Rozbor jednotlivých ustanovení	65
4.2. Stanovy České spořitelny, a.s. - shrnutí	78
Závěr	80
Seznam literatury a zdrojů	85
Příloha č. 1 - Stanovy České spořitelny, a.s.	88
Abstrakt diplomové práce “Stanovy banky“	106
Abstract of the Thesis “By-laws of a bank“	107

Úvod

Stanovy lze považovat za jeden z nejdůležitějších vnitřních předpisů banky, jakož i akciové společnosti obecně. Vzhledem k právnímu významu stanov je žádoucí, aby jejich náležitosti, vznik, změna a procedury s těmito skutečnostmi související byly podrobeny poměrně přísným pravidlům. Hlavním cílem této práce je zmapovat současný stav úpravy stanov banky v právním řádu České republiky, a to nejen z hlediska požadavků na ně kladených, ale i jejich význam v kontextu dalších ustanovení. Ačkoliv se problematika akciové společnosti vyskytuje v odborné literatuře poměrně často (ať již v podobě komentářů obchodního zákoníku, samostatných publikací či konkrétně zaměřených článků), stanovám je zpravidla věnováno, v nejlepším případě, několik stránek. Pokusím se proto ucelenou a komplexní formou zpracovat veškerou relevantní právní materii, neboť i po důkladné rešerši jsem našel pouze jedinou publikaci¹, která se zabývá výhradně stanovami. Jedinečnost této diplomové práce by měla spočívat v tom, že nabízí podrobný rozbor právní úpravy stanov banky (resp. akciové společnosti obecně). Důraz budu klást zejména na obligatorní náležitosti stanov, tedy takové údaje, které dle platných právních předpisů musí být ve stanovách uvedeny a s nimiž jsou v případě jejich absence spojeny určité právní následky. Domnívám se, že právě povinné náležitosti jsou klíčovým pojmovým znakem stanov - pokud by totiž zákonodárce nestanovil žádné výslovné požadavky na obsah stanov a ponechal ho plně v diskreci jednotlivých akciových společností, ztratily by stanovy svoje výsadní postavení a smysl, jelikož by nemusely obligatorně obsahovat podstatné údaje o společnosti.

Nejprve si neodpustím krátký exkurz do historického vývoje legislativního pojetí stanov banky na našem území, a to retrospektivně v rozmezí od přijetí současné právní úpravy (zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a subsidiárně zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník) přes několik dočasných řešení v letech 1989-1990 až po nástup komunismu v roce 1948.

¹ HEJDA, J.: *Stanovy akciové společnosti a jejich změny*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006.

V druhé kapitole vymezím samotný pojem banka, především to, co tímto termínem rozumí zákon o bankách jakožto primární zdroj právní úpravy bankovníctví v České republice. Zvláště důležité bude rozlišení banky v právním a faktickém smyslu.

Třetí a obsahově nejrozsáhlejší část spočívá v rozboru právní materie, která je v současné době platná ve věci stanov banky. Jak již bylo uvedeno, budu se pohybovat zejména v mantinelech zákona č. 513/1991 Sb., který obsahuje poměrně rozsáhlou úpravu stanov akciové společnosti, jejímž je tuzemská banka vždy zvláštním případem. Vedle některých vlastností a pravidel spojených se stanovami jsou zde uvedeny jejich náležitosti, a to jak obligatorní, tak i podmíněně obligatorní (tj. obligatorní při splnění určitých předpokladů) a fakultativní. V poslední části této kapitoly se budu věnovat zákonu č. 21/1992 Sb., který obsahuje některá speciální ustanovení týkajících se stanov banky, kterými tak doplňuje obecnou úpravu stanov akciové společnosti v obchodním zákoníku.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na analýzu stanov reálného bankovního subjektu, a to České spořitelny, a.s. Na stanovách této banky budou ilustrovány výše zmíněné principy i projekce jednotlivých ustanovení obou relevantních zákonů do konkrétního závazného dokumentu.

V úplném závěru práce se pokusím shrnout poznatky předchozích částí a zdůraznit z mého pohledu nejdůležitější z nich.

1. Historický vývoj právní úpravy stanov banky na našem území

V úvodu bylo zmíněno, že pro stanovy banky jsou v současné době stěžejní dva zákony - zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, který byl schválen 20. prosince 1991 a účinnosti nabyl dne 1. února 1992, a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, přijatý 5. listopadu 1991 a účinný od 1. ledna 1992. Subsidiarita ustanovení obchodního zákoníku o akciových společnostech (zejména Část II., Hlava 1, Díl 5) pro stanovy tuzemské banky plyne z § 1 odst. 1 věty druhé zákona o bankách, kde je uvedeno, že „*Bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost,^{1a)}...*“, přičemž příslušná poznámka pod čarou přímo odkazuje na obchodní zákoník. Je třeba rozlišovat mezi bankou ve smyslu této definice (legální význam) a bankou jakožto subjektem provozujícím bankovní činnost (faktický význam) - uvedená definice zahrnuje pouze banky založené podle českého práva a se sídlem v České republice, nicméně dle § 1 odst. 6 zákona o bankách mohou na našem území vykonávat bankovní činnosti prostřednictvím svých poboček také zahraniční banky, které k tomu mají licenci podle § 5². V rámci přípravy na vstup do Evropské unie došlo rovněž k rozsáhlé novelizaci zákona o bankách, která u nás za určitých podmínek umožňuje působení poboček zahraničních bank se sídlem v členském státu Evropské unie bez nutnosti žádat o výše uvedenou licenci. Na tyto subjekty se zahraničním prvkem se zákon o bankách nevztahuje v celé šíři, stejně tak pro ně úprava akciových společností v obchodním zákoníku není podpůrná a zavazující. Faktický význam slova banka je tak výrazně širší než jeho legální definice v zákoně o bankách. K tomuto tématu se vrátíme podrobněji v druhé kapitole.

V mezidobí od pádu komunismu do přijetí obou výše zmíněných zákonů byla situace poměrně komplikovaná. V souvislosti s přechodem na demokratické zřízení zde byla stejně jako v jiných oborech lidské činnosti patrná snaha co nejrychleji nahradit dosavadní zákony (většinou z období komunismu) novou právní úpravou, která by byla, alespoň co se týče ekonomické oblasti, v souladu s myšlenkami tržního a otevřeného hospodářství. Důsledek této překotné (nicméně nutné) legislativní činnosti byl takový,

² Bude-li v této diplomové práci z kontextu zřejmé, o ustanovení jakého zákona se jedná, nebudu již označení zákona uvádět.

že se některé zákony přijaté na přelomu let 1989/1990 posléze rušily a nahrazovaly se zákony novými a propracovanějšími, které pak v novelizované podobě přetrvaly dodnes. Stejně tak se postupovalo i v případě zákona o bankách - jeho bezprostředním předchůdcem byl zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, ze dne 13. prosince 1989, který nabyl účinnosti 1. ledna 1990. V případě obchodního zákoníku byla situace složitější, neboť s ohledem na předchozí zvyklost byla nejprve problematika akciových společností vyčleněna do samostatného právního předpisu, a to zákona č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech, ze dne 18. dubna 1990 a účinného od 1. května téhož roku. Tento přístup byl ovšem později zavrhnut a od 1. ledna 1992 je právní úprava akciových společností součástí obchodního zákoníku. Podívejme se nyní nejprve na to, co o stanovách banky uváděl zákon č. 158/1989 Sb. jakožto první porevoluční speciální předpis věnující se bankám.

1.1. Zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách

Tento zákon neobsahuje žádné ustanovení týkající se stanov banky, resp. spořitelny. Pro úplnost dodejme, že hlavní rozdíl mezi bankou a spořitelnou podle tohoto zákona spočívá v osobě zakladatele - zatímco banku může založit ústřední orgán státní správy, Státní banka československá (§ 3 odst. 1) nebo československá právnická osoba podle zvláštních předpisů (§ 3 odst. 2), spořitelnu může založit ministerstvo financí, cen a mezd republiky, na jejímž území má mít spořitelna sídlo (§ 4). Rozlišování na banky a spořitelny souvisí s historickým dělením, kdy spořitelny především pečovaly o peněžní prostředky občanů, případně jim poskytovaly půjčky, zatímco zbytek peněžní a úvěrové soustavy tvořilo několik státem založených bank, z nichž každá zodpovídala za určitou činnost. Například Investiční banka, založená zákonem č. 183/1948 Sb., o Investiční bance, měla na starost financování investic a poskytování dlouhodobých úvěrů, zatímco Československá obchodní banka se specializovala na peněžní styk se zahraničím³. Zvláštní postavení měla Státní banka československá, jejíž funkce odpovídala dnešní České národní bance. Původně byla zřízena zákonem č. 31/1950 Sb., o Státní bance československé, nicméně tento zákon byl několikrát zrušen a nahrazen vždy novým zákonem stejného názvu (nešlo se tudíž cestou dílčích novelizací), a to postupně zákony

³ REVENDA, Z.: *Centrální bankovnictví*. 2. vydání, Praha: Management Press, 2001, s. 579.

č. 117/1965 Sb., č. 144/1970 Sb. a konečně zákonem č. 130/1989 Sb. V oblasti spořitelén došlo také k poměrně turbulentnímu vývoji - na počátku bylo zřícení ústavů lidového peněžnictví ve formě družstev (zákon č. 181/1948 Sb., o organizaci peněžnictví), aby byly následně přeměněny na státní spořitelny (§ 14 odst. 1 zákona č. 84/1952 Sb., o organizaci peněžnictví) a celý proces byl v druhé polovině šedesátých let završen sloučením všech státních spořitelén do jediné instituce, a to Státní spořitelny (§ 13 odst. 1 zákona č. 72/1967 Sb., o Státní spořitelně). Výše zmíněný zákon o organizaci peněžnictví z roku 1952 mimo jiné obsahoval obecné schéma celé peněžní soustavy, tj. včetně bank.

Vraťme se nyní k otázce stanov v rámci zákona č. 158/1989 Sb. Již bylo řečeno, že tento zákon se ke stanovám nevyjadřuje. Pro jejich úpravu tak bude klíčový § 1 ve spojení s § 2, podle nichž mohou být banky a spořitelny založeny jako státní peněžní ústavy podle tohoto zákona, nebo jako akciové společnosti, družstevní podniky nebo společné podniky podle zvláštních předpisů (§ 1) a jejich právní poměry se řídí právními předpisy, podle kterých byly založeny, není-li stanoveno jinak (§ 2 odst. 1). Podívejme se tedy, co tyto potencionální právní formy banky znamenají pro její stanovy.

Banka jako státní peněžní ústav

Státní peněžní ústav nebyl pro naši legislativu pojem nikterak nový; toto označení používal již zákon o organizaci peněžnictví z roku 1952, který stanovil, že peněžní a úvěrovou soustavu tvoří státní peněžní ústavy (§ 2) a z hlediska právní ochrany a oprávnění je postavil na úroveň národních podniků (§ 6 odst. 1). Zákon o organizaci peněžnictví byl nicméně zákonem o bankách a spořitelnách derogován jako celek, a proto je třeba vycházet pouze z úpravy stanov právě v zákoně č. 158/1989 Sb. Tam ovšem, jak jsem již uvedl, stanovy řešeny nejsou, a proto tento případ právní formy banky neklade na její stanovy žádné požadavky.

Podobu státního peněžního ústavu, založeného podle zákona o bankách a spořitelnách, měla pouze Konsolidační banka Praha, jejímž zakladatelem bylo Ministerstvo financí ČSFR⁴.

⁴ ŘEŽÁBEK, P.: *Konsolidační instituce a jejich historie v České republice*. Příspěvek do sborníku Centra pro ekonomiku a politiku, 2008, s. 9.

Banka jako družstevní podnik

Úpravu družstevního podniku lze nalézt v zákoně č. 94/1988 Sb., o bytovém, spotřebním a výrobním družstevnictví, účinného od 1. července 1988. Na tento zákon odkazuje i poznámka pod čarou u pojmu „družstevní podnik“ v zákoně o bankách a spořitelnách.

Zákon č. 94/1988 Sb. v části X umožňuje vznik družstevního podniku, kterýžto definuje jako „*socialistickou organizaci, která provozuje svoji činnost samostatně podle zásady úplného chozrasčotu⁵ a na základě socialistické samosprávy*“ (§ 63 odst. 1). Jeho zakladatelem může být družstvo, svaz družstev, Ústřední rada družstev nebo několik těchto družstevních organizací společně (§ 64 odst. 1). O stanovách se v paragrafech věnovaných družstevnímu podniku nehovoří, v § 67 se sice uvádí, že pro družstevní podnik platí přiměřeně rovněž § 25 až 44 tohoto zákona - tedy část VI, nazvaná Hospodářská a sociální činnost družstva – nicméně úprava stanov družstevních organizací se nachází především v § 11, jehož druhý odstavec uvádí výčet jejich povinných náležitostí. Tyto ustanovení tedy nelze pro družstevní podnik aplikovat; dle mého názoru ale stanovy družstevního podniku do jisté míry doplňuje smlouva o založení družstevního podniku, což se dá zjistit porovnáním povinného obsahu stanov (§ 11 odst. 2) a smlouvy o založení družstevního podniku (§ 64 odst. 4) - v obou případech je požadováno např. název a sídlo, předmět činnosti, práva a povinnosti členů resp. zakládajících organizací, forma a výše vkladů atd.

Banka jako společný podnik

Stejně jako u družstevního podniku, odkazuje i zde zákon o bankách a spořitelnách na speciální předpis, kterým je zákon č. 90/1988 Sb., o zemědělském družstevnictví, účinný od 1. července 1988. Tento zákon je primárně věnován zemědělským družstvům, ale v části VI uvádí i některé základní formy družstevní spolupráce, z nichž jednou je právě společný podnik. Situace je ve své podstatě analogická družstevního podniku - stanovy napřímo zmiňovány nejsou, § 68 odst. 2 sice připouští subsidiární a přiměřené použití některých ustanovení o zemědělském družstvu, ale nikoliv těch o

⁵ Jedná se o metodu plánovitého hospodářství, podle níž musí být náklady a výsledky výroby vyjádřeny souběžně v peněžní hodnotě, aby výdaje byly pokryty z příjmu podniku a tudíž byla zajištěna rentabilita výroby. Viz např. BUCHTELOVÁ, R. a kol.: *Akademický slovník cizích slov*, I. díl, 1. vydání, Praha: Academia, 1995, s. 314-315.

stanovách družstva. Nicméně i zde se domnívám, že funkci stanov zemědělského družstva (§ 12) přebírá smlouva o založení společného podniku (§ 68 odst. 1).

Banka jako akciová společnost

V případě banky založené jakožto akciové společnosti je situace nejsložitější. Zákon o bankách a spořitelnách byl účinný v rozmezí od 1. ledna 1990 do 31. ledna 1992. Během této doby došlo k vícenásobné změně předpisu upravujícího akciové společnosti. Od 1. ledna 1990 do 30. dubna 1990 (z hlediska průniku s účinností zákona o bankách a spořitelnách) byl pro akciové společnosti relevantní zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech, jenž byl zrušen jako celek zákonem č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech, který tak upravoval akciové společnosti ode dne své účinnosti 1. května 1990, a to až do 31. prosince 1991, neboť následující den vstoupil v účinnost současný obchodní zákoník (ten byl, v kontextu zákona o bankách a spořitelnách, „účinný“ do 31. ledna 1992).

Aktuální právní úprava stanov akciové společnosti, tedy zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, bude podrobně analyzován v následující kapitole. Podívejme se proto, co pro stanovy banky ve formě akciové společnosti znamenaly zákony č. 243/1949 Sb. a č. 104/1990 Sb.

1.1.1. Zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech

Tento zákon byl přijat 17. listopadu 1949 a účinnosti nabyl dnem vyhlášení 6. prosince 1949; akciové společnosti upravoval po dobu trvání komunistického režimu a ještě několik měsíců po jeho pádu (viz výše). Zrušil prvorepublikovou právní úpravu akciových společností, která byla tvořena nařízením ministerstev vnitra, financí, obchodu, práv a orby č. 175/1899 Sb. (akciový regulativ) a příslušnými ustanoveními tehdejšího obchodního zákoníku.

Co se týče stanov, obsahoval jak řadu ustanovení, která se později objevila v obou navazujících předpisech, stejně jako několik právních konstrukcí, které byly v souladu s doktrínou centrálně řízené ekonomiky. Podívejme se nyní, co o stanovách akciové společnosti zákon č. 243/1949 Sb. uváděl.

Schválení stanov byla spolu se státním povolením a zápisem do podnikového rejstříku jednou z nutných podmínek založení společnosti (§ 3). Schválení stanov, stejně jako státní povolení, náleželo do kompetence ministerstva příslušného podle předmětu podnikání společnosti, postupovat ovšem muselo v dohodě se státním úřadem plánovacím (§ 4 odst. 1). Totéž platilo při schvalování stanov při změně předmětu podnikání (§ 4 odst. 2), naproti tom při jiných změnách stanov postačoval souhlas příslušného ministerstva (§ 4 odst. 3). Ustanovení § 5 obsahuje obligatorní náležitosti stanov, a to název a sídlo společnosti, předmět podnikání, výši základního kapitálu, počet, druh a způsob úhrady akcií, práva a povinnosti akcionářů, způsob zřízení a složení orgánů společnosti a vymezení jejich působnosti, způsob zastupování společnosti včetně podpisování, jak a kde se uveřejňují vyhlášky společnosti, svolávání, hlasování a usnášení valné hromady, způsob rozdělení zisku a ustanovení o odštěpných podnicích, státním dozoru a plnomocníkům při likvidaci společnosti. Tento taxativní výčet je uveden výrazem „zejména“, tudíž není vyloučeno, aby stanovy obsahovaly i libovolné další ustanovení, za předpokladu jejich souladu s platným právem. Stanovy mohly též zřizovat - vedle představenstva, dozorčí rady a valné hromady - další orgány, na které bylo možné přenášet pravomoci obligatorně zřizovaných orgánů (§ 9 odst. 2 v kombinaci s § 10).

Jak později uvidíme, většina obligatorních náležitostí stanov dle zákona č. 243/1949 Sb. se vyskytuje v zákoně č. 104/1990 Sb. i v současném obchodním zákoníku - tento fakt nasvědčuje tomu, že význam stanov se od poloviny minulého století výrazně nezměnil.

1.1.2. Zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech

Tato první porevoluční úprava akciových společností byla přijata 18. dubna 1990 s účinností od 1. května 1990. Na rozdíl od zákona č. 243/1949 Sb. je zde patrné členění náležitostí stanov (byť neformální) na obligatorní, podmíněně obligatorní a fakultativní, tak jak je typické pro současnou úpravu.

Klíčovým ustanovením je zde § 26, který je analogií § 5 zákona č. 243/1949 Sb. Dle odst. 1 musí stanovy akciové společnosti určit:

a) obchodní název a sídlo společnosti;

- b) dobu jejího trvání;*
- c) předmět podnikání;*
- d) výši základního kapitálu a podmínky splacení akcií;*
- e) počet a jmenovitou hodnotu akcií, jakož i formu akcií (na jméno nebo na majitele);*
- f) způsob zápisu společnosti do podnikového rejstříku;*
- g) způsob svolání valné hromady, stanovení postupu pro případ způsobilosti a nezpůsobilosti valné hromady k usnášení, podmínky a způsob výkonu hlasovacího práva akcionářů;*
- h) počet členů představenstva, dozorčí rady a revizorů účtů, způsob jejich volby, určení jejich pravomocí a funkční období;*
- i) zásady pro sestavování bilance a pravidla rozdělování zisku společnosti;*
- j) způsob, jímž se uveřejňují skutečnosti předepsané zákonem nebo stanovami;*
- k) důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie;*
- l) výši a použití rezervního fondu.*

Většina těchto náležitostí byla fakticky uvedena již v zákoně z roku 1949, nově se vyskytují požadavky pod písmeny b), f), j), k) a l).

Ustanovení § 26 odst. 2 uvádí některé podmíněně obligatorní náležitosti stanov („*Podle potřeby stanovy dále upraví zejména ...*“). Patří sem především úprava vydávání a vlastností různých druhů akcií [písm. a)], možnost vzetí akcie z oběhu včetně příslušného postupu [písm. c)], a další.

Nad rámec stěžejního § 26 obsahuje tento zákon větší množství ustanovení, ve kterých je na stanovy odkazováno; zpravidla za účelem upřesnění či doplnění výše uvedených náležitostí z § 26. Z těch důležitějších je vhodné uvést paragrafy věnované prioritním, zaměstnaneckým a úrokovým akciím (po řadě § 8, § 9 a § 10), které lze považovat za konkretizaci již zmíněného § 26 odst. 2 písm. a), nebo ustanovení, které dále rozvádějí § 26 odst. 1 písm. g), tedy některé podmínky a aspekty svolávání valné hromady, její způsobilosti k usnášení, výkonu hlasovacího práva jednotlivých akcionářů, případná omezení atd. - sem patří § 34 odst. 2, § 35 odst. 1, § 39 odst. 1, § 44 odst. 1 a 3, § 47 a § 48. Stanovy musí rovněž obsahovat lhůtu ke splacení akcií (§ 28) jakožto jednu z podmínek jejich splacení [viz § 26 odst. 1 písm. d)], způsob uveřejňování roční účetní závěrky a zprávy o podnikatelské činnosti [§ 33 odst. 3, resp. § 52 odst. 2, jde o

doplnění § 26 odst. 1 písm. j)) nebo otázku zastupování společnosti [§ 26 odst. 1 písm. h) je zde rozveden § 50 odst. 4 a § 51].

Stanovy jsou na několika místech zmiňovány i samostatně, tj. aniž by sloužily k upřesnění § 26. Jedná se například o § 68 odst. 2, podle něhož stanovy určují způsob nabídky nově vydaných akcií akcionářům při převádění majetku společnosti, který převyšuje základní kapitál, do základního kapitálu formou vydání nových akcií. Taktéž v případě omezeného trvání společnosti např. z důvodu spotřebovávání kapitálu v průběhu času musí stanovy obsahovat ustanovení o způsobu postupného splácení všech akcií z čistého zisku (§ 80). Stanovy musí také uvést způsob, jakým likvidátor při likvidaci společnosti informuje o průběhu likvidace [§ 86 odst. 5 písm. f)].

Dle tohoto zákona stanovy podléhají schválení ustavující valné hromady [§ 23 písm. d)], v případě jednorázového založení společnosti postačuje dohoda zakladatelů (§ 25 odst. 2) a jejich změna patří do výlučné působnosti valné hromady [§ 43 písm. a)].

1.2. Situace před přijetím zákona č. 158/1989 Sb.

Ve stručnosti si nyní rozebereme situaci před přijetím zákona o bankách a spořitelnách na sklonku roku 1989. Prvním předpisem v oblasti bankovníctví (resp. peněžnictví obecně) přijatým po nástupu komunistů k moci byl zákon č. 181/1948 Sb., o organizaci peněžnictví, schválený dne 20. července 1948, vstupující v účinnost 3. srpna 1948. Později byl částečně derogován a nahrazen zákonem téhož názvu s č. 84/1952 Sb. z 11. prosince 1952, účinného od 1. ledna 1953. Oba zákony jsem již zmínil výše v textu, nyní se podíváme, co pro banky (a samozřejmě jejich stanovy) tyto předpisy znamenaly.

1.2.1. Zákon č. 181/1948 Sb., o organizaci peněžnictví

Ustanovením § 61 odst. 1 byly zrušeny všechny dosavadní předpisy upravující peněžnictví, které zákonu o organizaci peněžnictví odporovaly. V účinnosti byly ponechány některé vybrané ustanovení předpisů předválečných a několik vládních nařízení z let okupace 1939 - 1945. V § 1 byla zavedena dvojí možná podoba peněžních ústavů - forma národních podniků (bank) a forma lidových družstev (ústavy lidového peněžnictví). Nás bude zajímat především úprava bank, která je soustředěna v druhé

části tohoto zákona. Na Národní banku československou, zřízenou zákonem č. 38/1948 Sb., o Národní bance československé, se tento předpis nevztahuje (§ 6).

Dle § 9 se banky dělí do čtyř skupin: na ty, které vznikly přeměnou z akciových bank podle dekretu prezidenta republiky č. 102/1945 Sb., o znárodnění akciových bank, ze dne 24. října 1945, na banky, které budou zřízeny podle tohoto zákona, a dále na dvě speciální finanční instituce, a to Poštovní spořitelnu (zákon č. 143/1930 Sb., o Poštovní spořitelně, ve znění zákona č. 182/1948 Sb.) a Investiční banku (zákon č. 183/1948 Sb., o Investiční bance). Všechny jsou přitom právnické osoby v majetku státu a musí být organizovány ve formě národního podniku.

Pro otázku stanov banky jsou klíčové § 20 a § 21. Podle prvního jmenovaného platí nezrušené předpisy o akciových bankách a jim neodporující předpisy o akciových společnostech (do 5. prosince 1949 včetně se těmito předpisy rozuměl již zmiňovaný akciový regulativ spolu s příslušnými pasážemi tehdejšího obchodního zákoníku, od 6. prosince 1949 šlo o zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech) i pro banky podle tohoto zákona, pokud tento zákon nestanoví jinak. V § 21 je pak výslovně uvedeno, že banky se řídí stanovami, o nichž se usnáší představenstvo. Stanovy podléhají schválení ministerstvem financí, a to nejen při jejich vzniku, ale i při případných změnách či doplňcích (též § 21). Pro úplnost dodejme, že z úpravy národních podniků, tedy povinné organizační formy bank, žádné další náležitosti stanov neplynou (ačkoliv historie národních podniků sahá až do období znárodnovacích dekretů v říjnu 1945, prvním předpisem, který se pokusil o ucelenou úpravu této právní formy, byl až zákon č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových).

1.2.2. Zákon č. 84/1952 Sb., o organisaci peněžnictví

Tento zákon roku 1952 situaci v oblasti peněžnictví poměrně zjednodušoval. Opět byla zrušena většina předpisů odporujících tomuto zákonu (§ 28). Peněžní a úvěrovou soustavu tvořily státními peněžními ústavy, jmenovitě státní spořitelny, Státní banka československá a Investiční banka (§ 2), nicméně byla ponechána diskrece ministerstvu financí, aby se souhlasem vlády ponechalo v činnosti některé dosavadní peněžní ústavy v nezměněné právní formě, nebo naopak změnilo jejich právní formu, zrušilo je, ale i zřídilo nové peněžní ústavy a určilo jejich právní formu (§ 5). Na základě tohoto

paragrafu byla zachována Živnostenská banka nebo později zřízena Československá obchodní banka (v roce 1964).

Zákon stanovy banky (resp. jakéhokoliv státního peněžního ústavu) neupravoval, ve své závěrečné části ovšem stanovil, že nadále zůstávají v platnosti mimo jiné výše zmíněné § 20 a § 21 předchozího zákona o organizaci peněžnictví - pro banky tak nadále platí neodporující předpisy o akciových společnostech a zároveň se banky řídí svými stanovami (které jsou schvalovány představenstvem a schválení podléhá ministerstvu financí).

1.3. Komentář k historickému vývoji právní úpravy stanov banky

Po seznámení se s historickým vývojem právní úpravy je zřejmé, že i dříve měly stanovy pro akciovou společnost zásadní význam. Hlavní znak stanov - obligatorní náležitosti - nedoznaly po více než půl století výrazných změn a daly by se označit jako soubor těch nejdůležitějších údajů o samotné společnosti, kam patří její název a sídlo, předmět podnikání, výše základního kapitálu, počet, druh a způsob úhrady akcií, složení orgánů společnosti a jejich působnost, svolávání, hlasování a usnášení valné hromady a způsob rozdělení zisku. Toto základní vymezení obsahoval jak zákon č. 243/1949 Sb. (který úpravu stanov víceméně převzal z akciového regulativu a obchodního zákoníku), tak zákon č. 104/1990 Sb. a rovněž se s ním lze shledat i v zákoně č. 513/1991 Sb., jak později uvidíme. Výčet náležitostí stanov je v současném obchodním zákoníku podstatně rozsáhlejší než v obou výše zmíněných zákonech, nicméně spíše než k rozšiřování množiny obligatorních náležitostí došlo k zavedení náležitostí fakultativních - v řadě ustanovení věnovaných akciovým společnostem je nastolen určitý právní režim, nicméně zároveň je výslovně uvedeno, že stanovy mohou příslušnou záležitost upravit jinak. Právě tímto přístupem se současný obchodní zákoník (ale částečně i zákon č. 104/1990 Sb.) odlišuje od předchozí právní úpravy, neboť například zákon č. 243/1949 Sb. žádnou náležitost stanov nad rámec těch obligatorních nenaznačoval (ale ani nevylučoval). Zákonodárce tak v rámci zákona č. 513/1991 Sb. poskytuje určitý komfort, když výslovně upozorňuje na některé další potenciální náležitosti stanov akciové společnosti.

Zatímco v úpravě obligatorních náležitostí k žádné výrazné diskontinuitě nedošlo, schvalování stanov a jejich změn je v zákoně č. 243/1949 Sb. na straně jedné a zákonech č. 104/1990 Sb. a č. 513/1991 Sb. na straně druhé upraveno naprosto odlišně. Důvodem je samozřejmě jiné politické a ekonomické prostředí, ze kterého tyto předpisy vycházely - v období centrálně řízené ekonomiky patřilo schvalování stanov akciové společnosti a jejich změn do působnosti příslušného ministerstva (veřejnoprávní charakter stanov), po roce 1989 jsou tyto úkony již ve výlučné působnosti valné hromady (soukromoprávní charakter stanov).

Ve věci stanov banky byla právní úprava nejméně důsledná po přijetí porevolučního zákona o bankách a spořitelnách, který připouštěl hned čtyři možnosti právních forem banky, přičemž pro stanovy tří z nich neplynuly ani z tohoto zákona, ani z podpůrných právních předpisů žádné povinné náležitosti stanov (nicméně jak jsem již uvedl, domnívám se, že v případě právní formy družstevního, resp. společného podniku lze pozorovat určitou paralelu mezi zakládací smlouvou a stanovami).

2. Pojem banka v kontextu zákona č. 21/1992 Sb.

V současnosti jsou pro stanovy banky působící na našem území určující především zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, oba ve znění pozdějších předpisů. Neplatí to ovšem bezvýhradně - jak jsem již v úvodu uvedl, je nutné odlišovat banku ve faktickém smyslu a banku ve smyslu definice obsažené v zákoně o bankách. V této kapitole se podíváme na onu legální definici, tedy to, co vlastně termín „banka“ znamená podle zákona o bankách a jaký byl jeho vývoj v rámci tohoto zákona.

2.1. Banka dle původního znění zákona č. 21/1992 Sb.

Podle původního znění zákona o bankách se bankami rozuměly právnické osoby se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice založené jako akciová společnost dle obchodního zákoníku nebo státní peněžní ústav dle tohoto zákona, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry, a které k výkonu těchto činností mají povolení působit jako banka (§ 1 odst. 1). Úprava banky ve formě státního peněžního ústavu byla obsažena v části sedmé - zakladatelem musel být ústřední orgán státní správy⁶, k založení udělovala povolení Státní banka československá v dohodě s federálním ministerstvem financí a ministerstvem financí té republiky, na jejímž území má mít banka sídlo (§ 36 odst. 1). Zakladatel banky v podobě státního peněžního ústavu musel mimo jiné vydat její stanovy [§ 36 odst. 2 písm. b)], avšak nikde nebyla uvedena subsidiarita zákonných ustanovení o stanovách akciové společnosti - zakladateli státního peněžního ústavu tak postačovalo ve stanovách uvést pouze obligatorní náležitosti podle zákona o bankách, a nikoliv základní údaje jako např. obchodní jméno a sídlo, což se vzhledem k povaze samotných stanov jeví jako nesmyslné. Státní peněžní ústav mohl nicméně založit jen ústřední orgán státní správy, u něhož jistě nelze očekávat snahu obcházet úmysl zákonodárce.

⁶Zde byla důležitá změna oproti zákonu o bankách a spořitelnách z roku 1989, podle něhož mohl takovou banku založit nejen ústřední orgán státní správy, ale i Státní banka československá.

Zákon o bankách již ve své prvotní podobě připouštěl v § 1 odst. 5 možnost provozování bankovních činností zahraničními bankami prostřednictvím jejich poboček, nutnou podmínkou bylo udělení povolení podle § 5.

V žádném právním předpise není stanovena povinnost používat označení banka v obchodní firmě právnické osoby působící jako banka - v praxi však tyto subjekty používají v obchodní firmě označení banka nebo označení spořitelna. Ochrana takového označení je zabezpečena především v § 3.

2.2. Změny provedené zákonem č. 16/1998 Sb.

Spojení „*se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice*“ vydrželo v zákoně o bankách až do roku 1998, tudíž déle než pět let po rozpadu Federace. Tehdy byl dne 13. ledna přijat zákon č. 16/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 6. února 1998 nahradil výše uvedené sousloví tak, že nově tato pasáž zněla „*se sídlem v České republice*“. Zároveň pozměnil koncepci státního peněžního ústavu - povolovala jej Česká národní banka v dohodě s Ministerstvem financí. I zde totiž přetrvala v této době již nepoužitelná konstrukce se Státní bankou československou a federálním ministerstvem financí. Návrh obou těchto změn přitom pocházel z pera rozpočtového výboru, v samotném vládním návrhu zákona uvedeny nebyly⁷.

2.3. Změny provedené zákonem č. 165/1998 Sb.

První novelizací, která měla vliv na přípustné právní formy banky a její celkovou charakteristiku, byl zákon č. 165/1998 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon byl přijat dne 11. června 1998 a účinnosti nabyl 1. září téhož roku. Tato tzv. velká novela zákona o bankách si dávala za cíl obnovit důvěru v bankovní systém po sérii kolapsů menších

⁷Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Usnesení rozpočtového výboru k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 266/1 Poslanecké sněmovny, II. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t026601.htm>>.

bank, turbulencích na finančních trzích a problémech některých investičních fondů⁸. Pro nás je ovšem důležité především to, že tímto zákonem byla zrušena možnost založit banku ve formě státního peněžního ústavu a výše zmíněná část sedmá, která doposud tuto podobu banky upravovala, byla nově věnována likvidaci bank. Jak je ve vládním návrhu tohoto zákona uvedeno, k další existenci banky v této právní formě nebyl žádný důvod, neboť i stát může při zakládání banky využít formu akciové společnosti. Jediný dosud zřízený státní peněžní ústav, kterým byla Konsolidační banka Praha, by měl být vyčleněn z bankovního sektoru a jeho postavení by mělo být upraveno zvláštním zákonem⁹. Tuto myšlenku zapracovával čl. VI bod 3 zákona č. 165/1998 Sb., který stanovil, že státní peněžní ústavy vzniklé před dnem tohoto zákona se až do přijetí zvláštního zákona, nejdéle však do 3 let od nabytí účinnosti tohoto zákona, řídí dosavadními předpisy. Konsolidační banka Praha byla nakonec vyvedena z bankovního sektoru zákonem č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře, ze dne 26. června 2001 s omezenou účinností od 1. září 2001 do 31. prosince 2011.

2.4. Změny provedené zákonem č. 126/2002 Sb.

K dalšímu velkému průlomů v oblasti bankovníctví došlo v roce 2002, kdy byl 13. března přijat zákon č. 126/2002 Sb., který novelizoval větší množství zákonů, zejména ve finanční oblasti. Část věnovaná změnám v zákonu o bankách měla svůj původ ve vládním návrhu novely tohoto zákona, který zahájil svou legislativní pouť jako sněmovní tisk č. 1041/0 v září roku 2001. V důvodové zprávě se dočteme, že předložený návrh změn v právní úpravě bank má zabezpečit kompatibilitu v oblasti bankovníctví s předpisy Evropských společenství. Do návrhu byla promítnuta ustanovení relevantních směrnic a zákon o bankách měl být po přijetí této novely plně slučitelný s právem Evropských společenství dle stavu ke dni 1. ledna 2001¹⁰. Na samotný počátek § 1 odst. 1 byla doplněna věta „*Tento zákon upravuje některé vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky,*

⁸Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 370 Poslanecké sněmovny, II. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t037000a.htm>>.

⁹Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 370 Poslanecké sněmovny, II. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t037000a.htm>>.

¹⁰Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 1041/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1041&ct1=0>>.

včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky.“ Tento text měl jednoznačně deklarovat, že zákon o bankách je speciální právní úpravou pro oblast podnikání bank a vztahuje se i na organizační složky (pobočky) tuzemských bank působící v zahraničí a na působení poboček zahraničních bank v České republice. Režim poboček bank ze států Evropské unie a poboček dalších zahraničních bank byl ovšem nadále odlišný od režimu tuzemských bank. Zákon zavedl mezinárodně srozumitelný pojem „bankovní licence“, který nahrazoval dosavadní „povolení působit jako banka“. Vzhledem k velké frekvenci tohoto pojmu v zákoně o bankách pro něj byla zavedena legislativní zkratka „licence“. Na konec § 1 odst. 1 byla vložena věta, že ustanovení obchodního zákoníku o akciových společnostech se pro banky nepoužijí, pokud zákon o bankách stanoví jinak. V důvodové zprávě je k tomuto bodu uvedena poznámka, že banky musejí respektovat obecnou právní úpravu, a to zejména obchodní zákoník, který má vůči tomuto zákonu vztah obecného předpisu k předpisu zvláštnímu¹¹.

V § 5 bylo novým způsobem upraveno zřizování poboček zahraničních bank na našem území. Zahraniční banka musí nadále současně se žádostí o licenci předkládat vyjádření orgánu bankovního dohledu domovského státu k záměru založit pobočku v České republice. Z dikce ustanovení plyne, že nositelem licence je zahraniční banka, nikoliv zřizovaná pobočka. Z hlediska právní formy banky (ve faktickém smyslu) bylo mimořádně důležité ustanovení § 5 odst. 6, podle něžž nemůže ČNB žádost o licenci zamítnout na základě skutečnosti, že právní forma zahraniční banky neodpovídá právní formě akciové společnosti. Ačkoliv tedy tuzemské banky mohou mít pouze formu akciové společnosti, nelze totéž požadovat od zahraničních bank, které mají zájem o podnikání jejich pobočky na našem území. Jedná se o výslovný požadavek tzv. první bankovní směrnice č. 77/780/EHS¹².

Licencování poboček zahraničních bank v souladu s § 5 se ovšem nevztahovalo na pobočky bank z členských států Evropské unie, kterým bylo poskytnuto zvýhodněné zacházení upravené v § 5a až § 5m. V § 5a odst. 1 byla s účinností ode dne vstupu České republiky do Evropské unie zavedena jednotná bankovní licence včetně výkonu

¹¹Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 1041/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1041&ct1=0>>.

¹²Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 1041/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1041&ct1=0>>.

bankovního dohledu orgánem domovského státu, tak jak bylo požadováno druhou bankovní směrnici 89/646/EHS. Ustanovení § 5 odst. 4 dále zavedlo, že pobočky zahraničních bank podnikající na základě jednotné licence nepodléhají zákonu o bankách s výjimkou několika ustanovení o uveřejňování informací, povinnosti poskytnout údaje, likviditě banky, provádění měnové politiky, opravného zúčtování bank a pojištění pohledávek z vkladů.

2.5. Dílčí shrnutí

Na podnikání tuzemských bank (včetně případných organizačních složek v zahraničí) se plně vztahuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. Tuzemská banka musí být právnickou osobou v právní formě akciové společnosti a její sídlo se musí nacházet na území České republiky. Sídlem právnické osoby se rozumí adresa, která je jako místo podnikání zapsána v obchodním rejstříku. Další podmínkou je přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů; k výkonu těchto činností je zapotřebí disponovat bankovní licencí. Na stanovy tuzemské banky se tak vztahuje jednak úprava stanov přímo v zákoně o bankách, jednak subsidiárně úprava stanov akciové společnosti v obchodním zákoníku. Ustanovení obchodního zákoníku pro akciové společnosti se pro tyto banky nepoužijí, pokud zákon o bankách stanoví jinak.

Na pobočky zahraničních bank na našem území podnikající jinak než na základě jednotné bankovní licence se zákon o bankách v plném rozsahu neaplikuje, neboť tak v tomto zákoně není výslovně stanoveno. To je ostatně patrné i ze způsobu, jakým zákon o bankách s pojmy „banka“ a „pobočka zahraniční banky“ pracuje - má-li být některé ustanovení závazné pro tuzemské banky i pobočky zahraničních bank, zákon zpravidla používá označení „Banka a pobočka zahraniční banky...“ (viz např. § 8b odst. 1, § 10 a další) nebo konstrukci „Ustanovení ... se vztahují i na pobočky zahraničních bank“ (např. § 19a odst. 4 či § 38 odst. 9). Na rozdíl od domácích bank nemusí právní forma zahraničních bank nutně odpovídat právní formě akciové společnosti, což lze dovodit z § 5 odst. 6, podle něhož nemůže být odlišná právní forma důvodem pro zamítnutí licence. Pro stanovy zahraničních bank podnikajících v České republice prostřednictvím poboček jsou už z principu věci určující předpisy státu, kde má zahraniční banka sídlo. Samotný § 9 zákona o bankách, který obsahuje náležitosti

stanov banky nad rámec obchodního zákoníku, je uveden slovy „Banka je povinna...“, a nikoliv „Banka a pobočka zahraniční banky je povinna...“ nebo „Banka a zahraniční banka je povinna...“, což by s ohledem na odlišnou jurisdikci mateřského subjektu ani nedávalo smysl.

Poslední skupinou bank jsou banky podnikající na našem území na základě jednotné bankovní licence. Takové banky nemusí mít nutně právní formu odpovídající akciové společnosti, zároveň se na ně zákon o bankách až na výjimky nepoužije, pro jejich stanovy jsou závazné předpisy domovského státu.

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že v rámci našeho právního řádu je možné zaměřit se na rozbor stanov pouze tuzemských bank (to jest ve smyslu definice banky obsažené v § 1 odst. 1 zákona o bankách), neboť pro stanovy zahraničních bank podnikajících na našem území prostřednictvím pobočky, resp. na základě jednotné licence, platí právní úprava domovského státu. Pokud tedy v dalším textu bude použit termín „banka“, je tím myšlena banka dle výše uvedeného ustanovení zákona o bankách.

3. Stanovy banky v právním řádu České republiky

V této kapitole rozebereme, co pro stanovy tuzemské banky plyne z obou relevantních zákonů - obchodního zákoníku a zákona o bankách. Nejprve se budeme zabývat prvním jmenovaným zákonem, neboť právě on obsahuje převážnou část právní materie týkající se stanov banky. Zákon o bankách z hlediska stanov banky bude předmětem našeho zájmu následně.

3.1. Úprava stanov banky v obchodním zákoníku

Tato část je věnována tomu, co o stanovách banky uvádí zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v novelizovaném znění. Jeho subsidiární příslušnost ve věci stanov jsem již odůvodnil - plyne ze zákona o bankách, který stanoví, že banka musí mít obligatorně právní formu akciové společnosti, jakákoliv jiná není možná. Tato situace, kdy zákon předpisuje pro určitý druh podnikatelské činnosti konkrétní právní formu, není v našem právním řádu ojedinělá. Podobu akciové společnosti musí mít nutně například investiční společnost (§ 60 odst. 1 zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování), investiční fond (§ 64 odst. 1 téhož zákona), osoba provozující zajišťovací činnost (§ 3 odst. 3 zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví) nebo penzijní fond (§ 3 odst. 2 zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem).

Akciová společnost je vymezena v § 154 odst. 1 obchodního zákoníku jako „*společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě*“. Akciová společnost přitom odpovídá za porušení závazků celým svým majetkem, zatímco akcionáři za závazky společnosti neručí (tamtéž). Komplexní právní úprava akciových společností je v současné době obsažena v obchodním zákoníku, čímž byl opuštěn dosavadní trend jejich úpravy zákonem speciálním (zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech, a předchozí stejně nazvaný zákon č. 243/1949 Sb.). Akciová společnost je jedním z druhů obchodní společnosti, kterým je věnována druhá část obchodního zákoníku, § 56 až § 220. Úpravě jednotlivých forem obchodních společností předchází obecná úprava obchodních společností v § 56 až § 75b. Ta je samozřejmě závazná i pro akciové společnosti, pokud ji nenahrazují ustanovení zvláštní

úpravy o akciové společnosti v § 154 až § 220. Některé akciové společnosti, resp. jejich typy, jsou ovšem upraveny i zvláštními předpisy. V těchto případech je odchylná právní úprava obsažená v těchto zákonech nadřazená obecným ustanovením obchodního zákoníku o akciových společnostech, které platí pouze v rozsahu, ve kterém zvláštní předpisy neobsahují zvláštní úpravu. Kromě bank a dalších výše uvedených subjektů se zvláštními předpisy řídí i Burza cenných papírů Praha, a.s. (speciální úprava je obsažena v zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu), pojišťovny ve formě akciových společností (zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví), autorizované společnosti upravené zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech, a některé další akciové společnosti. Důvodem této zvláštní úpravy je většinou specificky zaměřený předmět podnikání těchto společností, v jehož rámci jsou těmito společnostem svěřovány do správy značné cizí prostředky. Podmínky kladené na tyto subjekty by tak měly být přísnější než pro standardní akciové společnosti; zároveň jsou takové společnosti zpravidla podrobeny zvláštnímu dohledu, prováděnému například Českou národní bankou nebo Ministerstvem financí.

Na rozdíl od třetí části obchodního zákoníku, týkající se obchodních závazkových vztahů, druhá část věnující se obchodním společnostem neobsahuje žádné ustanovení, které by stanovilo, která ustanovení této části mají kogentní či dispozitivní povahu. V části třetí je vše řešeno § 263, který stanoví, která ustanovení této části jsou kogentní, tedy od kterých se nelze odchýlit. Původní návrh obchodního zákoníku počítal s tím, že kogentní budou všechna ustanovení první a druhé části s výjimkou těch, jejichž dispozitivnost měla být výslovně stanovena - tento návrh ale z finální podoby obchodního zákoníku vypustila Legislativní rada vlády¹³. Abych tak určil kogentnost či dispozitivnost jednotlivých ustanovení části druhé, je dle mého názoru třeba použít § 1 odst. 2 obchodního zákoníku, který stanoví subsidiaritu předpisů občanského práva v případě, že některé otázky nelze řešit podle obchodního zákoníku. V 2 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, je zakotvena možnost upravit si vzájemná práva a povinnosti odchylně od zákona, jestliže to zákon výslovně nezakazuje, popř. z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit. Tímto docházím k závěru, že kogentní jsou všechna ustanovení části druhé obchodního zákoníku, u kterých je výslovně zakázána možnost dohodnout se odchylně, a ta ustanovení, u nichž z povahy

¹³DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; ČECH, P.; KŘÍŽ, R.: *Akciové společnosti*. 6. vydání, Praha: C.H.BECK, 2007, s. 2.

věci vyplývá, že se od nich nelze odchýlit. Některá ustanovení části o obchodních, resp. akciových společnostech výslovně umožňují dohodu odchýlnou od litery zákona, zpravidla ve stanovách, společenské smlouvě, zakladatelské smlouvě či zakladatelské listině (např. § 59 odst. 7, § 66 odst. 4, § 178 odst. 1 a mnoho dalších) - zde tudíž o dispozitivní povaze těchto ustanovení nemůže být pochyb. Ostatní ustanovení je třeba posuzovat ad hoc. Nicméně se domnívám, že většina ustanovení věnovaných akciovým společnostem, které výslovně nepřipouštějí odlišnou úpravu, je kogentních z důvodu povahy věci. K obdobnému závěru lze dospět i úvahou, že tam, kde zákonodárce zamýšlel dispozitivní povahu ustanovení, výslovně tak stanovil. To ovšem ale neplatí bez výjimky a teorie i praxe postupně připouští dispozitivnost některých ustanovení dosud považovaných za kogentních¹⁴.

3.1.1. Význam stanov

Samotné stanovy jsou pro akciovou společnost jedním z nejzásadnějších dokumentů. Někteří autoři je označují za „jedinečný právní dokument šitý společnosti na míru“¹⁵, já osobně bych neváhal použít termín „ústava“ akciové společnosti, neboť jak jsem již uvedl v první kapitole, stanovy musí povinně obsahovat veškeré důležité informace týkající se společnosti a její činnosti - především pak základní údaje o společnosti, předmět podnikání, úpravu vnitřních poměrů včetně vymezení orgánů společnosti, jejich působnost a rozhodování, práva a povinnosti akcionářů a některé další zákonem požadované skutečnosti. Rovněž v kontextu současné právní úpravy neshledávám žádnou z obligatorních náležitostí stanov nadbytečnou v tom smyslu, že by vzhledem ke svému významu mohla být upravena předpisem společnosti nižšího významu; na druhou stranu si nemyslím, že by některý z fakticky nejdůležitějších údajů o společnosti byl v množině obligatorních náležitostí opomenut. Pro paralelu s ústavou hovoří i to, že - stejně jako v případě změn ústavy - je proces změn stanov poměrně rigidní a až na několik výjimek změna stanov vyžaduje schválení kvalifikovanou většinou akcionářů na valné hromadě (ke změnám stanov viz dále). Význam stanov u akciové společnosti je podle mého názoru nejlépe patrný z toho, že zatímco společnosti s ručením

¹⁴DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; ČECH, P.; KRÍŽ, R.: *Akciové společnosti*. 6. vydání, Praha: C.H.BECK, 2007, s. 2.

¹⁵BARTOŠÍKOVÁ, M.: *Stanovy akciové společnosti*. Obchodní právo, číslo 3, ročník 1997, s. 9.

omezeným je ponechána diskrece, zda stanovy vydá či ne (§ 110 odst. 2), v případě akciové společnosti je vydání stanov její zákonná povinnost [§ 163 odst. 1 písm. i)]. Stanovy ve své podstatě plní trojí funkci: jsou základním právním a organizačním dokumentem společnosti, sjednocují ve formě listiny zakladatele při zakládání společnosti a zároveň jsou dokumentem upravujícím základní práva povinnosti akcionářů.

3.1.2. Právní povaha stanov

O právní povaze stanov nejen akciové společnosti, ale i ostatních obchodních společností a družstva, se v právní teorii vedly diskuse již v době první republiky¹⁶. V současnosti převládá názor, podporovaný teorií¹⁷ i judikaturou¹⁸, že stanovy jsou smlouvou svého druhu, smlouvou sui generis. K této smlouvě se přistupuje nabytím akcií (§ 155 odst. 1). Stanovy jsou tedy právním úkonem nejméně dvoustranným¹⁹, na čemž ovšem nic nemění ani fakt, že dle § 162 odst. 1 může být akciová společnost založena i jediným akcionářem - právnickou osobou, neboť stanovy nezavazují jen zakladatele či akcionáře společnosti, ale rovněž společnost samotnou, která je samostatným právním subjektem.

Vyskytuje se i názor, že stanovy jsou samy o sobě přímo společenskou smlouvou²⁰, nicméně se domnívám, že mezi těmito dokumenty je třeba rozlišovat. Z ustanovení § 162 odst. 2 v kombinaci s ustanoveními § 163 odst. 1 písm. i) a § 173 odst. 1 totiž vyplývá, že teprve zakladatelská smlouva (listina) spolu s návrhem stanov plně doplňuje společenskou smlouvu při zakládání jiných forem společností (§ 57 odst. 1). Stanovy tak doplňují zakladatelskou smlouvu (listinu) na rozsah společenské smlouvy ostatních forem obchodních společností - zakladatelská smlouva (listina) uvede náležitosti nezbytné pro založení společnosti a stanovy obsahují práva a povinnosti akcionářů,

¹⁶ FUNDÁREK, J.: *Stanovy účastinnej spoločnosti podľa práva slovenského*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského, 1934, s. 9 a násl.

¹⁷ PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentář k obchodnímu zákoníku*. Praha: Linde, 1998, s. 756; dále ELIÁŠ, K.: *Založení a vznik akciové společnosti*, Právní rádce v podnikání, číslo 3, ročník 1999, s.5.

¹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp.zn. 29 Odo 146/2003, které bylo publikováno v časopise *Soudní judikatura* číslo 10, ročník 2003, pod číslem 179. Rozhodnutí se vyjadřuje ke stanovám družstva, ale totéž platí i pro stanovy akciové společnosti (viz ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA S.; TOMSA, M. a kol: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 542).

¹⁹ ELIÁŠ, K.: *Obchodní smlouva*. Právní rádce v podnikání, číslo 2, ročník 1996, s.1.

²⁰ FOREJT, A. a kol.: *Akciové společnosti*. Praha:NADAS, 1990, s.15.

postupy při jejich uplatňování, vztahy mezi akcionáři a společnostmi, pravidla řízení společnosti a další. S ohledem na komplexnost stanov obchodní zákoník zároveň požaduje, aby stanovy povinně obsahovaly i některé údaje obsažené již v samotné zakladatelské smlouvě (listině).

3.1.3. Návrh stanov

Návrh stanov musí být obsažen v zakladatelské smlouvě nebo zakladatelské listině [§ 163 odst. 1 písm. i)]. V § 163 odst. 1 jsou přitom obsaženy základní a nejdůležitější údaje o společnosti, které jsou obligatorní náležitostí zakladatelské smlouvy či listiny - bez nich zakladatelská smlouva (listina) byla neplatná. Ustanovení písmena i) bylo do § 163 přidáno novelou, která byla provedena zákonem č. 370/2000 Sb. Šlo však pouze o technickou změnu, předchozí znění obchodního zákoníku také vyžadovalo, aby byl návrh stanov součástí zakladatelské smlouvy (listiny), činilo tak ovšem v § 162 odst. 2, tedy v ustanovení odlišném. Tímto došlo k větší přehlednosti a jednotnosti co se týče obligatorního obsahu zakladatelské smlouvy (listiny), úprava v této oblasti tak od této doby byla plně v souladu právem Evropských společenství, konkrétně tzv. Druhé směrnice (směrnice Rady v oblasti práva společností č. 77/91/EHS ze dne 13. prosince 1976 ve znění směrnice č. 92/101/EHS ze dne 28. listopadu 1992)²¹.

V případě založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií musí být návrh stanov k nahlédnutí v každém upisovacím místě (§ 164 odst. 3). Upisovacím místem se rozumí každé místo, kde je podle veřejné nabídky akcií „vyložena“ upisovací listina, což většinou znamená místo, kde je možné provést záznam úpisu do databáze upisovatelů. Cílem tohoto ustanovení je zajistit plnou informovanost upisovatelů o návrhu úpravy vnitřních poměrů zakládání společnosti.

3.1.4. Přijetí a změny stanov

Schválení prvních stanov je nezbytnou podmínkou založení akciové společnosti, bez jejich přijetí nemůže k žádnému založení společnosti dojít. Zákon rozlišuje založení

²¹Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

akciové společnosti na základě veřejné nabídky akcií (sukcesivní založení společnosti) a založení akciové společnosti bez veřejné nabídky akcií (simultánní založení společnosti).

Při sukcesivním založení společnosti spadá schválení stanov do působnosti ustavující valné hromady [§ 171 odst. 1 písm. b)]. Schválení stanov je jednou ze tří základních funkcí ustavující valné hromady (spolu s rozhodnutím o založení společnosti a volbou orgánů společnosti). Na rozdíl od ostatních obchodních společností, kde k založení společnosti postačuje vyhotovení společenské smlouvy podepsané všemi zakladateli (§ 57 odst. 1), u akciové společnosti samotné sepsání zakladatelské smlouvy (listiny) nestačí, zde je nutnost určitých rozhodnutí ustavující valné hromady podle § 171 odst. 1. Pokud by tedy ustavující valná hromada stanovy neschválila - ale i kdyby neučinila kterýkoliv krok v § 171 - nemůže k založení akciové společnosti dojít. Zákon tak sice výslovně nestanoví, nicméně se domnívám, že pouhé založení akciové společnosti bez existence stanov či orgánu/orgánů společnosti odporuje účelu právní úpravy. Z dikce ustanovení § 171 ovšem neplyne, že by valná hromada nemohla některá ustanovení návrhu stanov pozměnit (ustavující valná hromada schvaluje „stanovy společnosti“, nikoliv „návrh stanov společnosti“). Při případných změnách v návrhu stanov ale ustavující valná hromada musí respektovat § 173. odst. 1 a dbát tudíž na to, aby stanovy ve schválené podobě obsahovaly všechny obligatorní náležitosti. Obdobně lze z ustanovení § 163 odst. 1 písm. i) v kombinaci s § 171 odst. 4 dovodit, že ke změnám v návrhu stanov (s výjimkou zvýšení základního kapitálu) je nutný souhlas všech přítomných upisovatelů.

O rozhodnutí ustavující valné hromady o schválení stanov se pořizuje notářský zápis, který musí obsahovat též schválený text stanov (§ 171 odst. 5). Při sepsání tohoto zápisu se postupuje podle zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (dále také jen „notářský řád“). Postup v souladu s ustanoveními o notářském zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby (oddíl čtvrtý, § 80a a následující) je dle mého názoru potřeba dodržet i přesto, že akciová společnost v okamžiku schvalování stanov ustavující valnou hromadou ještě neexistuje.

V případě simultánního (jednorázového) založení akciové společnosti musí být rozhodnutí o schválení stanov obsaženo v zakladatelské smlouvě či zakladatelské listině (§ 172 odst. 3). Konání ustavující valné hromady se nevyžaduje, její právní postavení

zaujímají zakladatelé (§ 172 odst. 1 a § 172 odst. 2). K založení společnosti tak dochází v okamžiku uzavření zakladatelské smlouvy, popř. podepsáním zakladatelské listiny. Simultánní založení akciové společnosti je v tuzemsku převažujícím způsobem založení, k založení akciové společnosti s veřejnou nabídkou akcií dochází jen výjimečně.

Změna stanov je přípustná kdykoliv za trvání akciové společnosti. Lze rozlišovat povinné změny stanov, jejichž provedení je nezbytnou zákonnou povinností akciové společnosti (např. dojde-li k novelizaci obchodního zákoníku, která zavádí některou další obligatorní náležitost stanov), a změny dobrovolné, které jsou zpravidla projevem vůle akcionářů akciové společnosti.

Změna stanov náleží do působnosti valné hromady, nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základní kapitálu představenstvem podle § 210 nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností [§ 187 odst. 1 písm. a)]. Dikcí posledního zmiňovaného ustanovení v kombinaci s § 173 odst. 3 a 4 zákonodárce nastolil otázku, o které se v teorii vedou doposud spory - podle některých autorů je rozhodnutí valné hromady obecně (tedy i rozhodnutí o změně stanov) právním úkonem²², podle druhé skupiny je rozhodnutí valné hromady jinou právní skutečností a není tedy právním úkonem²³. Vzhledem k obecné příslušnosti valné hromady při změně stanov je tento proces poměrně rigidní (ke konání valné hromady dochází zpravidla jednou ročně, schvalování změn stanov tak postrádá flexibilitu a k platnosti změn může dojít až v reakci na skutečný stav - viz příklad v kapitole 4), nicméně vzhledem k významu a povaze stanov není dle mého názoru jiný způsob schvalování jejich změn možný. Prostřednictvím valné hromady jakožto nejvyššího orgánu akciové společnosti (§ 184 odst. 1) akcionář vykonává své právo podílet se na řízení společnosti, které je zakotveno v § 155 odst. 1. Není proto překvapivé, že valné hromadě náleží rozhodovat o nejdůležitějších věcech společnosti, jimiž změna stanov bezpochyby je. Ustanovení § 186 odst. 2 pro změnu stanov vyžaduje souhlas kvalifikované většiny alespoň dvou třetin přítomných akcionářů. O takovém rozhodnutí je třeba vyhotovit notářský zápis, který musí obsahovat též schválený text změny stanov (§ 186 odst. 6). Tento notářský zápis je zápisem podle § 80a a následujících již zmiňovaného notářského řádu.

²² ELIÁŠ, K.: *Akciová společnost*. Praha: Linde, 2000, s. 228.

²³ DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.: *Je usnesení valné hromady právní úkon?* Právní rozhledy, číslo 5, ročník 1999, s. 229.

Příslušnost tohoto ustanovení plyne právě z § 80a odst. 1 notářského řádu - „*Notář sepíše na žádost notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby, pokud zvláštní právní předpis pořízení takového notářského zápisu vyžaduje*“. Notář je povinen osvědčit v zápise existenci právních jednání a formalit, ke kterým je akciová společnost, popřípadě její orgán, při přijímání změny stanov povinna či povinen, a při kterých byl notář přítomen. Zároveň musí potvrdit soulad těchto právních jednání a formalit s právními předpisy, a dále je povinen osvědčit, že rozhodnutí valné hromady, o němž sepisuje notářský zápis, bylo řádně přijato, a zda je obsah rozhodnutí v souladu s právními předpisy a zakladatelskými dokumenty akciové společnosti (§ 80 a odst. 2 notářského řádu). Náležitosti notářského zápisu o rozhodnutí valné hromady o změně stanov viz § 80b odst. 1 notářského řádu.

Dalším způsobem změny stanov může být zvýšení kapitálu rozhodnutím představenstva (§ 210). Tomuto kroku musí předcházet usnesení valné hromady, kterým pověřuje představenstvo, aby za podmínek určených obchodním zákoníkem a stanovami rozhodlo o zvýšení základního kapitálu společnosti; pověření představenstva nahrazuje rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu (§ 210 odst. 1) a tedy i rozhodnutí o změně stanov. O rozhodnutí představenstva o zvýšení základního kapitálu se pořizuje notářský zápis, v souladu s principy výše uvedenými. Do obchodního rejstříku se zapisuje rozhodnutí představenstva o zvýšení základního kapitálu, nikoliv samotné usnesení valné hromady o pověření představenstva (§ 210 odst. 2). Stanovy akciové společnosti se pak mění dnem zápisu tohoto zvýšení do obchodního rejstříku.

Ke změně stanov ovšem může dojít i na základě jiné právní skutečnosti. Rozhodne-li například městský úřad o přejmenování ulice, ve které má akciová společnost sídlo, dochází tím ke změně adresy akciové společnosti nezávisle na její vůli.

Dojde-li ke změně v obsahu stanov akciové společnosti na základě jakékoliv právní skutečnosti, je představenstvo společnosti bez zbytečného odkladu poté, co se kterýkoliv člen představenstva o takové změně dozví, povinno vyhotovit úplné znění stanov (§ 173 odst. 4). Toto úplné znění stanov musí být bez zbytečného odkladu od vzniku rozhodné skutečnosti předloženo rejstříkovému soudu, aby mohlo být založeno do sbírky listin [§ 38i odst. 1 písm. a) v kombinaci s § 38k odst. 1]. Úplné znění stanov se předkládá ve dvojím vyhotovení, neboť se jimi dokládají zapisované skutečnosti²⁴.

²⁴ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA S.; TOMSA, M. a kol: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 152.

V minulosti často vznikala otázka, zda je při rozhodnutí valné hromady ve věci, která je zároveň náležitostí stanov, nutno přijímat i formální rozhodnutí ve věci změny stanov (například rozhodnutí o změně formy či podoby akcií, zvýšení či snížení základního kapitálu a další). To bylo později vyřešeno novelou obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb., podle níž rozhodnutí valné hromady, jehož důsledkem je změna obsahu stanov, pak toto rozhodnutí nahrazuje rozhodnutí o změně stanov (§ 173 odst. 3). Důvodem byla vcelku logická snaha o zabránění duplicitě v rozhodování valné hromady²⁵. Rozhodnutí valné hromady ve věci, která je náležitostí stanov (ať již obligatorní či fakultativní) tak bude vždy zároveň rozhodnutím o změně stanov dle přijatého rozhodnutí. Není-li z rozhodnutí valné hromady zřejmé, zda, popřípadě jakým způsobem se stanovy mění, rozhoduje o změně stanov představenstvo v souladu s rozhodnutím valné hromady (§ 173 odst. 3 věta druhá). Představenstvo tedy nemůže změnit stanovy libovolně, ale pouze v intencích rozhodnutí valné hromady.

Zvláštní úpravu změn stanov akciové společnosti (resp. obchodní společnosti obecně) se nachází v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Podle něj musí například projekt fúze při fúzi sloučením mimo jiné obsahovat změny stanov nástupnické obchodní společnosti, jinak se předpokládá, že se stanovy nástupnické obchodní společnosti nemění [§ 70 písm. g)]. V případě projektu fúze splynutím je zde již bezvýjimečný požadavek na stanovy nástupnické obchodní společnosti [§ 70 písm. h) bod 1.]. Obdobně je řešen projekt rozdělení (§ 250).

Obecně lze říci, že přeměnu společnosti je možno uskutečnit následujícími způsoby - fúzí, rozdělením, převodem jmění na společníka a změnou právní formy. Pro banku zřejmě připadají v úvahu pouze první tři jmenované způsoby, neboť změna právní formy tuzemské banky by byla nepřipustná vzhledem k § 1 odst. 1 zákona o bankách. Vliv těchto přeměn na změnu stanov přitom není zanedbatelný, nicméně není hlavním předmětem této diplomové práce a proto se jím nebudeme podrobněji zabývat; pro

²⁵Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

zájemce viz např. Hejda, J.: *Stanovy akciové společnosti a jejich změny*, 1. vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 100 – 114²⁶.

3.1.5. Platnost a účinnost stanov

Stanovy mohou zavazovat společnost, členy jejích orgánů, její akcionáře a v rozsahu vyplývajícím z obchodního zákoníku i zaměstnance společnosti. Je nutno rozlišovat mezi platností a účinností stanov. Jakožto smlouva sui generis jsou stanovy právním úkonem, který je platný dnem svého vzniku, tedy dnem, kdy byly stanovy přijaty. Analogicky jsou i změny stanov platné od okamžiku, kdy byly tyto změny přijaty. Naproti tomu účinnosti mohou stanovy (resp. jejich změny) nabýt nejdříve dnem, kdy nabývají platnosti. Platí zde obecný princip zakotvený v § 173 odst. 2, že změny stanov nabývají účinnosti okamžikem, kdy o nich rozhodla valná hromada, nevyplývá-li z rozhodnutí valné hromady o změně stanov nebo ze zákona, že nabývají účinnosti později. Z obchodního zákoníku plyne pozdější nabytí účinnosti změny stanov při rozhodnutí o zvýšení nebo snížení základního kapitálu, o štěpení akcií či spojení více akcií do jedné akcie, o změně formy nebo druhu akcií anebo omezení převoditelnosti akcií na jméno či její změně; k nabytí účinnosti dochází ke dni zápisu těchto skutečností do obchodního rejstříku (§ 173 odst. 2 věta první). Zápis příslušné skutečnosti do obchodního rejstříku tak má konstitutivní charakter pro změnu stanov.

Ustanovení první věty § 173 odst. 5 uvádí zvláštní případ důsledků účinnosti změn stanov. Mění-li se druh nebo forma akcií, dochází ke změně práv spojených s tímto druhem nebo formou akcií účinností změny stanov bez ohledu na to, kdy nastane výměna akcií. Pokud by se ale měnila podoba akcií, právní postavení akcionáře se mění až výměnou akcií nebo prohlášením akcií za neplatné (věta druhá). Toto ustanovení bylo do § 175 doplněno novelou č. 370/2000 Sb., přičemž v důvodové zprávě²⁷ jsou poněkud neobratně zaměňovány pojmy „forma“ a „podoba“ akcie, nicméně odchylná úprava pro podobu akcie je zde na místě především z toho důvodu, že některé právní úkony nelze činit před faktickou změnou podoby (např. pozastavení výkonu práv

²⁶ Autor vychází z právní úpravy platné v tehdejší době, kdy úprava přeměny obchodních společností a družstev byla součástí obchodního zákoníku. Až následně byla vyčleněna do samostatného zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

²⁷ Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

vlastníka nakládat se zaknihovanou akcií podle § 97 zákona č. 256/2004, o podnikání na kapitálovém trhu, nelze zřejmě provést dříve než je akcie zaknihována).

S ohledem na dikci § 173 odst. 2 („*Ostatní změny stanov, o nichž rozhoduje valná hromada,...*“) zůstává teoretickou otázkou okamžik účinnosti změn stanov, ke kterým dochází jinak, než rozhodnutím valné hromady o změně stanov. Přijme-li valná hromada rozhodnutí, jehož důsledkem je změna obsahu stanov, pak dle § 173 odst. 3 toto rozhodnutí nahrazuje rozhodnutí o změně stanov a účinnost lze tedy posuzovat podle odstavce 2. Stejná je situace v případě změn stanov rozhodnutím představenstva o zvýšení základního kapitálu podle § 210 - jelikož usnesení valné hromady o pověření představenstva k rozhodnutí o zvýšení kapitálu nahrazuje rozhodnutí valné hromady o zvýšení kapitálu, je změna stanov platná okamžikem usnesení valné hromady a účinná dnem zápisu rozhodnutí představenstva do obchodního rejstříku. Dojde-li ke změně stanov na základě jiné právní skutečnosti (třeba již zmiňované přejmenování ulice), obchodní zákoník se k účinnosti takové změny nevyjadřuje - z povahy věci lze ovšem dovozovat, že změna stanov je platná okamžikem této právní skutečnosti a k účinnosti změn stanov dochází dnem účinnosti právní skutečnosti. Představenstvo společnosti je následně povinno vyhotovit úplné znění stanov (§ 173 odst. 4).

Dle § 183 v kombinaci s § 131 odst. 1 se může každý akcionář, člen představenstva, insolvenční správce nebo člen dozorčí rady domáhat u soudu vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, pokud je v rozporu se stanovami (toto právo by však zřejmě nemohl vykonat akcionář, u něhož ze zákona či rozhodnutí příslušného orgánu vyplývá, že nemůže vykonávat všechna práva spojená s akcií nebo určená práva spojená akcií, z nichž jedno je domáhat se vyslovení neplatnosti valné hromady). Takový navrhovatel domáhající se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pro rozpor se stanovami má pouze povinnost tvrzení, že usnesením valné hromady došlo k porušení stanov, nikoliv již to, že tímto usnesením byla porušena jeho práva²⁸. Právem domáhat se u soudu neplatnosti usnesení valné hromady disponuje podle § 20a odst. 6 zákona o bankách rovněž Česká národní banka.

²⁸ Sborník časopisu *Právní rozhledy*, číslo 11, ročník 2001. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., s. 554.

Valná hromada si taktéž nemůže vyhradit k rozhodování záležitosti, které ji nesvěřuje zákon nebo stanovy (§ 187 odst. 2). I toto ustanovení bylo do textu vloženo zákonem č. 370/2000 Sb., neboť z dosavadní úpravy výslovně neplynulo, zda si může sama valná hromada vyhradit ke svému rozhodování i záležitosti, které jí nesvěřuje zákon nebo stanovy společnosti. Myšlenka tohoto ustanovení je plně v souladu s obvyklou zahraniční právní úpravou²⁹, jakož i dosavadní judikaturou³⁰.

Stanovy mohou rovněž omezovat právo představenstva jednat jménem společnosti, tato omezení ale nejsou účinná vůči třetím osobám (§ 191 odst. 2).

3.1.6. Neplatnost stanov a jejich částí

Možnost neplatnosti stanov jako celku obchodní zákoník nezmiňuje; lze se však domnívat, že za určitých podmínek tato situace připadá v úvahu. V prvé řadě se je třeba zabývat neplatností stanov jakožto právního úkonu - smlouvy sui generis. Na tento právní úkon se vzhledem k § 1 odst. 2 vztahují obecná ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti právních úkonů dle § 37 a násl.³¹. Z tohoto hlediska tak platnost stanov bude záviset na svobodě, vážnosti, srozumitelnosti a jasnosti projevu vůle při činění právního úkonu a na právní způsobilosti a schopnosti osoby tento právní úkon činící. Je nutno podotknout, že k posouzení existence těchto nezbytných náležitostí právního úkonu v případě stanov bude příslušný především notář, který formou notářského zápisu vyhotovuje zakladatelskou smlouvu (listinu) akciové společnosti (§ 57 odst. 1), resp. notář, který notářským zápisem osvědčuje průběh ustavující valné hromady, na které dochází ke schválení stanov [§ 171 odst. 1 písm. b)].

O neplatnosti stanov v případě absence obligatorních náležitostí viz dále v kapitole věnované obligatorním náležitostem. Dále, schválí-li při založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií ustavující valná hromada stanovy, ačkoliv v této době

²⁹Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

³⁰Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. června 2000, sp.zn. 32 Cdo 500/2000, které bylo publikováno v časopise *Soudní judikatura* číslo 11, ročník 2000, pod číslem 128. Nejvyšší soud zde ovšem použil formulaci "*Jestliže valná hromada akciové společnosti rozhodne o věci, jejíž rozhodování jí zákon nesvěřuje a nedovoluje ani, aby jí takové rozhodnutí svěřily stanovy, nemá takové rozhodnutí žádné právní účinky.*", což je v rozporu se samotnou povahou stanov jakožto soukromoprávního úkonu (a tedy dispozitivnosti těch ustanovení, o kterých zákon výslovně nestanoví jejich kogentnost).

³¹Míra vztahu občanského a obchodního zákoníku viz např. BEJČEK, J.: *K působnosti obchodního zákoníku v závazkových vztazích*. Právník, číslo 2, ročník 1993, s. 173.

dosud není splaceno emisní ážio, nemohlo k řádnému konání ustavující valné hromady dojít (§ 170 odst. 1) a stanovy tudíž nemohly být platně schváleny. Stejně tak schválí-li změnu stanov valná hromada, která není usnášeníschopná (§ 185 odst. 1), mohou se určité osoby domáhat u soudu vyslovení neplatnosti takového rozhodnutí (§ 183 odst. 1). Obecně platí, že za podmínek uvedených v § 131 může být podán návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Soud následně může rozhodnout o neplatnosti takového usnesení o změně či přijetí stanov nebo jejich části; tento výrok je závazný pro každého (§ 131 odst. 7). Došlo-li již na základě usnesení valné hromady, které bylo prohlášeno soudem za neplatné, ke změně zápisu v obchodním rejstříku, je rejstříkový soud i bez návrhu (§ 200b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád) povinen uvést do souladu stav skutečný a stav zápisu v obchodním rejstříku (za podmínek uvedených v § 131 odst. 9).

Obchodní zákoník vyjmenovává několik druhů ustanovení, která nemohou být ve stanovách obsažena pod sankcí neplatnosti těchto ustanovení. Podle § 186d odst. 2 nesmí stanovy zavazovat akcionáře k dodržování pokynů společnosti nebo některého z jejích orgánů při hlasování na valné hromadě, k hlasování pro návrhy předkládané orgány společnosti a k protiplnění v podobě uplatnění hlasovacího práva určitým způsobem či nehlasováním za výhody poskytnuté společností. Tento paragraf není formulován příliš šťastně, neboť vyvolává otázku, zda stanov nemohou zavazovat akcionáře k výkonu hlasovacích práv jiným způsobem než výše uvedenými. Někteří autoři³² proto navrhuji doplnit § 186d ve smyslu, aby taková ustanovení stanov byla neplatná obecně vždy, pokud se přičí dobrým mravům, zásadám poctivého obchodního styku anebo zásadám, kterými se řídí obchodní zákoník. Tato úprava by ovšem podle mého názoru byla nadbytečná - konstrukci podobnou navrhované novelizaci lze dovodit již v rámci současné právní úpravy, a to kombinací § 1 odst. 2 obchodního zákoníku a § 39 občanského zákoníku, podle něž je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází nebo se přičí dobrým mravům. Takový právní úkon je neplatný absolutně, bez dalšího. Neplatné jsou také ustanovení stanov o vylučující nebo omezující odpovědnost členů představenstva za škodu způsobenou společností (§ 194 odst. 5) a ustanovení stanov vylučující nebo omezující přednostní právo stávajících akcionářů na úpis nových akcií za účelem zvýšení základního kapitálu

³² ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA S.; TOMSA, M. a kol: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 571.

(§ 204a odst. 5). Otázku neplatnosti jednotlivých ustanovení stanov je nutno posuzovat v kontextu relevantní judikatury³³, podle níž v případě rozporu některé části stanov s kogentními ustanoveními zákona nedochází k neplatnosti celých stanov, ale pouze k neplatnosti této části - namísto ní platí příslušné ustanovení zákona.

3.1.7. Veřejnost stanov

Stanovy akciové společnosti jsou vždy veřejně přístupným dokumentem. Tato publicita je ve své primární podobě dána ustanoveními § 27 odst. 3 (součástí obchodního rejstříku je sbírka listin), § 28 odst. 1 (obchodní rejstřík je každému přístupný, každý do něj může nahlížet a pořizovat si z něj kopie či výpisy) a § 38i odst. 1 (sbírka listin obsahuje stanovy akciové společnosti a jejich pozdější změny). Ve vztahu k akcionářům plyne právo nepřímého přístupu ke stanovám také z § 189 odst. 2, podle kterého může každý akcionář požádat představenstvo o vydání kopie zápisu o valné hromadě nebo jeho části za celou dobu existence společnosti. Zápisy o valné hromadě se archivují po celou dobu trvání společnosti (§ 189 odst. 3).

O veřejnosti návrhu stanov v případě založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií (§ 164 odst. 3) jsem již hovořil.

Obsah stanov může akciová společnost namítat vůči třetím osobám až okamžiku jejich zveřejnění ve sbírce listin obchodního rejstříku, ledaže prokáže, že třetí osobě byly známy dříve. Společnost se však nemůže dovolávat obsahu stanov do šestnáctého dne po zveřejnění, prokáže-li třetí osoba, že o nich nemohla vědět (§ 29 odst. 3). Při nesouladu mezi uloženým a zveřejněným obsahem stanov se společnost nemůže dovolat vůči třetím osobám zveřejněného znění. Třetí osoba se zveřejněného znění může dovolat jen tehdy, pokud zapsaná společnost neprokáže, že této třetí osobě byl obsah uložených stanov znám (§ 29 odst. 4).

³³Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. června 1996, sp.zn. 2 Odon 25/1996, které bylo publikováno v časopise *Soudní judikatura* číslo 8, ročník 1996, pod číslem 66. Judikát se týkal stanov družstva, nicméně z důvodů již zmíněných v této práci se vztahuje i na stanovy akciové společnosti.

3.1.8. Obligatorní náležitosti stanov

Stěžejním ustanovením ve věci obligatorních náležitostí stanov je § 173 odst. 1 - zde jsou vyjmenovány údaje, které stanovy musí obsahovat vždy, nicméně zde není řešen důsledek situace, kdy některá z požadovaných náležitostí ve stanovách chybí. Vzhledem k povaze stanov jakožto smlouvy sui generis se lze domnívat, že v případě absence některé obligatorní náležitosti budou stanovy neplatné (dle § 39 občanského zákoníku je neplatný právní úkon, který svým obsahem odporuje zákonu, obdobně dle § 40 tamtéž je neplatný právní úkon, který nebyl učiněn ve formě vyžadované zákonem). Chybí-li ve stanovách údaje o firmě společnosti, o výši základního kapitálu nebo o předmětu podnikání, uvádí zákon v § 68a poměrně závažnou sankci spočívající v možnosti prohlášení neplatnosti společnosti soudem - k této otázce se vrátíme podrobněji na konci této kapitoly. Zákon dále na několika místech vyžaduje i některá další povinná ustanovení stanov, která zpravidla doplňují či konkretizují náležitosti obsažené v § 173 odst. 1. Podívejme se nyní na jednotlivé obligatorních náležitostí dle § 173 odst. 1.

- a) firma a sídlo společnosti;*
- b) předmět podnikání (činnosti);*
- c) výše základního kapitálu a způsob splácení emisního kursu akcií;*
- d) počet a jmenovitá hodnota akcií, podoba akcií, jakož i určení, zda akcie znějí na jméno nebo na majitele, nebo kolik akcií zní na jméno a kolik na majitele;*
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; vydala-li společnost akcie v různé jmenovité hodnotě, počet hlasů vztahující se k té které výši jmenovité hodnoty akcií;*
- f) způsob svolávání valné hromady (§ 184 odst. 4), její působnost a způsob jejího rozhodování;*
- g) určitý počet členů představenstva, dozorčí rady nebo jiných orgánů, délku funkčního období člena orgánu, jakož i vymezení jejich působnosti a způsob rozhodování, jestliže se zřizují;*
- h) způsob tvorby rezervního fondu a výši, do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob doplňování;*
- i) způsob rozdělení zisku a úhrady ztráty;*
- j) důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie;*
- k) pravidla postupu při zvyšování a snižování základního kapitálu, zejména možnost snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu losováním;*
- l) postup při doplňování a změně stanov;*
- m) další údaje, pokud tak stanoví zákon.*

Ad a) Firma (legislativní zkratka pro obchodní firmu) je název, pod kterým je akciová společnost zapsána do obchodního rejstříku a pod kterým je povinna činit právní úkony (§ 8 odst. 1). Akciová společnost tedy pod svou firmou uzavírá smlouvy, vstupuje do právních vztahů, nabývá práv a povinností, jedná se státními orgány, vystupuje u soudu a další. Užije-li společnost při svém jednání nesprávnou či nepřesnou firmu, může být důsledkem podle konkrétních okolností až neplatnost právního úkonu z důvodu neurčitosti identifikace jednatelů (§ 37 odst. 1 občanského zákoníku, též judikatura³⁴). Z hlediska obsahu firmy rozlišuje teorie firmu osobní, věcnou, fantazijní a smíšenou - v případě bank se nejspíše budeme většinou setkávat s věcnou firmou, odvozenou z předmětu podnikání. Firma akciové společnosti musí obsahovat označení „akciová společnost“ nebo zkratku „akc. spol.“ nebo zkratku „a.s.“ (§ 9 odst. 2 a § 154 odst. 2). Firma nesmí být zaměnitelná s firmou jiného podnikatele, ani nesmí působit klamavě; k odlišení přitom nestačí rozdílný dodatek odlišující právní formu (§ 10 odst. 1). K dalším zásadám, které obchodní zákoník výslovně neuvádí, ale jsou všeobecně akceptovány, patří zásada pravdivosti, jasnosti a jednotnosti, nutný je též soulad s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 občanského zákoníku). Firmě je poskytnuta ochrana dle § 12 obchodního zákoníku. Zvláštní úpravu obchodní firmy banky obsahuje § 3 zákona o bankách. V odstavci 1 se stanoví, že slovo „banka“ či „spořitelna“, stejně jako jejich překlady a slova od nich odvozená, smí v obchodní firmě používat až na výjimky pouze právnická osoba, které Česká národní banka udělila licenci. Česká národní banka zároveň může požadovat změnu navrhované obchodní firmy zakládané banky či změnu obchodní firmy pobočky zahraniční banky v případě kolize této obchodní firmy s již existující právnickou osobou nebo její organizační složkou (odstavec 3).

Dle § 19c občanského zákoníku plyne, že sídlo akciové společnosti musí být určeno adresou, kde společnost doopravdy sídlí, tedy místem, odkud je společnost spravována a kde se s ní může veřejnost stýkat. Každý se může dovolat skutečného sídla akciové společnosti (§ 19c odst. 3). Sídlo akciové společnosti může být v bytě, jen pokud to neodporuje její povaze a rozsahu činnosti (§ 19c odst. 1) - u banky něco takového již z podstaty věci nepřipadá v úvahu. Do 31. března 2003 včetně byla adresa definována přímo v obchodním zákoníku jako název obce (části obce), poštovní směrovací číslo,

³⁴Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2002, sp.zn. 21 Cdo 315/2001, které bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek vydávané Nejvyšším soudem České republiky, č. 55/2002.

číslo popisné, popřípadě název ulice nebo náměstí. Toto ustanovení však z obchodního zákoníku vypustila tzv. technická novela č. 88/2003 Sb. a nadále tak pro sídlo akciové společnosti platí úprava sídla právnické osoby obsažená v ustanovení §19c občanském zákoníku, které bylo za tímto účelem do občanského zákoníku doplněno. Definice adresy zde uvedena není, nicméně není důvod se domnívat, že by se adresou rozumělo cokoli jiného než doposud. Občanský zákoník zároveň připouští, aby zakladatelská smlouva (listina) akciové společnosti obsahovala pouze název obce, kde je sídlo umístěno, nikoliv celou adresu. Plnou adresu je pak nutno doplnit do návrhu na zápis do obchodního rejstříku (§ 19c odst. 2). Zde dochází k mírnému teoretickému rozporu, kdy zakladatelská smlouva (listina) může obsahovat jen název obce, kde se sídlo nachází, ale rovněž návrh stanov, kde musí být sídlo společnosti uvedeno. Podle § 37 odst. 2 je třeba při návrhu na zápis do obchodního rejstříku doložit právní důvod užívání prostor, v nichž se nachází sídlo společnosti; to platí i pro případné změny sídla společnosti. K doložení tohoto právního důvodu postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, kde jsou prostory umístěny, případně prohlášení osoby oprávněné takovou nemovitostí nakládat, že s umístěním souhlasí.

Ad b) Banka je povinna uvést ve stanovách předmět (předměty) podnikání. Přímo z vymezení banky je zřejmé, že se banka zakládá za účelem podnikání - jejím zákonným znakem je přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů, tedy činnosti plně korespondující s definicí podnikání (soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, § 2 odst. 1 obchodního zákoníku). Banka je přitom osoba podnikající na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů [§ 2 odst. 2 písm. c) obchodního zákoníku]. Tímto oprávněním je bankovní licence (§ 4 zákona o bankách), která musí být Českou národní bankou udělena s účinností příslušného rozhodnutí nejpozději dnem zápisu předmětu podnikání do obchodního rejstříku. Stanovy každé banky musí uvádět jako předmět podnikání přinejmenším ony dvě základní bankovní činnosti, tedy přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů, jinak by se dle logického výkladu § 1 zákona o bankách nemohlo jednat o banku. Banka ovšem může vykonávat (a zpravidla vykonává) i jiné činnosti. Ustanovení § 1 odst. 3 obsahuje i některé další činnosti, které jsou pro banky typické - patří sem investování do cenných papírů na

vlastní účet, finanční pronájem, platební styk, a další. Podmínkou výkonu těchto činností je opět výslovné povolení České národní banky k výkonu těchto činností v udělené licenci. Z platné právní úpravy explicitně neplyne, zda je banka oprávněna vykonávat i některé další činnosti, v zákoně o bankách výslovně neuvedené. Nic nenásvědčuje tomu, že teoreticky by banka takové činnosti, například na základě platného živnostenského oprávnění, vykonávat nemohla. Podle § 1 odst. 4 zákona o bankách ale musí být každá podnikatelská činnost banky povolena v licenci - banka by tak kupříkladu k činnosti, ke které je potřeba živnostenské oprávnění, musela zároveň zažádat Českou národní banku o povolení v licenci a zároveň duplicitně zažádat příslušný živnostenský úřad o udělení živnostenského oprávnění. Otázkou je zde smysl ustanovení § 1 odst. 5 věty druhé zákona o bankách, dle něhož je v případě podmínění výkonu určité činnosti udělením povolením podle zvláštního předpisu nejprve nutné získat ono povolení podle zvláštního předpisu, a až následně je možné takovou činnost povolit v licenci. Z dikce ustanovení však není zřejmé, zda se toto ustanovení vztahuje jen na činnosti uvedené v § 1 odst. 3 (k čemuž nabádá zejména formulace věty první), nebo na činnost jakoukoliv.

Ad c) Základní kapitál akciové společnosti je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti. Základní kapitál musí být vyjádřen v jednotkách české měny (§ 58 odst. 1). V akciové společnosti se základní kapitál vytváří povinně (§ 58 odst. 2), u banky přitom jeho výše musí činit minimálně 500 000 000 Kč a minimálně v této výši musí být tvořen peněžitými vklady (§ 4 odst. 1 zákona o bankách). Jeho původ musí být průhledný a nezávadný a je třeba ho splatit v plné výši, jinak licenci nelze udělit (§ 4 odst. 5 zákona o bankách). Při stanovení výše základního kapitálu a způsobu splácení akcií je dále nutné dodržovat zejména ustanovení § 59 odst. 2, 3, § 165 odst. 3, § 168 odst. 1 a § 177 odst. 1 obchodního zákoníku. Zamýšlí-li banka snížit svůj základní kapitál za jiným účelem než snížením ztráty, je nutné si vyžádat předchozí souhlas České národní banky [§ 16 odst. 1 písm. d) zákona o bankách]. V případě zvýšení či snížení základního kapitálu nabývá změna stanov účinnosti dnem zápisu této skutečnosti do obchodního rejstříku (viz sekce o účinnosti změn stanov). Kapitál banky je z důvodu důležitosti stability bankovního sektoru podroben celé řadě dalších dokumentů, ať již ve formě

závazných právních předpisů (vyhláška České národní banky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry) nebo nezávazných doporučení (Basel I, Basel II či připravovaný Basel III; Basel I i Basel II byly nicméně implementovány do legislativy Evropských společenství). Stanovy musí také obsahovat způsob splácení emisního kursu akcií při zvyšování základního kapitálu (dopláčení zbytku emisního kursu při vzniku společnosti - alespoň po udělení licence - nepřipadá vzhledem k výše uvedenému v úvahu). Údaj o tom, zda emisní kurs byl či nebyl splacen, není obligatorní náležitostí stanov, ačkoliv k tomu v praxi často dochází v důsledku mylného výkladu tohoto ustanovení³⁵.

Ad d) Podrobné informace o akciích jsou taktéž povinnou náležitostí stanov. Důležité je především vymezit kolik akcií a v jaké jmenovité hodnotě bylo emitováno, uvést jejich podobu (listinná nebo zaknihovaná), formu (na jméno nebo na majitele), popřípadě kolik akcií znějících na jméno a kolik akcií znějících na majitele bylo vydáno. Důraz je kladen spíše na kvantitativní popis emitovaných akcií, uvedení hlasovacích práv spojených s jednotlivými typy akcií je požadavek následujícího ustanovení. Je třeba dodržet § 157 obchodního zákoníku, podle nějž mají stanovy určit jmenovitou hodnotu všech druhů akcií, které mají být vydány. Součet jmenovitých hodnot všech akcií přitom musí odpovídat výši základního kapitálu.

Ad e) Účelem tohoto ustanovení je vyjasnit otázku hlasovacích práv a počtu hlasů spojených s jednotlivými akciemi. Na akcie se stejnou jmenovitou hodnotou musí připadat stejný počet hlasů, vydala-li společnost akcie s různou jmenovitou hodnotou, musí poměr hlasů s nimi spojených odpovídat poměru těchto jmenovitých hodnot. U akciových společností tak nelze, na rozdíl od ostatních forem obchodních společností, změnit poměr hlasů akcionářů odlišně od poměru jejich podílu na základním kapitálu. Stanovy mohou nicméně omezit výkon hlasovacího práva stanovením nejvyššího počtu hlasů jednoho akcionáře; takové omezení musí být platné stejně pro všechny akcionáře (§ 180 odst. 2). Toto ustanovení umožňuje vedle § 159 odst. 3 a § 186c odst. 2 další možnost zásahu do hlasovacího práva akcionářů. Dle § 20 odst. 1 zákona o bankách může banka vydávat akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo, pouze jako akcie

³⁵ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA S.; TOMSA, M. a kol: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 71.

zaknihované. Banka může též emitovat akcie prioritní, s kterými ovšem hlasovací právo nemůže být spojeno v žádném případě (odst. 2 tamtéž). Co se týče výkonu hlasovacího práva, v praxi dochází často k situaci, kdy je způsob hlasování na valné hromadě upraven v jednacím či hlasovacím řádu schváleném konkrétní valnou hromadou³⁶. Tento přístup považuji za rozpor s platnou právní úpravou, neboť zákon svěřuje určení způsobu hlasování výslovně stanovám. Změna stanov přitom vyžaduje kvalifikovanou většinu hlasů, zatímco přijetí jednacího či hlasovacího řádu pouze prostou většinu hlasů. Obdobně není možné zasahovat do základních práv akcionářů například tím, že stanovy podmíní možnost podat návrh na valné hromadě určitým počtem hlasů, písemnou formou návrhu atd. Takové omezení může být důvodem prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady soudem podle § 183³⁷.

Ad f) Ve vztahu k valné hromadě akciové společnosti zákon vyžaduje, aby stanovy upravily tři okruhy - způsob svolávání valné hromady, její působnost a způsob jejího rozhodování.

Stanovy by měly obsahovat lhůtu, ve které dochází ke konání valné hromady, a která respektuje ustanovení § 184a odst. 1, totiž že ke konání valné hromady dochází nejméně jednou za rok a současně nejpozději do 6 měsíců od posledního dne účetního období. Stanovy zároveň musí při úpravě způsobu svolávání valné hromady dodržet ustanovení § 184 odst. 4 až 6. V praxi může dojít ke svolání valné hromady představenstvem, členem představenstva, dozorčí radou nebo akcionářem. Standardně svolává valnou hromadu představenstvo, nicméně pokud se na jejím svolání v případě zákonné povinnosti ji svolat bez zbytečného odkladu neusnese nebo není dlouhodobě usnášeníschopné, může valnou hromadu svolat kterýkoliv člen představenstva (§ 184a odst. 1). Dozorčí rada svolává valnou hromadu, vyžadují-li tomu zájmy společnosti (§ 199 odst. 1). Svolání valné hromady samotnými akcionáři je výjimečné a musí mu předcházet zmocnění soudu ke svolání mimořádné valné hromady za podmínek uvedených v § 181 odst. 1 a 2. Ze zákona přímo nevyplývá, zda stanovy mohou určit, že valná hromada bude vždy svolávána například majoritním akcionářem. V judikatuře taková otázka nebyla dosud řešena, nicméně se lze domnívat, že pokud by zákonodárce

³⁶ DĚDIČ, J.: *Obchodní zákoník. Komentář*. III.díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1801

³⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. listopadu 1997, sp.zn. 1 Odon 74/1996, které bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek vydávané Nejvyšším soudem České republiky, č. 43/1998.

chtěl takovou možnost připustit, výslovně by tak stanovil (viz též odstavec výše o kogentnosti/dispozitivnosti jednotlivých ustanovení druhé části obchodního zákoníku). Stanovy by také vedle lhůty pro konání valné hromady měly obsahovat další náležitosti způsobu svolávání. Zákon sice žádné vymezení pojmu „způsob svolávání valné hromady“ neuvádí, nicméně pod něj nejspíše bude spadat např. způsob informování akcionářů o konání valné hromady, uvedení osob oprávněných k účasti na valné hromadě, odvolávání valné hromady, změna data konání valné hromady a další. Stanovy společností s akciemi na majitele mají uvádět též vhodný způsob uveřejnění oznámení o konání valné hromady jako doplněk uveřejnění tohoto oznámení v Obchodním věstníku; cílem je plošně informovat akcionáře o konání valné hromady (§ 184a odst. 2). Až do 30. listopadu 2009 bylo za vhodný způsob považováno pouze uveřejnění v celostátně distribuovaném deníku, od čehož ale upustila novela č. 420/2009 Sb. s odůvodněním, že v době Internetu již tento způsob uveřejňování není nutný³⁸. K podobnému závěru dospěl již zhruba o rok a půl dříve i Vrchní soud v Praze, podle nějž lze za celostátně distribuovaný deník považovat i deník mající toliko elektronickou podobu webových stránek³⁹. Je nutno podotknout, že postup, který stanovy určí pro svolávání valné hromady, se používá i při jiných příležitostech - pokud upisovatel vrací zatímní listy podle § 177 odst. 5, při uveřejnění usnesení soudu dle § 183 odst. 3, a v řadě dalších případů (§ 184a odst. 5, § 186a odst. 2, § 192 odst. 1, § 204a odst. 2, § 204b odst. 5, § 209 odst. 2, § 209 odst. 4, § 213a odst. 2, § 213b odst. 3, § 214 odst. 1 a 3, § 216c odst. 2).

Základní působnost valné hromady je vymezena v § 187 odst. 1. Na dalších místech zákon uvádí dílčí působnosti, které tak toto ustanovení doplňují. Patří sem rozhodnutí o nabytí vlastních akcií [§ 161a odst. 1 písm. a) a § 161f], o vyloučení nebo omezení přednostního práva akcionářů na upisování vyměnitelných a prioritních dluhopisů nebo akcií (§ 160 odst. 6 a § 204a odst. 5), o době a místě splatnosti dividendy (§ 178 odst. 7 a 8), o určení rozhodného dne (§ 184 odst. 3), o změně formy nebo druhu akcií, o změně práv spojených s určitým druhem akcií a o omezení převoditelnosti akcií na jméno (§ 186 odst. 3, § 186a), o štěpení nebo spojení akcií (§ 186b), o omezení jednatelského oprávnění představenstva (§ 191 odst. 2), o rozšíření zákazu konkurence (§ 196 odst. 1),

³⁸Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 855/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=855&CT1=0>>.

³⁹Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. února 2008, sp.m. 7 Cmo 503/2007.

o poskytování půjček a úvěrů některým osobám a převzetí ručení (§ 196a). Dále k působnosti valné hromady náleží i případy, kdy stanovy svěří valné hromadě rozhodování o souhlasu s převodem akcií dle ustanovení § 156 odst. 4. Valná hromada nemůže rozhodovat ve věci, kterou ji do působnosti nesvěřuje zákon nebo stanovy (§ 187 odst. 2) - bude-li tedy valná hromada mít v úmyslu rozhodnout o záležitosti nad rámec zákona, je nutné, aby rozhodnutí valné hromady v této věci umožňovaly stanovy. Vzhledem k rozsahu výše uvedeného se může zdát nepraktické, aby stanovy obsahovaly výčet všech dílčích zákonných působností, v praxi tak občas ve stanovách bývá působnost valné hromady vymezena obecným způsobem ve smyslu „do působnosti valné hromady náleží rozhodnutí o otázkách, které zákon nebo stanovy zahrnují do působnosti valné hromady“⁴⁰, nicméně řada akciových společností přesto dává přednost taxativnímu výčtu⁴¹.

Pod pojmem způsob rozhodování valné hromady se v nejširším smyslu rozumí celý postup konání valné hromady, počínaje zvolením předsedy valné hromady, zapisovatele, případně dalších osob, přes upravení průběhu valné hromady, jednacího jazyku valné hromady, způsobu hlasování, upřesnění možnosti podávat návrhy, resp. protinávrhy, stanovení kvót pro usnášeníschopnost a pro přijetí rozhodnutí (je nutné dodržovat dolní hranice nastavené zákonem v § 185 a § 186), až po vyhotovení zápisu o jednání valné hromady. Zákon přitom neuvádí, co vše je nutné ve stanovách v rámci rozhodování valné hromady upravit, nepřímo požaduje pouze zvolení předsedy valné hromady a stanov (§ 185 odst. 2). Stanovy akciových společností se širokou akcionářskou základnou zpravidla obsahují možnost⁴² (někdy též povinnost⁴³), aby si valná hromada upravila podrobnosti některých výše uvedených okruhů v jednacím řádu, který si sama na počátku jejího konání schválí. Někdy je tento jednací řád rovnou součástí stanov⁴⁴.

⁴⁰Stanovy České spořitelny, a.s. ze dne 7. října 2009. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/stanovy_cs.pdf>.

⁴¹Stanovy Komerční banky, a.s. ze dne 29. dubna 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/kb-stanovy-komerzni-banky.pdf>>.

⁴²Stanovy Komerční banky, a.s. ze dne 29. dubna 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/kb-stanovy-komerzni-banky.pdf>>.

⁴³Stanovy České spořitelny, a.s. ze dne 7. října 2009. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/stanovy_cs.pdf>.

⁴⁴Stanovy ČEZ, a.s. ze dne 23. května 2006. Dostupné z WWW: <<http://www.cez.cz/edee/content/file/investori/informacni-povinnost-emitenta/2006-06/stanovy-cez-schvalene-vh-dne-23.5.2006.pdf>>.

Ad g) Nutnost určení počtu členů představenstva, dozorčí rady a jiných orgánů byl do obchodního zákoníku doplněn novelou č. 142/1996 Sb., cílem bylo zvýšit právní jistotu třetích osob ohledně složení orgánů akciové společnosti. Dosavadní častou praxí totiž bylo ve stanovách uvádět pouze obecné vymezení počtu členů jednotlivých orgánů, např. že představenstvo má šest až osm členů⁴⁵. Toto ustanovení zároveň výslovně umožňuje zřizovat i další orgány vedle zákonem daného představenstva a dozorčí rady. Může se jednat o různé poradní rady, výbory pro audit a další. I pro tyto orgány je nutné přesně vymežit počet členů, délku funkčního období, působnost a způsob rozhodování. Stanovami určená délka funkčního období členů představenstva a dozorčí rady nesmí přesáhnout pět let (§ 194 odst. 1, § 200 odst. 2), stejně tak počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci nesmí být větší, než počet členů volených valnou hromadou (§ 200 odst. 1). Podle § 8 odst. 3 zákona o bankách musí být pravomoci statutárního orgánu a dozorčí rady uvedeny ve stanovách, podle odstavce 4 téhož ustanovení nesmí být na dozorčí radu banky přenášeny pravomoci, které obchodní zákoník svěřuje představenstvu akciové společnosti.

Ad h) Stanovy akciové společnosti musí určit způsob tvorby rezervního fondu, výši, do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob tohoto doplňování. Je nutné přitom dodržet všechna omezení vyplývající z ustanovení § 217. Akciová společnost může vytvořit rezervní fond již při svém založení, anebo až v průběhu svého trvání - takovou informaci by měly stanovy obsahovat v rámci vymezení způsobu tvorby rezervního fondu. Zákon rozlišuje povinně vytvářený rezervní fond (§ 67 odst. 2 v kombinaci s § 217, § 161d odst. 2 až 4, § 161f) a dobrovolně vytvářený rezervní fond [§ 67 odst. 2, § 163a odst. 3, § 216a odst. 1 písm. b)]. Pokud má společnost úmysl zřizovat dobrovolně vytvářený rezervní fond, je nutné, aby si takovou možnost vyhradila ve stanovách; takové ustanovení musí samozřejmě obsahovat výši a způsoby tvorby a doplňování příslušného fondu [§ 173 odst. 1 písm. h) se vzhledem ke své dikci vztahuje na všechny rezervní fondy, nejen na povinně vytvářený rezervní fond]. Další podrobnosti k úpravě rezervního fondu ve stanovách akciové společnosti viz např. DĚDIČ, J.: *Rezervní fond akciové společnosti po novele obchodního zákoníku*. Právník, číslo 6, ročník 1997, s. 493.

⁴⁵ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA S.; TOMSA, M. a kol: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 538.

Ad i) Způsob rozdělení zisku a úhrady ztráty je další z obligatorních náležitostí stanov. Měly by být specifikovány všechny možné způsoby rozdělení zisku a úhrady ztráty, které akciová společnost plánuje aplikovat, pokud by bylo totiž použito pouze demonstrativního výčtu připouštějícího i další způsoby, stanovami neupravené, postrádalo by uvedení způsobu rozdělení zisku a úhrady ztráty ve stanovách smysl. Vyloučena nicméně není delegační klauzule, která například stanoví, že o rozdělení zisku či úhradě ztráty rozhodne představenstvo.

Ad j) Splatit včas emisní kurs akcií je základní povinností každého akcionáře, nezávisle na tom, zda je upsal při založení společnosti nebo při zvýšení základního kapitálu. Při úpravě důsledků nesplacení je nutné, aby stanovy respektovaly § 177, § 182 odst. 1 písm. d) a odst. 2 a § 213. Zejména § 177 obsahuje některá ustanovení, která se použijí subsidiárně, nestanoví-li stanovy jinak. Stanovy nesmějí lhůtu pro splacení emisního kursu akcií podle odstavce 1 tohoto ustanovení prodlužovat, pouze zkracovat. Úrok z prodlení podle odstavce 2 mohou stanovy snížit i zvýšit, příliš vysoký úrok by ale nejspíše byl v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku (§ 265), stejným ustanovením se bude poměřovat i případná úprava ve stanovách odlišná od odstavců 3 a 4. Další meze úpravy splacení vkladů ve stanovách jsou uvedeny v ustanoveních § 59 odst. 2, § 165 odst. 3, § 168 odst. 1, § 204 odst. 2 a § 209a odst. 3 - v některých případech tak dochází k duplicitní úpravě splacení vkladů v akciové společnosti (především u nepeněžitých vkladů).

Ad k) Při stanovení pravidel postupu při zvyšování a snižování základního kapitálu, především při úpravě možnosti snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu slosováním, musí stanovy vycházet z ustanovení § 202 až § 216d. Vzhledem k tomu, že kapitál banky, jak jsem již zmínil, má pro banku zásadní význam a je předmětem značné regulace, musí stanovy banky při úpravě zvyšování a snižování kapitálu respektovat i řadu ustanovení obsažených v dalších předpisech (zákon o bankách, vyhláška České národní banky č. 123/2007 Sb., případně další relevantní předpisy).

Ad l) Postupem při doplňování a změně se stanov se rozumí zejména postup přípravy, vyhotovení a schválení návrhu změny a doplňování stanov pro účely schválení na valné hromadě, která je ke změně stanov primárně příslušná [§ 187 odst. 1 písm. a)]. Stanovy by nicméně měly upravit i postup při změně stanov, ke které dochází na základě jiných právní skutečností. Při změně stanov rozhodnutím představenstva o zvýšení základního kapitálu se předcházející usnesení valné hromady o pověření představenstva, aby za podmínek určených zákonem a stanovami rozhodlo o zvýšení základního kapitálu, považuje za rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu; v tomto případě tedy bude možné využít úpravu postupu při doplňování a změně stanov valnou hromadou.

Stanovy by v rámci postupu při doplňování a změně stanov valnou hromadou měly také určit konkrétní lhůty, v nichž se akcionáři společnosti mohou před konáním valné hromady, na níž budou tyto změny a doplnění stanov projednávány, seznámit s navrhovanými změnami či doplněním stanov a případně na ně reagovat vlastním protinávrhem. Tyto lhůty by měly být nastaveny tak, aby umožňovaly kvalifikovanou přípravu akcionářů na samotnou valnou hromadu. Je přitom nutno dodržovat § 184a odst. 6 a § 180 odst. 6. První jmenované ustanovení uvádí, že má-li být na pořadu jednání valné hromady změna stanov společnosti, musí pozvánka na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání obsahovat alespoň charakterizovat podstatu navrhovaných změn a návrh změn stanov musí být akcionářům k nahlédnutí v sídle společnosti ve lhůtě stanovené pro svolání valné hromady. Akcionář má dále právo vyžádat si zaslání kopie návrhu stanov na svůj náklad a své nebezpečí. Na tato práva musí být zároveň akcionáři upozorněni v pozvánce na valnou hromadu či v oznámení o jejím konání. Hodlá-li akcionář uplatnit na valné hromadě protinávrhy k návrhům, jejichž obsah je uveden v pozvánce na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání (dle § 184a odst. 6 tedy speciálně k návrhu na změnu stanov), je povinen doručit písemné znění svého protinávrhu společnosti nejméně pět pracovních dnů před dnem konání valné hromady a představenstvo je povinno uveřejnit jeho protinávrh se svým stanoviskem, pokud je to možné, nejméně tři dny před oznámeným datem konání valné hromady (§ 180 odst. 6).

Obě tyto ustanovení byly do obchodního zákoníku doplněny novelou č. 370/2000 Sb.

Cílem bylo zvýšení informovanosti akcionářů při projednávání změn stanov akciové společnosti, neboť dosavadní právní úprava vyžadovala pouze to, aby změna stanov byla v pozvánce na valnou hromadu či oznámení o konání valné hromady uvedena jako bod jednání, bez bližšího přiblížení návrhu změny stanov. Často docházelo k situacím, kdy akcionáři byli až přímo na valné hromadě seznamováni s návrhy na změnu stanov, které mnohdy měnily stanovy zcela zásadním způsobem. Důsledkem byla nedostatečná znalost věci ze strany akcionáře, který se tak nemohl kvalifikovaně rozhodnout a uplatnit svůj hlas odpovídajícím způsobem. Možnost seznamovat se s navrhovanými změnami stanov již v okamžiku publikace pozvánky na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání je přitom v zahraničních právních řádech obvyklá⁴⁶. Tento právní režim se použije nezávisle na subjektu, který změnu stanov navrhl. Bude-li akcionář uplatňovat návrh na změnu stanov jakožto návrh nebo protinávrh v reakci na návrh změn stanov uvedený v pozvánce na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání, aplikuje se § 180 odst. 6, čímž by měla být zajištěna plná informovanost všech akcionářů s případnými návrhy/protinávrhy k návrhům obsažených v pozvánce na valnou hromadu či oznámení o jejím konání. Ustanovení § 185 odst. 4 neumožňuje, aby se na valné hromadě rozhodly záležitosti, které nebyly zařazeny do navrhovaného pořadu jednání valné hromady, ledaže by byly rozhodnuty za účasti a se souhlasem všech akcionářů. Ze současné právní úpravy neplyne, zda je na valné hromadě možné rozhodovat o návrzích/protinávrzích akcionáře podle § 180 odst. 6, s výjimkou § 185 odst. 4. V ostatních případech tak za tímto účelem bude nutno doplnit návrhy/protinávrhy akcionáře na pořad jednání valné hromady, což je ovšem v době po zaslání pozvánek na valnou hromadu či uveřejnění oznámení o jejím konání umožněno pouze poměrně rigidním ustanovením § 182 odst. 1 písm. a). Vzhledem k tomu, že dle § 180 odst. 6 se i výše uvedené návrhy/protinávrhy musí uveřejňovat s dostatečným předstihem, dalo by se nicméně logickým výkladem dovodit, že o těchto návrzích/protinávrzích je valná hromada oprávněna řádně rozhodovat. Tato otázka však zůstává v kontextu současné právní úpravy sporná.

⁴⁶Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

Ad m) Toto ustanovení výslovně neurčuje, který zákon má stanovit další obligatorní náležitosti stanov. Zřejmě je tímto zákonem myšlen jak obchodní zákoník v ustanoveních mimo stěžejní § 173, jakož i některé další zákony. Tímto zákonem je například právě zákon o bankách, k němuž se podrobněji vrátíme v dalším výkladu. Dalším takovým zákonem je zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, podle něhož musí stanovy investičního fondu nebo investiční společnosti obsahovat pravidla pro přijímání a změnu statutu a zjednodušeného statutu investičního fondu či podílového fondu (§ 84 odst. 4), nebo zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, který v § 9 odst. 1 stanoví, že způsob přijímání statutu a penzijního plánu a jejich změny upravují stanovy penzijního fondu.

Jak jsem již uvedl, obchodní zákoník obsahuje několik dalších ustanovení, ve kterých stanoví povinnost uvést určitý údaj ve stanovách - tento údaj zpravidla slouží ke konkretizaci některé obligatorní náležitosti podle § 173.

Podle § 184a odst. 1 musí stanovy určit lhůtu pro konání valné hromady, která se musí konat nejpozději do šesti měsíců od posledního dne účetního období.

Způsob volby předsedy valné hromady a zapisovatele je taktéž povinnou náležitostí stanov (plyne nepřímě z § 185 odst. 2).

Stanovy musí obsahovat i lhůtu, ve které představenstvo společnosti předkládá valné hromadě zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a o stavu jejího majetku (§ 192 odst. 2). Obvykle se postupuje tak, že se valná hromada schází po zpracování řádné účetní uzávěrky a na této valné hromadě je výše uvedená zpráva předložena představenstvem. Stanovy mohou rovněž určit obsah této zprávy⁴⁷.

Funkční období členů dozorčí rady je nutno určit ve stanovách, nesmí přitom přesáhnout dobu pěti let (§ 200 odst. 2). Naproti tomu funkční období člena představenstva ve stanovách být uvedeno nemusí - v takovém případě je jeho funkční období pět let (§ 194 odst. 1). Pokud by změnou stanov došlo ke zkrácení funkčního období člena dozorčí rady, nedopadá taková změna na délku funkčního období člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci před účinností rozhodnutí o změně stanov⁴⁸.

⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA S.; TOMSA, M. a kol: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 655.

⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp.zn. 29 Odo 839/2006, které bylo publikováno v časopise *Soudní judikatura* číslo 1, ročník 2007, pod číslem 9.

Poslední, na to se v této části zaměříme, bude vztah stanov akciové společnosti a institutu *neplatnost společnosti*, který byl do obchodního práva zaveden novelou č. 370/2000 Sb. v rámci harmonizace našeho právního řádu s předpisy Evropských společenství, konkrétně se směrnicí č. 68/151/EHS z 9. března 1968⁴⁹. Neplatnost společnosti může prohlásit jenom soud, a to i bez návrhu, a pouze na základě závažných, v zákoně taxativně vyjmenovaných porušení zákona při zakládání společnosti nebo při jejím vzniku (§ 68a odst. 2). Ke dni právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti soudu vstupuje společnost do likvidace (§ 68a odst. 3), faktické důsledky prohlášení neplatnosti společnosti jsou tak stejné jako při zrušení společnosti soudem (§ 68 odst. 6). Co se týče akciové společnosti, jedním z důvodů pro prohlášení její neplatnosti soudem je absence údajů o firmě společnosti nebo o výši základního kapitálu nebo o předmětu podnikání ve stanovách. Jedná se tedy o ty nejpodstatnější náležitosti stanov jakožto smlouvy *sui generis*, jejichž absence způsobuje nejen neplatnost stanov jako celku, ale jsou i důvodem pro prohlášení neplatnosti společnosti.

3.1.9. Podmíněně obligatorní náležitosti stanov

Ustanovení § 174 obsahuje náležitosti stanov, které se při splnění určitých podmínek stávají náležitostmi obligatorními; můžeme je tedy označit jako náležitosti *podmíněně obligatorní*. Samotný § 174 je uvozen spojením „*Stanovy podle potřeby rovněž upraví...*“, které indikuje, že vyjmenované náležitosti je nutno ve stanovách upravit tehdy, je-li to v konkrétní společnosti relevantní a jsou-li pro to vytvořeny zákonem stanovené podmínky. Patří sem

- a) vydávání různých druhů akcií, pokud vydání takového druhu akcií zákon dovoluje, jejich označení, počet a práva s nimi spojená;
- b) pravidla pro vydávání dluhopisů podle § 160 a práva s nimi spojená;
- c) pravidla pro zvýhodněné nabývání akcií zaměstnanci společnosti;
- d) název deníku, ve kterém představenstvo uveřejní oznámení podle § 204b odst. 4 nebo

⁴⁹Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

5, jestliže společnost vydá poukázky na akcie, které mají být vyměněny za akcie na jméno.

Ad a) Akciová společnost nesmí vydávat jiné druhy akcií, než které upravuje zákon (§ 155 odst. 7). Zákonem je v tomto případě primárně myšlen obchodní zákoník, nicméně není vyloučeno, aby některý zvláštní zákon připustil možnost vydávání určitého druhu akcií nad rámec obchodního zákoníku. V současné době obchodní zákoník umožňuje vydávání kmenových (§ 155 odst. 6) a prioritních (§ 159) akcií. V případě banky je při stanovení práv spojených s akciemi nutno dodržovat § 20 odst. 2 zákona o bankách - s prioritními akciemi nemůže být spojeno hlasovací právo, a to ani tehdy, stanoví-li tak obchodní zákoník.

Ad b) Stanovy společnosti mohou dle § 160 umožnit, aby společnost na základě usnesení valné hromady vydala dluhopisy, s nimiž je spojeno právo na jejich výměnu za akcie společnosti (vyměnitelné nebo též konvertibilní dluhopisy) nebo přednostní právo na upisování akcií (prioritní dluhopisy), pokud současně rozhodne o podmíněném zvýšení základního kapitálu podle § 207. Pokud tedy stanovy připouští možnost emitování vyměnitelných a/nebo konvertibilních dluhopisů, musí zároveň upravovat pravidla pro jejich vydávání a práva s nimi spojená.

Ad c) V případě, že stanovy umožňují nabývání akcií zaměstnanci společnosti za zvýhodněných podmínek, musí zároveň upravovat pravidla pro takové nabývání. Souhrn částí emisního kursu nebo kupních cen všech akcií, jež nepodléhají splacení zaměstnanci, nesmí překročit 5 % základního kapitálu v době, kdy se o upsání akcií zaměstnanci nebo jejich prodeji zaměstnancům rozhoduje (§ 158 odst. 2). Před přijetím zákona č. 370/2000 Sb. rozlišoval obchodní zákoník vedle kmenových a prioritních akcií ještě akcie zaměstnanecké. Jejich tehdejší právní úprava v obchodním zákoníku nicméně svým pojetím naprosto neodpovídala úpravě v evropském právu. Zaměstnanci nebyli zainteresováni na růstu tržní hodnoty kmenových akcií, neboť zaměstnanecké akcie nebyly volně prodejné na regulovaných trzích a společnost byla povinna při skončení pracovního poměru tyto akcie odkoupit, zpravidla za jejich jmenovitou hodnotu nebo za jinou hodnotu určenou stanovami, která na vývoji tržní ceny

kmenových akcií nemusela nijak záviset. Novela č. 370/2000 Sb. zrušila zaměstnanecké akcie jakožto zvláštní druh akcií a zavedla koncept zvýhodněného nabývání akcií zaměstnanci společnosti, typický pro právo Evropských společenství (směrnice č. 77/91/EHS ze 13. prosince 1976)⁵⁰. Současná úprava umožňující zaměstnancům nabývání kmenových akcií za zvýhodněných podmínek spolu s možností je následně prodat volně na trhu (a nikoliv je pouze prodávat mezi sebou či odprodávat akciové společnosti) tak zvyšuje zájem zaměstnanců na hospodářských výsledcích společnosti a tudíž na zvyšování tržní ceny akcií této společnosti.

Ad d) Vydá-li společnost poukázky na akcie a mají-li být tyto poukázky vyměněny za akcie na jméno, představenstvo vyzve vlastníky poukázek na akcie, jejichž totožnost nebo adresa mu není známa, k výměně za akcie na jméno oznámením alespoň v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách (§ 204b odst. 4). Obdobně došlo-li k neplatnému nebo neúčinnému upsání akcií, k nimž byly vydány poukázky na akcie, které měly být vyměněny za akcie na jméno, vyzve představenstvo vlastníky poukázek na akcie, jejichž totožnost nebo adresa mu není známa, k uplatnění jejich práva podle § 167 odst. 2 oznámením uveřejněným alespoň v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách (§ 204b odst. 5).

Vedle § 174 obsahuje obchodní zákoník dvě další ustanovení, která lze považovat za podmíněně obligatorní náležitosti stanov. Podle § 184a odst. 2 musí společnosti s akciemi na majitele ve stanovách určit vhodný způsob uveřejnění oznámení o konání valné hromady (odlišný od uveřejnění prostřednictvím Obchodního věstníku). Druhým takovým ustanovením je § 220 odst. 2 - vydala-li akciová společnost prioritní akcie, musí ve stanovách rovněž určit způsob rozdělení likvidačního zůstatku mezi vlastníky prioritních akcií a vlastníky ostatních akcií pro případ, kdy by likvidační zůstatek nestačil k úhradě jmenovité hodnoty všech akcií.

⁵⁰Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

3.1.10. Fakultativní náležitosti stanov

Kromě uvedených obligatorních a podmíněně obligatorních náležitostí mohou stanovy obsahovat i další fakultativní náležitosti. Na řadu z nich výslovně upozorňuje obchodní zákoník; sem patří mimo jiné:

- dle § 59 odst. 7 určení jiného způsobu náhrady rozdílu při snížení hodnoty nepeněžitého vkladu;
- dle § 66 odst. 1 určení, že k odstoupení z výkonu funkce člena představenstva, dozorčí rady nebo jiného orgánu postačuje, aby rezignaci projednal nebo měl projednat orgán, jehož je odstupující osoba členem;
- dle § 66 odst. 3 určení plnění společnosti ve prospěch osoby, jež je členem orgánu společnosti;
- dle § 66 odst. 4 určení kvóra pro usnášeníschopnost představenstva a jiných orgánů společnosti (jinak je nutná přítomnost nadpoloviční většiny jejich členů) a kvóra k přijetí usnesení těchto orgánů (jinak postačuje většina hlasů přítomných členů);
- dle § 66 odst. 4 připuštění i písemného hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu;
- dle § 67 odst. 3 určení podílu na čistém zisku společnosti po doplnění rezervního fondu;
- dle § 71 odst. 1 určení způsobu jmenování likvidátora společnosti (jinak je jmenován představenstvem);
- dle § 156 odst. 2 v případě zaknihovaných akcií určení, že seznam akcionářů nahrazuje evidence zaknihovaných cenných papírů vedená podle zvláštního právního předpisu;
- dle § 156 odst. 4 omezení (nikoliv však vyloučení) převoditelnosti akcií na jméno a podmínky tohoto omezení;
- dle § 158 odst. 1 určení možnosti nabývat akcie zaměstnanci společnosti za zvýhodněných podmínek;
- dle § 158 odst. 2 určení, že zaměstnanci nemusí splatit celý emisní kurs akcií vydávaných společností a nabývaných zaměstnanci za zvýhodněných podmínek nebo celou cenu akcií, za něž je společnost pro zaměstnance nakoupila, bude-li rozdíl pokryt z vlastních zdrojů společnosti;

- dle § 159 odst. 1 určení vydání prioritních akcií (souhrn jejich jmenovitých hodnot nesmí překročit polovinu základního kapitálu);
- dle § 159 odst. 3 určení vydání prioritních akcií, s nimiž není spojeno právo hlasování na valné hromadě;
- dle § 160 odst. 1 určení vydání vyměnitelných a/nebo prioritních dluhopisů na základě usnesení valné hromady;
- dle § 160 odst. 2 určení vyššího počtu hlasů pro přijetí usnesení valné hromady o vydání vyměnitelných a/nebo prioritních dluhopisů;
- dle § 161a odst. 1 písm. b), § 161f odst. 1 písm. f) a § 161f odst. 5 určení fondů, které nelze rozdělit;
- dle § 161f odst. 1 určení, zda společnost může poskytovat finanční asistenci pro účely získání akcií nebo zatímních listů společnosti;
- dle § 163a odst. 2 určení, jak se započítává částka placená na splacení emisního kursu na splacení splatné části jmenovité hodnoty všech upsaných akcií;
- dle § 163a odst. 3 určení, že rozdíl mezi hodnotou nepeněžitěho vkladu a jmenovitou hodnotou akcií, které mají být vydány akcionáři jako protiplnění, bude zcela nebo zčásti vyplacen upisovateli anebo že jde o tvorbu rezervního fondu;
- dle § 177 odst. 1 určení doby splacení emisního kursu akcií upsaných upisovatelem, která nesmí být delší než jeden rok od vzniku společnosti;
- dle § 177 odst. 2 určení výše úroků z prodlení, které je upisovatel povinen platit při porušení povinnosti splacení emisního kursu upsaných akcií nebo jeho části;
- dle § 177 odst. 3 určení lhůty od doručení výzvy představenstvem na splacení emisního kursu upsaných akcií nebo jeho splatné části v případě prodlení upisovatele;
- dle § 178 odst. 1 určení jiného podílu na zisku společnosti příslušejícího k prioritním akciím než na základě poměru jmenovité hodnoty prioritních akcií k jmenovité hodnotě všech akcií;
- dle § 178 odst. 2 písm. b) určení části rezervního fondu nebo rezervních fondů, které společnost nesmí použít k plnění akcionářům;
- dle § 178 odst. 4 určení, zda a v jaké výši se zaměstnanci společnosti mohou podílet na rozdělení zisku, případně určení, že tento podíl na zisku lze použít pouze k úhradě části emisního kursu akcií, jež podléhá splacení zaměstnanci společnosti podle § 158, nebo kupních cen akcií společnosti zaměstnanci, a to formou započtení;

- dle § 178 odst. 7 určení lhůty, v níž je dividenda a tantiéma splatná;
- dle § 178 odst. 8 určení, že výplata dividend bude provedena na náklady jiné osoby než společnosti a jiným než v zákoně uvedeným způsobem;
- dle § 178 odst. 9 určení, že u akcií vydaných na majitele, které nebyly přijaty k obchodování na regulovaném trhu, nebude oznámen představenstvem den splatnosti dividendy, místo a způsob její výplaty, popř. rozhodný den způsobem určeným zákonem a stanovami pro svolání valné hromady, ale k výše uvedenému dojde jiným způsobem;
- dle § 178 odst. 10 určení, že rozhodný den pro uplatnění práva na dividendu je shodný s rozhodným dnem pro účast na valné hromadě, která rozhodne o výplatě dividendy;
- dle § 180 odst. 1 určení způsobu hlasování o protinávrhu akcionáře;
- dle § 180 odst. 2 určení omezení výkonu hlasovacího práva stanovením nejvyššího počtu hlasů jednoho akcionáře, a to ve stejném rozsahu pro každého akcionáře nebo i pro akcionáře a jím ovládané osoby;
- dle § 180 odst. 7 zkrácení lhůty 7 dnů podle věty druhé téhož ustanovení;
- dle § 183a odst. 8 určení, že se na účastnické cenné papíry společnosti za podmínek dále uvedených nepoužijí ustanovení odstavců 1 až 4 téhož paragrafu o veřejném návrhu na koupi nebo směnu účastnických cenných papírů;
- dle § 184 odst. 2 určení, za jakých podmínek se akcionáři mohou zúčastnit valné hromady s využitím elektronických prostředků, a úprava hlasování prostřednictvím odevzdání hlasů před konáním valné hromady nebo v jejím průběhu bez toho, aby akcionář nebo jeho zástupce museli být osobně přítomni v místě konání valné hromady, anebo tak, že odevzdávají své hlasy písemně před konáním valné hromady;
- dle § 184 odst. 3 určení dne, který je rozhodný k účasti na valné hromadě, přičemž tento den nemůže předcházet dni konání valné hromady o více než třicet dnů;
- dle § 184a odst. 1 určení lhůty pro konání valné hromady, která se musí konat nejpozději do šesti měsíců od posledního dne účetního období;
- dle § 185 odst. 1 určení kvóra pro usnášeníschopnost valné hromady, nejméně je však nutná přítomnost akcionářů, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota akcií přesahuje 30 % základního kapitálu;
- dle § 186 odst. 1 určení kvóra pro přijetí usnesení valné hromady, nejméně je však nutná většina stanovená zákonem;

- dle § 189 odst. 2 určení, že kopie zápisu z valné hromady nebo jeho části se pořizuje na náklady jiné osoby než akcionáře;
- dle § 190d odst. 1 určení počtu hlasů, kterými musí valná hromada schválit ovládací smlouvu nebo smlouvu o převodu zisku, nejméně jsou však nutné tři čtvrtiny hlasů přítomných akcionářů;
- dle § 191 odst. 1 určení jiného způsobu jednání navenek za představenstvo jménem společnosti než jednání každým členem představenstva společnosti;
- dle § 191 odst. 2 omezení práva představenstva jednat jménem společnosti;
- dle § 194 odst. 1 určení, že členy představenstva volí a odvolává dozorčí rada včetně způsobu jejich volby a odvolání;
- dle § 194 odst. 1 určení funkčního období jednotlivých členů představenstva, které nesmí přesáhnout pět let;
- dle § 194 odst. 2 určení, že představenstvo, resp. dozorčí rada (viz § 200 odst. 3), jehož/jejíž počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady;
- dle § 194 odst. 3 určení, jakou většinou hlasů všech svých členů rozhoduje představenstvo společnosti;
- dle § 196 odst. 1 rozšíření zákazu konkurence nad rámec zákonné úpravy, a to jak pro členy představenstva, tak pro členy dozorčí rady (§ 200 odst. 3);
- dle § 200 odst. 1 určení vyššího počtu členů dozorčí rady volených zaměstnanci, který nesmí být větší, než počet členů volených valnou hromadou; stanovy mohou rovněž určit, že zaměstnanci volí část členů dozorčí rady i při menším počtu zaměstnanců společnosti;
- dle § 200 odst. 2 určení funkčního období jednotlivých členů dozorčí rady, které nesmí přesáhnout pět let;
- dle § 201 odst. 3 určení, jakou většinou hlasů všech svých členů rozhoduje dozorčí rada společnosti;
- dle § 201 odst. 4 mohou stanovy vyžadovat k určitým jednáním představenstva předchozí souhlas dozorčí rady;
- dle § 204 odst. 4 určení, že na základě akcií vydaných v souvislosti se zvýšením základního kapitálu společnosti vzniká právo na dividendu z čistého zisku jinak, než v roce, v němž došlo ke zvýšení základního kapitálu;

- dle § 209a odst. 1 určení, že valná hromada společnosti může při kombinovaném zvýšení základního kapitálu rozhodnout, že část emisního kursu upisovaných akcií bude kryta z vlastních zdrojů společnosti vykázaných v účetní závěrce ve vlastním kapitálu společnosti;
- dle § 209a odst. 3 určení, že při kombinovaném zvýšení základního kapitálu je upisovatel povinen splatit ve lhůtě uvedené v rozhodnutí valné hromady před zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku více než 50 % emisního kursu akcií, který je povinen splatit upisovatel;
- dle § 210 odst. 1 určení podmínek pro pověření představenstva rozhodnout o zvýšení základního kapitálu;
- dle § 210 odst. 4 pověření představenstva valnou hromadou zvýšit základní kapitál upisováním akcií zaměstnanci společnosti;
- dle § 210 odst. 4 určení podrobností ve věci, zda může být po přijetí rozhodnutí o rozdělení zisku valná hromada rozhodnout, že podíl zaměstnanců na zisku společnosti lze použít jen ke splacení těchto akcií;
- dle § 213 odst. 4 určení podrobných pravidel pro vzetí akcií z oběhu při snížení základního kapitálu losováním akcií;
- dle § 213b odst. 1 přípuštění možnosti losování akcií za účelem snížení základního kapitálu;
- dle § 217 odst. 3 určení, jaký subjekt odlišný od představenstva rozhoduje o použití rezervního fondu;
- dle § 219 odst. 2 úprava možnosti akcionářů uvedených v § 181 odst. 1 požádat s uvedením důvodů soud, aby odvolal likvidátora jmenovaného valnou hromadou a nahradil ho jinou osobou.

Stanovy samozřejmě mohou upravovat i jiné náležitosti, v zákoně výslovně nezmíněné, podmínkou je jejich soulad s kogentními ustanoveními právních předpisů.

Na samotný závěr této sekce dodejme, že některé fakultativní náležitosti stanov jsou zmíněny též v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Podle § 21 odst. 2 mohou stanovy požadovat vyšší většinu, popř. i splnění dalších podmínek, nad rámec zákonných požadavků při schvalování přeměny akciové

společnosti valnou hromadou. Stanovy mohou při vnitrostátní fúzi rovněž přiznat právo vyžadovat svolání valné hromady i akcionářům, kteří jsou vlastníky akcií, jejichž celková jmenovitá hodnota dosahuje méně než 5 % základního kapitálu nástupnické společnosti (§ 131 odst. 2).

3.2. Úprava stanov banky v zákoně o bankách

Zákon o bankách se o stanovách zmiňuje hned na několika místech. Návrh stanov se předkládá České národní bance spolu se žádostí o licenci (§ 4 odst. 1). Banka je také povinna informovat Českou národní banku o zamýšlené změně stanov týkající se skutečností, které musí být ve stanovách uvedeny na základě požadavku obchodního zákoníku nebo zákona o bankách [§ 16 odst. 2 písm. a)]. Z dikce je zřejmé, že povinnost informovat Českou národní banku nastává pouze v případě obligatorních či podmíněně obligatorních (stanou-li se obligatorními) náležitostí stanov, nikoliv v případě náležitostí fakultativních. V praxi se tak bude jednat především o náležitosti podle § 173 odst. 1 obchodního zákoníku a dále o některé obligatorní náležitosti podle zákona o bankách (viz dále). Z povahy věci by k informování České národní banky mělo dojít před jednáním valné hromady, která má změnu stanov relevantní dle § 16 odst. 2 písm. a) projednat. Česká národní banka nemá žádnou povinnost se k zamýšlené změně vyjádřit, nicméně právem vyjádřit se k této změně disponuje a nemůže ji být upřeno. Takové vyjádření pak může spočívat ve formálním schválení zamýšlené změny stanov banky nebo naopak předkládaný návrh posoudit z hlediska souladu s platnými právními předpisy a případně iniciovat opatření k nápravě či pokutu dle § 26.

Stanovy banky musí uvádět pravomoci jejího statutárního orgánu a dozorčí rady (§ 8 odst. 3). Dle odstavce 4 téhož ustanovení nesmí být na dozorčí radu banky přenášeny pravomoci, které obchodní zákoník svěřuje představenstvu akciové společnosti. Poruší-li členové statutárního orgánu banky své povinnosti vyplývající ze stanov, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikne věřitelům banky tím, že v důsledku porušení povinnosti těmito členy statutárního orgánu banka není schopna plnit své závazky (§ 8a). Úprava odpovědnosti členů představenstva banky v zákoně o bankách je tak speciální vůči obecné úpravě odpovědnosti akciové společnosti obsažené v § 194

odst. 5 a 6 obchodního zákoníku, což ovšem nevylučuje použití těchto ustanovení na členy představenstva banky, jsou-li splněny stanovené podmínky. Podle § 194 odst. 5 členové představenstva, kteří způsobili společnosti porušením právních povinností při výkonu představenstva škodu, odpovídají za tuto škodu společně a nerozdílně⁵¹. Zároveň členové představenstva, kteří odpovídají společnosti za škodu, ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně, neuhradil-li některý z odpovědných členů představenstva a nemohou-li věřitelé dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti pro její platební neschopnost, nebo z důvodu, že společnost zastavila platby. Ručení je co do rozsahu omezeno rozsahem povinnosti členů představenstva k náhradě škody a zaniká, jakmile člen představenstva způsobenou škodu uhradí (§ 194 odst. 6). Pojetí odpovědnosti představenstva za škodu způsobenou porušením povinností z titulu člena statutárního orgánu je tak v obou zákonech odlišné, nicméně ani v nejmenším se nevylučuje. Zatímco dle obchodního zákoníku se jedná o škodu způsobenou společností a tedy o odpovědnost vůči společnosti samotné, zákon o bankách upravuje odpovědnost za škodu způsobenou věřitelům banky. Obchodní zákoník rovněž vyžaduje škodu způsobenou porušením právních povinností, ale dle zákona o bankách se jedná o škodu způsobenou porušením povinností vyplývajících nejen z právních předpisů, ale i ze stanov banky. V obou případech odpovídají pouze ti členové představenstva, kteří takovou povinnost porušili, ale vždy odpovídají společně a nerozdílně. Zákon o bankách ke vzniku odpovědnosti za škodu navíc požaduje, aby v důsledku porušení povinnosti vznikla věřitelům banky škoda tím, že banka není schopna plnit své závazky.

Obligaturní náležitosti stanov banky nad rámec obchodního zákoníku jsou v zákoně o bankách uvedeny - vedle výše zmíněného § 8 odst. 3 - v § 4 odst. 5 písm. d) a § 9 odst. 1, písm. a) až d). Dle druhého zmíněného ustanovení je banka povinna ve svých stanovách upravit také

a) strukturu a organizaci banky;

b) pravomoc a odpovědnost vedoucích zaměstnanců;

c) pravomoc a odpovědnost dalších zaměstnanců ústředí a poboček, popřípadě jiných

⁵¹Jak jsem již zmínil, ustanovení stanov vylučující nebo omezující odpovědnost člena představenstva za tuto škodu považovány za neplatné.

organizačních jednotek banky, oprávněných k provádění bankovních obchodů;
d) organizační zajištění řídicího a kontrolního systému.

Ad a) Pod pojmem „struktura a organizace banky“ se nachází především její vnitřní uspořádání a organizační členění. Zákonodárce neuvádí přesné vymezení ani jednoho z těchto termínů, v praxi pak často dochází k zahrnutí obou do ustáleného sousloví „organizační struktura“⁵². Dle některých názorů se strukturou rozumí členění na organizační útvary, jako jsou centrála, ústředí banky, prodejní síť, pobočky či jiné místní jednotky⁵³. Pojem organizace se naopak vztahuje k vnitřnímu členění těchto strukturálních jednotek ve smyslu horizontálním (řízení rizik, finanční trhy, korporátní zákazníci, retailová distribuce, ...) i vertikálním (např. na divize, úseky, odbory, oddělení, ...).

Ad b) + c) Banka je povinna ve stanovách upravit pravomoc a odpovědnost vedoucích zaměstnanců banky [§ 4 odst. 5 písm. d)], vedoucích zaměstnanců [§ 9 odst. 1 písm. b)], jakož i dalších zaměstnanců ústředí a poboček, popřípadě jiných organizačních jednotek banky, oprávněných k provádění bankovních obchodů [§ 9 odst. 1 písm. c)]. Tato úprava navazuje na obecnou úpravu jednání podnikatele v § 13 až 16 obchodního zákoníku, nicméně ve stanovách je v rámci těchto ustanovení možné vymezit i různé vnitřní pravomoci a odpovědnosti, například ve vztahu k představenstvu a jiným orgánům banky, k vnitřnímu uspořádání banky atd. Je třeba důsledně rozlišovat pojmy „vedoucí zaměstnanec“ a „vedoucí zaměstnanec banky“. Vedoucí zaměstnanec banky je legislativní zkratka pro fyzické osoby, které jsou navrhovány na výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami. Vedoucí zaměstnanci banky tak nemusí být k bance ve vztahu pracovněprávním, ale mohou svoji funkci vykonávat na základě jiné smlouvy (kupříkladu mandátní), ale i na základě jiné právní skutečnosti. Do 31. července 2009 zákon o bankách u vedoucích zaměstnanců banky předpokládal, že jsou na výkonné řídicí funkce navrhováni na základě pracovní nebo jiné smlouvy; to bylo změněno zákonem č. 230/2009 Sb. s odůvodněním, že Česká

⁵²<http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/>

<http://www.csob.cz/WebCsob/Csob/O-CSOB/O-nas/Sprava-řízení-CSOB/CSOB_organizacni_schema.pdf>

<<http://www.ppfbanka.cz/cz/servis-pro-investory-a-analytiky/informacni-povinnosti/organizacni-struktura.html>>.

⁵³LIŠKA, P.: *Zákon o bankách*. 1. vydání, Praha: C.H.BECK, 1999, s. 34.

národní banka by měla posuzovat důvěryhodnost, odbornou způsobilost a zkušenost všech osob navrhovaných na výkonné řídicí funkce⁵⁴. Nad rámec důvodové zprávy se lze domnívat, že zákonodárce se mohl obávat teoretické možnosti, kdy by banky obcházely toto ustanovení tím, že vedoucí zaměstnanci banky by na výkonné řídicí funkce byli navrhováni jinak, než na základě určité smlouvy. První výše uvedený pojem („vedoucí zaměstnanec“) naproti tomu není v zákoně o bankách definován; jeho vymezení ovšem můžeme nalézt v § 11 odst. 4 zákona č. 262/2006, zákoníku práce, který je bezpochyby obecným předpisem k zákonu o bankách. Vedoucími zaměstnanci se rozumí zaměstnanci, kteří jsou na jednotlivých stupních řízení zaměstnavatele oprávněni stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomuto účelu závazné pokyny. Pojmy vedoucí zaměstnanci a vedoucí zaměstnanci banky tak nemusí nutně být ve vzájemném vztahu rovnosti či jednostranné inkluze - stačí například, aby některý z vedoucích zaměstnanců banky vykonával svoji činnost na základě jiné smlouvy než té pracovní. Zároveň je zřejmé, že množina vedoucích zaměstnanců je výrazně početnější než množina vedoucích zaměstnanců banky, což lze dovodit z toho, že prokázání důvěryhodnosti, odborné způsobilosti a zkušenosti vedoucích zaměstnanců banky je nutnou podmínkou pro udělení bankovní licence - Česká národní banka stěží disponuje dostatečným zázemím a možnostmi, aby byla schopna posoudit potřebné kvality u každého vedoucího zaměstnance dle zákoníku práce.

V praxi za banku ovšem nejedná pouze představenstvo a vedoucí zaměstnanci, ale především řádoví zaměstnanci banky při uzavírání základních bankovních obchodů jako jsou přijímání vkladů, poskytování úvěrů atd. K posílení právní jistoty na obou stranách takového právního vztahu je vhodné, aby pravomoci a odpovědnost těchto zaměstnanců byly pevně zakotveny. Vzhledem k rigidnosti procesu změny stanov často dochází k tomu, že ve stanovách je pravomoc a odpovědnost upravena pouze rámcově s odkazem na podrobnější úpravu ve vnitřních předpisech banky (organizační řády apod.)⁵⁵.

⁵⁴Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 705/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=705&CT1=0>.

⁵⁵LIŠKA, P.: *Zákon o bankách*. 1. vydání, Praha: C.H.BECK, 1999, s. 35.

Ad d) Banky jsou jedním ze základních pilířů zdravého hospodářství jako celku, neboť zajišťují účelnou alokaci a realokaci disponibilních finančních prostředků a jiných zdrojů mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Za tímto účelem banky shromažďují a spravují značné peněžní prostředky velkého množství fyzických i právnických osob, proto je důležité, aby činnost banky podléhala spolehlivému a dobře organizovanému systému řízení a apriorní i zpětné kontroly. Pojem řídicí a kontrolní systém banky je blíže vymezen v § 8b, podle nějž by měl zahrnovat předpoklady řádné správy a řízení společnosti, systém řízení rizik a systém vnitřní kontroly (§ 8b odst. 1). Důraz je kladen též na ucelenost řídicího a kontrolního systému a jeho přiměřenost charakteru, rozsahu a složitosti činnosti banky (§ 8b odst. 2). Dle odstavce 5 mají být podrobnější požadavky na řídicí a kontrolní systém stanoveny vyhláškou České národní banky, k čemuž došlo především přijetím již zmiňované vyhlášky č. 123/2007 Sb. Pro úplnost dodejme, že pojem „řídicí a kontrolní systém“, jeho vymezení v § 8b a nutnost upravit jeho organizační zaštitění ve stanovách bylo do zákona o bankách zavedeno novelou č. 120/2007 Sb. kladoucí si za cíl implementaci směrnic, které do evropského práva přebíraly v té době nový koncept kapitálové přiměřenosti BASEL II⁵⁶. V nejbližší době zřejmě dojde k rozšíření tohoto pojmu a nově bude zahrnovat též systém odměňování určitých zaměstnanců banky, neboť v prosinci loňského roku Poslanecká sněmovna schválila vládní návrh novely zákona o bankách; nyní se čeká na její projednání Senátem⁵⁷.

Dle předchozího znění zákona o bankách musely stanovy obsahovat „organizační zajištění kontrolního systému“, což byl termín zavedený zákonem č. 126/2002 Sb., neboť původní požadavek zákona o bankách na úpravu „systému vnitřní kontroly“ ve stanovách se ukázal být jako nereálný z důvodu přílišné komplexnosti celého systému - vhodnější je ve stanovách upravit jeho rámcovou organizační strukturu a zajištění a podrobnější úpravu přenechat dalším vnitřním předpisům⁵⁸.

Jak jsem již uvedl, současné znění zákona neukládá povinnost upravit ve stanovách přesnou působnost a pravomoc řídicího a kontrolního systému, ale pouze jeho

⁵⁶Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 94/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=94&CT1=0>>.

⁵⁷Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Sněmovní tisk 98. Novela zákona v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků - EU*, VI. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=98>>.

⁵⁸Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 1041/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=1041&CT1=0>>.

organizační zajištění. Podrobnější vymezení mechanismů tohoto systému bude zpravidla - v souladu se záměrem zákonodárce - předmětem úpravy jiných vnitřních předpisů banky a řady právních předpisů (již zmiňovaný § 8b ze zákona o bankách, § 21 až 24 tamtéž, vyhláška České národní banky č. 123/2007 Sb. viz výše, dále například úřední sdělení České národní banky ze dne 26. května 2009 k některým požadavkům na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, a další).

Podle § 38i odst. 1 písm. a) obchodního zákoníku musí být stanovy akciové společnosti uloženy ve sbírce listin obchodního rejstříku. Ověřenou kopii stanov banky a jejich změn je třeba rovněž uložit u České národní banky (§ 9 odst. 2 zákona o bankách). Z dikce tohoto ustanovení nepřímo plyne povinnost banky tyto kopie České národní bance poskytovat a předkládat, neboť v silách samotné České národní banky jistě není neustálé monitorování změn stanov všech bank a vyžadování jejich předložení. V této souvislosti připomeňme již zmiňované ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) zakotvující povinnost bank informovat Českou národní banku v případě zamýšlených změn stanov týkajících se jejich obligatorních náležitostí. Ze zákona jednoznačně neplyne, co lze považovat za originál, resp. kopii stanov nebo jejich změn. Podle § 186 odst. 6 musí být o rozhodnutí o změně stanov pořízen notářský zápis, který obsahuje i schválený text změny stanov - lze se tedy domnívat, že tento notářský zápis lze považovat za originál, z něhož je možno pořizovat kopie⁵⁹. Ověřování shody kopie s originálním notářským zápisem může provádět opět notář [§ 73 odst. 1 písm. a) notářského řádu], resp. jím pověřená osoba v souladu se zákonem, nebo krajské úřady, obecní úřady a některé další subjekty podle zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů.

⁵⁹ LIŠKA, P.: *Zákon o bankách*. 1. vydání, Praha: C.H.BECK, 1999, s. 36.

4. Analýza stanov České spořitelny, a.s.

V této kapitole provedeme podrobný rozbor stanov konkrétního bankovního subjektu - České spořitelny, a.s. (dále též jen „Česká spořitelna“). Budeme pracovat s aktuální verzí stanov ze dne 7. října 2009, která je veřejně dostupná na internetových stránkách České spořitelny⁶⁰. Úplné znění tohoto dokumentu je uvedeno také v příloze č. 1 této diplomové práce.

4.1. Rozbor jednotlivých ustanovení

Ad článek 1 - Tento článek obsahuje úplný název obchodní firmy České spořitelny a její sídlo, tedy obligatorní náležitosti podle § 173 odst. 1 písm. a) obchodního zákoníku. Sídlo je uvedeno ve formátu název obce - ulice a číslo popisné - poštovní směrovací číslo, to jest plně v souladu s definicí adresy, která byla explicitně vymezena v obchodním zákoníku až do tzv. technické novely č. 88/2003 Sb. Nad rámec zákonných požadavků je v tomto článku uváděno i identifikační číslo ekonomického subjektu neboli IČ (někdy též IČO) České spořitelny. Toto unikátní osmimístné číslo je vybraným subjektům přidělováno zpravidla rejstříkovým soudem a slouží především ke snazší identifikaci a vedení statistických evidencí; podrobnosti stanoví zejména zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

Ad článek 2 - Zákon neobsahuje povinnost uvést ve stanovách okolnosti vzniku společnosti, tak jak je činěno v bodu 1 tohoto článku. Jedná se tudíž o náležitost ryze fakultativní, zákonem ani nevyžadovanou, ani nezmiňovanou jakožto potencionální fakultativní náležitost. Trochu nesystematické se může zdát to, že ve článku nazvaném „Vznik společnosti“ je upravena struktura a organizace banky (body 2 až 4), což je povinná náležitost stanov dle § 9 odst. 1 písm. a) zákona o bankách. Tato otázka je zde upravena pouze v hrubých rysech s odkazem na přesnější vymezení v organizačních předpisech, resp. organizačním řádu společnosti, nicméně logičtější by se jevila úprava struktury a organizace banky v samostatném článku.

⁶⁰ <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/stanovy_cs.pdf>.

Ad článek 3 - Předmět podnikání je obligatorní náležitostí stanov banky [§ 173 odst. 1 písm. b) obchodního zákoníku]. Stanovy České spořitelny jako předmět podnikání uvádějí jednak obě činnosti, které jsou součástí legální definice banky (přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů), tak i všechny další fakultativní činnosti banky obsažené v § 1 odst. 3 zákona o bankách. V případě poskytování investičních služeb podle zvláštního právního předpisu [písm. h) výše uvedeného ustanovení] je ve stanovách správně vymezeno přesné označení takové služby včetně odkazu na příslušný zvláštní právní předpis. Za určitý relict ve článku 3 lze považovat předmět podnikání pod písmenem i), a to vydávání hypotečních listů. Možnost emitovat hypoteční zástavní listy byla totiž dříve podmíněna uvedením této činnosti v bankovní licenci; ke změně došlo novelou č. 257/2004 Sb., která nutnost povolení takové činnosti v bankovní licenci udělované Českou národní bankou zrušila v souvislosti s přijetím několika zákonů týkajících se oblasti kapitálového trhu (především zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, a zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu). Oprávnění tuzemských bank emitovat hypoteční zástavní listy od účinnosti této novely plyne přímo ze zákona o dluhopisech (§ 28 odst. 2) a tuto činnost lze subsumovat pod předmět podnikání podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o bankách⁶¹. Hlavní podmínkou výkonu všech výše zmíněných dílčích předmětů podnikání ovšem samozřejmě nadále zůstává udělení bankovní licence, nikoliv pouhé uvedení těchto činností ve stanovách.

Ad článek 4 - Povinnost uvést ve stanovách výši základního kapitálu plyne z § 173 odst. 1 písm. c) obchodního zákoníku. V tomto článku je rovněž částečně realizováno písmeno d) téhož ustanovení a písmeno a) paragrafu následujícího, a to konkrétně počet, jmenovitá hodnota a forma jednotlivých druhů akcií. Naproti tomu informace o plném splacení základního kapitálu obligatorní náležitostí stanov není, ačkoliv k jejímu uvádění ve stanovách akciových společností často dochází.

Ad článek 5 - Bod 1 specifikuje podobu akcií společnosti a počet hlasů spojených s jednou akcií [obligatorní náležitosti stanov podle § 173 odst. 1 písm. d) a e)

⁶¹Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách* [online]. Tisk 525/0 Poslanecké sněmovny, IV. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=525&CT1=0>>.

obchodního zákoníku]. Požadavek již zmiňovaného písmena c) téhož paragrafu, a to způsob splacení emisního kursu akcií, je uveden v bodu 2. Následující bod 3 pouze explicitně zdůrazňuje ustanovení § 20 odst. 1 zákona o bankách, totiž že banka může vydávat akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo, pouze jako akcie zaknihované. V bodech 4 až 6 je podrobně upraveno vydávání prioritních akcií a práva s nimi spojená, což je zřejmě rozpracování podmíněně obligatorní náležitosti stanov plynoucí z § 174 písm. a) obchodního zákoníku (nicméně je zde využito i fakultativních náležitostí stanov, které obchodní zákoník zmiňuje v § 156 odst. 4 a § 159 odst. 3). V dalším bodě je řešeno vydávání vyměnitelných a prioritních dluhopisů podle § 160 obchodního zákoníku. Stanovy České spořitelny v podstatě toto ustanovení kopírují s tím, že podrobná pravidla pro vydání takových cenných papírů a práva s nimi spojená budou stanovena v příslušném usnesení valné hromady o vydání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů. Není přitom jisté, zda tento postup vyhovuje záměru zákonodárce a zda by tyto pravidla a související práva neměla být upravena podrobně již přímo ve stanovách, jak ve svých stanovách učinila například Komerční banka⁶². Poslední tři body se věnují pravidlům pro zvýhodněné nabývání akcií zaměstnanci, čímž zapracovávají náležitost stanov podle § 174 písm. c) obchodního zákoníku v kombinaci s § 158 tamtéž.

Ad článek 6 - Podle bodu 1 je seznam akcionářů, kteří jsou majiteli akcií na jméno, nahrazen evidencí zaknihovaných cenných papírů vedené podle zvláštního předpisu. Jedná se o fakultativní náležitost stanov, na kterou obchodní zákoník výslovně upozorňuje v § 156 odst. 2. Akcionáři dále projevují svoji vůli a uplatňují svá práva na valné hromadě a v souvislosti s ní tak, aby o nich mohl být pořízen notářský zápis (bod 2). Toto ustanovení lze nejspíše vyložit jako snahu zamezit pochybnostem a vyloučit možnost účastenství na valné hromadě s využitím elektronických prostředků dle § 184 odst. 2 obchodního zákoníku. Bod 3 - povinnost vyplatit v případě zaknihovaných akcií na majitele dividendu na příslušných pobočkách, nestanoví-li rozhodnutí valné hromady jinak - je dle § 178 odst. 8 obchodního zákoníku fakultativní úpravou výplaty dividend způsobem odlišným od ustanovení tohoto zákona.

⁶²Stanovy Komerční banky, a.s. ze dne 29. dubna 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/kb-stanovy-komercni-banky.pdf>>.

Ad článek 7 - Tento článek obsahuje pouze výčet zřizovaných orgánů společnosti, kterými jsou valná hromada, dozor či rada, výbor pro audit a představenstvo. S ohledem na ustanovení § 173 odst. 1 písm. e) až g) obchodního zákoníku vzniká České spořitelně povinnost upravit ve stanovách rovněž některé další náležitosti týkající se těchto orgánů (především počet členů, působnost, způsob rozhodování a další), k čemuž skutečně dochází v následujících člancích.

Ad článek 8 - Působnost valné hromady musí být ve stanovách uvedena na základě § 173 odst. 1 písm. f) obchodního zákoníku. Česká spořitelna ve stanovách využívá obecnou formulaci, podle níž do působnosti valné hromady patří rozhodování o otázkách, které jsou do působnosti valné hromady zahrnuty zákonem nebo stanovami. Zároveň je v tomto článku deklarováno, že valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti, což je skutečnost zdůrazněná již v § 184 odst. 1 obchodního zákoníku.

Ad článek 9 - V tomto ustanovení je podrobně vymezen způsob svolávání, hlasování a rozhodování valné hromady, tedy obligatorní náležitosti stanov podle § 173 odst. 1 písm. e) a f) obchodního zákoníku. Podle bodu 1 se valná hromada musí konat nejméně jednou za rok nejpozději do čtyř měsíců od konce účetního období - to je plně v souladu s obchodním zákoníkem, který v § 184a odst. 1 stanoví nejzazší lhůtu šest měsíců od posledního dne účetního období. Bod 2 upravuje způsob svolávání valné hromady. V případě akcionářů s akciemi na jméno je při odesílání pozvánky na valnou hromadu nutno dodržet 30 denní lhůtu plynoucí z § 184a odst. 2 obchodního zákoníku. Témuž ustanovení jistě vyhovuje i uveřejnění oznámení o konání valné hromady v Hospodářských novinách jakožto vhodný způsob uveřejnění takového oznámení pro akcionáře s akciemi na majitele; podle novely č. 420/2009 Sb. totiž postačuje i pouhé uveřejnění na Internetu⁶³. Bod 3 je věnován otázce zastoupení akcionáře na valné hromadě. Plná moc musí být písemná (což je zároveň požadavek § 184 odst. 4 obchodního zákoníku), musí z ní vyplývat rozsah zástupcova oprávnění a podpis akcionáře musí být úředně ověřen. Je-li akcionářem právnická osoba, je nutno přiložit aktuální výpis z obchodního rejstříku, popř. jiné zákonem stanovené evidence. Akcionář

⁶³Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku* [online]. Tisk 855/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=855&CT1=0>>.

nemůže být zastoupen členem představenstva, dozorčí rady nebo výboru pro audit. Povinná účast členů představenstva, dozorčí rady a výboru pro audit na valné hromadě plyne z bodu 4, s nedodržením tohoto ustanovení ovšem není spojena žádná sankce. Se souhlasem svolavatele (resp. žadatele o svolání) valné hromady se jí mohou účastnit i další osoby (auditoři, znalci, novináři atd.). Ustanovení § 188 odst. 1 obchodního zákoníku obsahuje povinnost valné hromady zvolit svého předsedu, zapisovatele, dva ověřovatele zápisu a osoby pověřené sčítáním hlasů. Bod 5 článku 9 stanov České spořitelny uvádí podmínky a způsob volby těchto orgánů, současně však nevyklučuje, že by si valná hromada mohla zvolit i některé další orgány nad rámec zákonné úpravy. Dle bodu 6 se na valné hromadě hlasuje za pomoci hlasovacích lístků, podrobnosti mají být určeny jednacím řádem schváleným valnou hromadou na počátku jejího konání. Bod 7 stanoví, že na valné hromadě se vždy nejprve hlasuje o návrhu svolavatele (resp. žadatele o svolání) valné hromady, a je-li takový návrh přijat, o případných protinávrzích v téže věci se již nehlasuje. Tento bod je tak dovoleným odchýlením od dispozitivního ustanovení § 180 odst. 1 obchodního zákoníku, podle něhož se nejprve hlasuje o protinávrzích akcionáře. Valná hromada rozhoduje formou usnesení, k jehož přijetí postačuje většina přítomných akcionářů, pokud zákon nevyžaduje většinou jinou (bod 8) - stanovy tak neuvádí zvláštní počet hlasů potřebných k přijetí všech nebo některých usnesení valné hromady a pouze odkazují na zákonnou úpravu v § 186 obchodního zákoníku. V posledních třech bodech tohoto článku se řeší postup při neschopnosti valné hromady se usnášet (je třeba jej aplikovat v souladu s § 185 odst. 3 obchodního zákoníku), zajištění notáře představenstvem při některých případech podle zákona nebo stanov (typicky podle § 186 odst. 2 až 5 obchodního zákoníku) a ustanovení jazyka českého jakožto jednacím jazyku valné hromady včetně případného tlumočení do jazyka anglického.

Ad článek 10 - Tento článek upravuje postavení a působnost dozorčí rady, což jsou povinné náležitosti stanov především podle § 173 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku a § 8 odst. 3 zákona o bankách. Ustanovení bodu 1 („Dozorčí rada dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti“) je zcela totožné se zákonným posláním tohoto orgánu (§ 197 odst. 1 obchodního zákoníku). Dle bodu 2 má dozorčí rada České spořitelny devět členů s délkou funkčního období čtyři

roky, přičemž dvě třetiny členů jsou voleny valnou hromadou a jedna třetina zaměstnanci společnosti - základní vymezení dozorčí rady je tak v souladu s § 200 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku. Dále je ve stanovách uvedeno, že k odstoupení člena dozorčí rady postačuje a výkon jeho funkce končí dnem, kdy odstoupení projednala nebo měla projednat dozorčí rada (zde se jedná o fakultativní náležitost stanov podle § 66 odst. 1 obchodního zákoníku). Rovněž je připuštěna možnost kooptace členů dozorčí rady (jak ji nepovinně nabízí § 200 odst. 3 v kombinaci s § 194 odst. 2 obchodního zákoníku). Bod 3 vyjmenovává demonstrativně (nicméně velmi podrobným způsobem) činnosti náležející do působnosti dozorčí rady; její zákonné okruhy činnosti plynoucí především z § 197 až 201 obchodního zákoníku jsou zde přitom uvedeny. Dozorčí rada také volí a odvolává členy představenstva (bod 4). Ačkoliv je dle tuzemské právní úpravy standardní volba a odvolávání členů představenstva valnou hromadou, příslušnost dozorčí rady v této věci je připuštěna (§ 194 odst. 1 obchodního zákoníku). V bodě 5 je uvedena další dílčí působnost dozorčí rady, a to určení mzdy členům představenstva, kteří jsou zaměstnanci společnosti.

Ad článek 11 - Nutnost upravit ve stanovách způsob rozhodování dozorčí rady plyne z § 173 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku; zákon nicméně nestanoví, co vše pod tento obecný pojem spadá. Ve stanovách České spořitelny je v rámci rozhodování dozorčí rady upraveno vícero dílčích otázek - způsob svolávání dozorčí rady (bod 1), konstatování, že členství v radě je nezastupitelné (bod 2), řízení zasedání dozorčí rady (bod 3), kvóra pro usnášení schopnost a pro přijetí usnesení dozorčí rady (bod 4), možnost písemného hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání dozorčí rady (taktéž bod 4), zdůraznění zákonné povinnosti dle § 201 odst. 3 v kombinaci s § 195 odst. 2 obchodního zákoníku o pořizování zápisu o zasedání dozorčí rady a o hlasování mimo zasedání dozorčí rady (bod 5) a konečně organizační pravomoci předsedy dozorčí rady (bod 6). V bodu 5 tohoto článku je rovněž uvedeno, že podrobnosti o jednání dozorčí rady upraví sama dozorčí rada v jednacím řádu - stanovy tak opět obsahují odkaz na interní předpis společnosti.

Ad článek 11a - Výbor pro audit nepatří mezi zákonem povinně zřizované orgány společnosti, jedná se tudíž o „jiný orgán“ ve smyslu § 173 odst. 1 písm. g) obchodního

zákoníku. Jeho hlavním úkolem je dohled a evaluace procesů spojených s auditem jakož i s řídicím a kontrolním systémem obecně (tak jak je definován v části sedmé stanov České spořitelny) na nejvyšší úrovni společnosti. Působnost výboru pro audit je demonstrativně vymezena v bodu 1, patří do ní zejména sledování postupu sestavování účetních uzávěrek, hodnocení účinnosti vnitřní kontroly a vnitřního auditu, případně též systému řízení rizik, sledování procesu povinného auditu účetních uzávěrek, posuzování nezávislosti zákonného auditora a doporučení auditora. V samotném znění stanov dochází k menší terminologické nepřesnosti, neboť označení „vnitřní audit“ nekoresponduje s oficiálním termínem „interní audit“, který je později použit při úpravě řídicího a kontrolního systému v části sedmé (zákon o bankách naproti tomu používá termín „vnitřní audit“). Interní audit mimo jiné spadá pod systém vnitřní kontroly a je tedy jeho podmnožinou, a proto by do působnosti výboru pro audit stačilo zahrnout „hodnocení účinnosti vnitřní kontroly společnosti“ a nikoliv „hodnocení účinnosti vnitřní kontroly společnosti a vnitřního auditu“, jak se tomu děje v současném znění stanov. Údaje o počtu členů výboru pro audit, délce jejich funkčního období i způsobu rozhodování výboru pro audit nicméně ve stanovách uvedeny jsou, požadavky § 173 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku pro úpravu výboru pro audit jakožto jiného orgánu společnosti jsou tím pádem v plné míře splněny.

Ad článek 12 - Na základě již zmiňovaného ustanovení § 173 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku musí být ve stanovách upraveny též některé náležitosti týkající se představenstva společnosti. Jeho postavení a působnosti je věnován tento článek. První dvě věty bodu 1 obsahují v podstatě zákonné vymezení představenstva akciové společnosti dle § 191 odst. 1 obchodního zákoníku. Představenstvo je statutární orgán, který řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem. Rozhoduje přitom o všech záležitostech společnosti, nejsou-li svěřeny zákonem nebo stanovami do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady nebo výboru pro audit. Následující bod zavádí fakultativní způsob jednání představenstva navenek jménem společnosti. Zatímco podle § 191 odst. 1 obchodního zákoníku jedná navenek jménem společnosti každý člen představenstva (nestanoví-li stanovy jinak), podle bodu 2 jednání členů představenstva, které má písemnou formu, musí být podepsáno dvěma členy představenstva, a to formou připojení jejich podpisů k obchodní firmě společnosti. Body 3 a 4 uvádí, že

představenstvo má sedm členů, volených na čtyři roky - to je ovšem v rozporu se skutečností, neboť ke dni vyhotovení finální verze této diplomové práce je představenstvo České spořitelny pětičlenné⁶⁴. Lze proto očekávat, že na nejbližší valné hromadě společnosti bude odhlasována změna stanov příslušným způsobem. Stejně jako v případě dozorčí rady obsahuje bod 4 tohoto článku stanov fakultativní ustanovení podle § 66 odst. 1 obchodního zákoníku, podle nějž k odstoupení člena představenstva postačuje a výkon jeho funkce končí dnem, kdy odstoupení projednala nebo měla projednat dozorčí rada, která člena zvolila; postačí však, projednalo-li je představenstvo, jehož je členem. Dle § 192 obchodního zákoníku je představenstvo povinno předkládat určité dokumenty valné hromadě ke schválení (řádna, mimořádná a konsolidovaná, popřípadě i mezitímní účetní závěrka, návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty) či ke vzetí na vědomí (zpráva o podnikatelské činnosti společnosti a o stavu jejího majetku). Bod 5 tento fakt zdůrazňuje, ale neobsahuje zákonnou povinnost představenstva předkládat konsolidovanou účetní závěrku - tato povinnost představenstva přesto plyne z § 192 obchodního zákoníku. Bod 6 podrobně rozvádí a specifikuje ustanovení poslední věty bodu 1 tohoto článku, podle níž dbá představenstvo na to, aby dozorčí rada, její výbory a výbor pro audit mohly vykonávat svou působnost podle právních předpisů a stanov. V bodu 7 je zakotvena a vymezena odpovědnost představenstva za vytvoření, udržování a vyhodnocování funkčního a efektivního řídicího a kontrolního systému společnosti - jeho základní členění a funkce je uvedena v § 8b zákona o bankách.

Ad článek 13 - Způsob rozhodování představenstva je ve stanovách upraven podobnou formou jako způsob rozhodování dozorčí rady v článku 11. Prostor je věnován způsobu svolávání představenstva a nezastupitelnosti členství v představenstvu (bod 1), povinnosti předsedy představenstva svolat při splnění určitých podmínek zasedání představenstva (bod 2), řízení zasedání představenstva (bod 3), kvórum pro usnášeníschopnost a pro přijetí usnesení představenstva (bod 4), možnosti písemného hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání představenstva (taktéž bod 4), možnosti podniknutí určitých kroků jednotlivých členů představenstva proti usnesením představenstva, které podle jejich názoru odporují

⁶⁴ <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/predstavenstvo-d00014366>>.

stanovám nebo obecně závazným předpisům nebo ohrožují zájmy společnosti (bod 5), zdůraznění zákonné povinnosti dle § 195 odst. 1 obchodního zákoníku o pořizování zápisu o průběhu zasedání představenstva, o hlasování mimo zasedání představenstva a o jeho rozhodnutí (bod 6) a organizačním pravomocem předsedy představenstva (bod 7).

Ad článek 14 - Pravomoc a odpovědnost určitých skupin zaměstnanců banky je obligatorní náležitost stanov plynoucí ze zákona o bankách, konkrétně z § 4 odst. 5 písm. d) pro vedoucí zaměstnance banky, z § 9 odst. 1 písm. b) pro vedoucí zaměstnance, a z § 9 odst. 1 písm. c) pro další zaměstnance ústředí i poboček, popřípadě jiných organizačních jednotek banky, oprávněných k provádění bankovních obchodů. Za vedoucí zaměstnance banky se podle bodu 1 považují členové představenstva, generální ředitel a jeho náměstci. Generální ředitel, jeho náměstci a ostatní vedoucí zaměstnanci řídí a odpovídají za činnost organizačních složek a organizačních útvarů v souladu s rozhodnutími a pokyny představenstva, resp. svých nadřízených; působnost a její rozsah je přitom konkrétně určena v organizačních předpisech společnosti (bod 2). Konkrétní pravomoci a odpovědnosti ostatních zaměstnanců společnosti, včetně zaměstnanců oprávněných k provádění bankovních obchodů, vyplývají z právních, organizačních a jiných vnitropodnikových předpisů společnosti a z popisu pracovní činnosti každého zaměstnance (bod 3). Zaměstnanci jsou oprávněni k jednání a úkonům za společnost, k nimž obvykle dochází při činnosti, k níž byli vnitřními organizačními předpisy, představenstvem nebo přímým nadřízeným vedoucím zaměstnancem pověřeni (bod 4). Jednání zaměstnanců v písemné formě musí být podepsáno dvěma oprávněnými zaměstnanci tak, že k obchodní firmě společnosti připojí své podpisy; výjimky z tohoto pravidla může stanovit organizační řád společnosti.

Ad článek 15 - Podle § 173 odst. 1 písm. h) obchodního zákoníku je způsob tvorby rezervního fondu a výši, do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob doplňování, povinna upravit ve svých stanovách každá akciová společnost. Česká spořitelna tak činí v bodu 4 a 5 tohoto článku. V prvním jmenovaném bodě se uvádí, že rezervní fond se vytváří z čistého zisku až do výše 20 % základního kapitálu, což je nejnižší možná hranice stanovená § 217 odst. 2 obchodního zákoníku. Dokud není

dosaženo této výše, doplňuje se rezervní fond ročně nejméně o částku odpovídající 5 % z čistého zisku, tedy v souladu s výše uvedeným ustanovením obchodního zákoníku. Tvorba rezervního fondu nad 20 % základního kapitálu může být umožněna na základě rozhodnutí představenstva. V bodu 5 je připuštěna možnost tvorby dobrovolných rezervních fondů [podle § 67 odst. 2, § 163a odst. 3, § 216a odst. 1 písm. b) obchodního zákoníku], přičemž o jejich zřízení, naplnění a čerpání je oprávněno rozhodnout představenstvo. V bodech 1 až 3 je deklarován soulad některých aspektů týkajících se hospodaření společnosti (především vedení účetnictví, vytváření soustavy informací a poskytování údajů a zpráv o činnosti společnosti příslušným orgánům) s platnými právními předpisy.

Ad článek 16 - Způsob rozdělení zisku a úhrada ztráty je obligatorní náležitost stanov podle § 173 odst. 1 písm. i). O rozdělení zisku rozhoduje valná hromada na návrh představenstva a po vyjádření dozorčí rady přiděly do rezervního a dalších fondů, na dividendy, na podíl zaměstnanců, na tantiémy a na ostatní účely (bod 1). V předchozí kapitole jsem uvedl, že stanovy by měly specifikovat všechny přípustné způsoby rozdělení zisku, neboť obecná klauzule či čistě demonstrativní výčet, umožňující i další způsoby rozdělení zisku nad rámec stanov, by byl proti smyslu úpravy této otázky ve stanovách - Česká spořitelna tak vzhledem k možnosti rozdělit zisk i „na ostatní účely“ částečně obchází původní úmysl zákonodárce. Valná hromada může nicméně rozhodnout i tak, že zisk či jeho část bude použita na zvýšení základního kapitálu společnosti nebo že zůstane zatím nerozdělena (bod 2). Vykáže-li naopak společnost v běžném roce ztrátu, musí valná hromada rozhodnout při schvalování účetní závěrky za tento rok o úhradě ztráty z vlastních zdrojů společnosti (bod 3).

Ad článek 17 - V tomto článku jsou upraveny důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie [obligatorní náležitost stanov podle § 173 odst. 1 písm. j) obchodního zákoníku] a pravidla postupu při zvyšování základního kapitálu [obligatorní náležitost stanov podle § 173 odst. 1 písm. k) obchodního zákoníku]. Stanovy neuvádí konkrétní lhůtu, ve které je upisovatel povinen splatit emisní kurs jím upsaných akcií, ale odkazují v této věci na usnesení orgánu, který o emisi akcií rozhodl. Nedojde-li k splacení emisního kursu v této době, stává se upsání akcií neúčinným marným uplynutím této

doby a představenstvo je povinno i bez výzvy vrátit upisovateli dosud splacenou část emisního kursu. Ustanovení § 177 odst. 2 až 7 obchodního zákoníku (úroky z prodlení a další postup v případě prodlení se splacením emisního kursu) se tak ani subsidiárně nepoužijí, neboť upisovatel se fakticky nemůže do prodlení se splacením emisního kursu akcií dostat. V případě zvyšování základního kapitálu stanoví podrobná pravidla orgán společnosti, který o zvyšování základního kapitálu rozhoduje, popř. se použijí příslušná ustanovení obchodního zákoníku, není-li stanoveno jinak.

Ad článek 18 - Snižování základního kapitálu je ve stanovách upraveno stejným způsobem jako jeho zvyšování - podrobná pravidla stanoví orgán společnosti, který o snižování kapitálu rozhoduje, subsidiárně se aplikuje obchodní zákoník, není-li stanoveno jinak. Akcie lze dále vzít z oběhu na základě veřejného návrhu smlouvy o koupi akcií a možnost snížení základního kapitálu vzetím akcií z oběhu losováním není připuštěna (vyloučení tohoto postupu je umožněno § 213b odst. 1 obchodního zákoníku).

Ad článek 19 - Ustanovení týkající se zrušení, zániku a likvidace společnosti jsou nepovinnou náležitostí stanov. V bodě 1 je uvedeno, že společnost se zrušuje z důvodů a způsobem stanovených zákonem. Společnost je navíc povinna vyžádat si předchozí souhlas České národní banky k rozhodnutí valné hromady o zrušení společnosti, což je mimo jiné zákonná povinnost plynoucí z § 16 odst. 1 písm. b) zákona o bankách. Dle bodu 2 se způsob provedení likvidace společnosti řídí příslušnými právními předpisy a návrh na jmenování likvidátora může podat pouze Česká národní banka. V tomto případě se jedná o výslovný požadavek zákona, konkrétně § 36 odst. 1 zákona o bankách. Také bod 3 pouze zdůrazňuje ustanovení již obsažená v obchodním zákoníku - společnost zaniká ke dni jejího výmazu z obchodního rejstříku (viz § 68 odst. 1) a nepostačuje-li likvidační zůstatek k úhradě jmenovité hodnoty akcií, dělí se likvidační zůstatek na část připadající majitelům prioritních akcií a ostatních akcií v poměru odpovídajícím souhrnu splacených jmenovitých hodnot těchto akcií (podmíněně obligatorní náležitost stanov podle § 220 odst. 2).

Ad článek 20 - Organizační zajištění řídicího a kontrolního systému je obligatorní náležitost stanov podle § 9 odst. 1 písm. d) zákona o bankách. Stanovy nemusí upravovat vymezení tohoto systému, neboť to je obsaženo již v § 8b zákona o bankách. Vzhledem ke komplexnosti řídicího a kontrolního systému by ve stanovách měl být kladen důraz především na jeho rámcové organizační zajištění s odkazem na podrobnější úpravu v dalších vnitřních předpisech. Bod 1 uvádí velmi obecnou charakteristiku řídicího a kontrolního systému České spořitelny - řídicí a kontrolní systém společnosti zahrnuje všechny činnosti a organizační složky společnosti a je tvořen všemi nástroji a procesy působících uvnitř společnosti a usilujících o zabezpečení realizace záměrů a dosažení cílů společnosti. V bodu 2 jsou uvedeny cíle, pro jejichž zabezpečení je řídicí a organizační systém organizován. Jeho jednotlivé složky jsou uvedeny v bodu 3 - do řídicího a kontrolního systému náleží kontrolní prostředí, systém vnitřní kontroly, informace, řízení rizik a monitoring. Základní zákonný - a tedy minimální - rozsah řídicího a kontrolního systému dle § 8b zákona o bankách je dodržen. Bod 4 deklaruje účast orgánů a zaměstnanců společnosti na udržování a vyhodnocování funkčního a efektivního řídicího a kontrolního systému, a to v rozsahu určeném stanovami a vnitřními předpisy společnosti. Poslední bod tohoto článku odkazuje na vnitřní předpisy ve věci podrobné úpravy řídicího a kontrolního systému.

Ad článek 21 - Interní audit jakožto složka systému vnitřní kontroly je podle § 8b zákona o bankách povinnou součástí řídicího a kontrolního systému každé banky. Ve stanovách České spořitelny je definován jako nezávislá objektivně ujišťovací a konzultační činnost zaměřená na přidávání hodnoty a zdokonalování procesů ve společnosti, která pomáhá společnosti dosahovat jejích cílů (bod 2). Ředitel útvaru interního auditu je povinen oznamovat zjištěné skutečnosti statutárnímu orgánu společnosti a následně též informovat dozorčí radu a výbor pro audit; v případě zjištění, které má potenciál záporně ovlivnit hospodaření společnosti, je povinen iniciovat mimořádné zasedání dozorčí rady a výboru pro audit (bod 3). Podrobnější úprava interního auditu je uvedena ve vnitřních předpisech společnosti (bod 4).

Ad článek 21a - Složkou systému vnitřní kontroly je rovněž výkon funkce compliance. Pod tímto pojmem lze rozumět zabezpečení souladu vnitřních předpisů společnosti s právními předpisy, vzájemný soulad vnitřních předpisů a soulad činností s právními a vnitřními předpisy (bod 2). Povinností funkce compliance je informovat příslušné vedoucí zaměstnance o zjištěných nesouladech s právními předpisy a v případě závažných nesouladů představenstvo společnosti. Další náplní funkce compliance je konzultační činnost v oblasti compliance představenstvu a vedoucím zaměstnancům a taktéž informování vedoucích zaměstnanců o nových či připravovaných právních předpisech a standardech týkajících se činnosti společnosti (bod 3). Stejně jako v případě interního auditu je podrobná úprava výkonu funkce compliance obsažena ve vnitřních předpisech společnosti (bod 4).

Ad článek 22 - Povinnost upravit ve stanovách postup při doplňování a změně stanov plyne z § 173 odst. 1 písm. l) obchodního zákoníku. K předložení návrhu na doplnění a změnu stanov je zmocněno pouze představenstvo. Tento návrh je nejprve předložen k posouzení dozorčí radě a teprve následně valné hromadě ke schválení - lze tudíž očekávat, že kladné stanovisko dozorčí rady k předkládanému návrhu bude ve většině případů jednou z podmínek jeho schválení valnou hromadou (to ovšem neplatí bezvýjimečně). Doplnění či změny stanov schválené valnou hromadou se stávají nedílnou součástí stanov s účinností, kterou stanoví zákon (primárně tedy § 173 odst. 2 obchodního zákoníku), nejde-li o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností. Stanovy České spořitelny v tomto bodě nicméně vylučují, aby valná hromada rozhodla v souladu s § 173 odst. 2 obchodního zákoníku o pozdější účinnosti takového doplnění či změn stanov, což by se v některých případech mohlo projevit jako nepraktické. Představenstvo je dále povinno zabezpečit vypracování a uložení úplného znění stanov ve lhůtách a způsobem stanoveným zákonem (viz též § 173 odst. 4 obchodního zákoníku).

Ad článek 23 - Poslední článek stanov obsahuje některá společná a závěrečná ustanovení. Bod 1 výslovně stanoví, že neplatnost některé části stanov nemá vliv na platnost stanov jako celku a namísto dotčeného ustanovení nastupuje ustanovení příslušného či významově nejbližšího právního předpisu nebo způsob řešení, který je

v obchodním styku obvyklý - k tomuto závěru již dospěla i tuzemská judikatura⁶⁵. V tomto článku je také zdůrazněno, že v ostatním se činnost společnosti řídí právními předpisy (bod 1) a podléhá bankovnímu dohledu podle zákona o bankách (bod 2). Dále je uveden závazek společnosti uveřejňovat v Obchodním věstníku skutečnosti, o kterých to právní předpisy, stanovy nebo usnesení valné hromady stanoví (bod 3) a povinnost akcionářů s akciemi na jméno oznamovat neprodleně představenstvu změny údajů obsažených v evidenci cenných papírů vedené podle zvláštního zákona (bod 4). V bodu 5 je nastíněna snaha o smírný způsob řešení sporů mezi akcionáři a společnostmi, mezi společnostmi a členy jejich orgánů a mezi samotnými akcionáři, souvisí-li tento spor s jejich účastí ve společnosti. Bod 6 uvádí, že stanovy společnosti se ukládají v příslušné sbírce listin, v sekretariátu představenstva a dozorčí rady společnosti; ověřené kopie stanov a jejich změn jsou pak ukládány u České národní banky, což je mimo jiné požadavek § 9 odst. 2 zákona o bankách.

4.2. Stanovy České spořitelny, a.s. - shrnutí

Dle mého názoru jsou stanovy České spořitelny, a.s. v souladu s platnou právní úpravou; jedinou výjimku tvoří údaj o počtu členů představenstva, který neodpovídá současné situaci. Lze proto očekávat, že odpovídající změna stanov bude schválena na nadcházející valné hromadě v roce 2011. V této souvislosti bude vhodné do stanov zapracovat i rozšířené pojetí řídicího a kontrolního systému banky, tak jak jej předpokládá již zmiňovaná novelizace některých zákonů v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků⁶⁶. Druhou spornou oblastí je úprava způsobu rozdělení zisku - domnívám se, že umožněním rozdělení zisku i na „ostatní účely“ je částečně obcházen účel povinné úpravy této otázky ve stanovách (blíže viz komentář k článku 16). Na druhou stranu stanovy obsahují dalších pět způsobů rozdělení zisku, a proto se „ostatní účely“ dají považovat za způsob subsidiární - pro posouzení korektnosti takového ustanovení bude rozhodující, jak často k využívání této možnosti v praxi dochází.

⁶⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. června 1996, sp.zn. 2 Odon 25/1996, které bylo publikováno v časopise *Soudní judikatura* číslo 8, ročník 1996, pod číslem 66. Judikát se týkal stanov družstva, nicméně z důvodů již zmíněných v této práci se vztahuje i na stanovy akciové společnosti.

⁶⁶ Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Sněmovní tisk 98. Novela zákona v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků - EU, VI. volební období*. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/historie_sqw?o=6&T=98>.

Osobně bych ve stanovách České spořitelny, a.s. navrhol provést ještě dvě drobné změny, a to vyčlenění úpravy struktury a organizace banky (v současné době článek 2 nazvaný „Vznik společnosti“) do samostatného článku a vynětí vydávání hypotečních zástavních listů z výčtu předmětů podnikání v článku 3, jelikož novela č. 257/2004 Sb. výslovně stanovila, že tato činnost je subsumována pod § 1 odst. 1 písm. a) zákona o bankách. Rovněž označení „vnitřní audit“ v článku 11a by mohlo být nahrazeno spojením „interní audit“, aby korespondovalo s terminologií používanou v části stanov věnované řídicímu a kontrolnímu systému.

Závěr

Ve své práci jsem pojednal o stanovách banky, které lze bez nadsázky považovat za nejdůležitější interní dokument nejen bankovních subjektů, ale rovněž každé akciové společnosti se sídlem na území České republiky. Největší pozornost jsem zaměřil na současnou právní úpravu stanov banky - relevantní právní materie je obsažena především v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku, a v menší míře též v zákoně 21/1992 Sb., o bankách. V kontextu vybraných ustanovení těchto zákonů, příslušné judikatury a názorů našich předních komercionalistů jsem se věnoval obecnému významu stanov, jejich právní povaze, platnosti a účinnosti, procesům spojeným s přijímáním a změnami stanov a zejména obligatorním náležitostem stanov jakožto jejich hlavnímu pojmovému znaku. Stranou ovšem nezůstal ani historický vývoj právní úpravy stanov banky na našem území v období od roku 1948 až do přijetí obou výše uvedených zákonů, který jsem nastínil v první kapitole. Stručně jsem se zabýval též samotným pojmem banka a jeho vývojem v rámci současného zákona o bankách, neboť rozlišování mezi bankou ve smyslu legální definice a bankou působící na našem území ve smyslu faktickém je v otázce jejich stanov klíčové. Poslední část mé diplomové práce je ryze praktická - obsahuje analýzu stanov České spořitelny, a.s.

Zatímco zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, v aktuálním znění, pro banku v § 1 odst. 1 zavádí povinně právní formu akciové společnosti, dřívější právní úprava připouštěla i jiné podoby bankovních subjektů. Samotný zákon o bankách až do účinnosti novely 165/1998 Sb. umožňoval založení banky i ve formě státního peněžního ústavu. Bezprostřední předchůdce zákona č. 21/1992 Sb., kterým byl zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, nabízel dokonce čtyři přípustné podoby banky - akciovou společnost, státní peněžní ústav, družstevní podnik a společný podnik. Tento zákon žádné požadavky na stanovy banky neobsahoval a ve věci právních poměrů bank pouze odkazoval na právní předpisy, podle kterých byly založeny; státní peněžní ústavy, které nebyly samostatným předpisem upraveny, postavil na úroveň národních podniků. Docházelo tak k tomu, že na stanovy bank v právní formě státního peněžního ústavu a družstevního nebo společného podniku nebyly kladeny žádné nároky, protože příslušné zákony žádné ustanovení týkající se jejich stanov neobsahovaly (nicméně jak jsem již

uvedl v první kapitole, domnívám se, že v případě družstevního, resp. společného podniku funkci stanov přebírala příslušná zakládací smlouva). Dopad tohoto nedostatku právní úpravy byl ale v praxi nejspíše minimální, neboť ani po důsledné rešerši se mi nepodařilo nalézt případ jediné banky ve formě družstevního či společného podniku. Státní peněžní ústav byl založen jeden, a to Konsolidační banka Praha, s.p.ú. Téměř všechny banky založené od počátku 90. let tak mají či měly podobu akciové společnosti; pro jejich stanovy byly tudíž relevantní postupně zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech, zákon č. 104/1990 Sb. téhož názvu a konečně již zmiňovaný obchodní zákoník. V době komunismu byly banky regulovány zákony č. 181/1948 Sb. a č. 84/1952 Sb. o organizaci peněžnictví, které stanovy banky výslovně neřešily, ale odkazovaly na nezrušené a neodporující předpisy o akciových bankách a akciových společnostech, tedy zejména na výše uvedený zákon č. 243/1949 Sb. a jeho předchůdce, akciový regulativ v kombinaci s vybranými pasážemi tehdejšího obchodního zákoníku. Účelem první kapitoly bylo také prokázat, že i dříve měly stanovy pro akciovou společnost zásadní význam. Množina obligatorních náležitostí - hlavního znaku stanov - se v uplynulých více než padesáti letech výrazně nezměnila a nadále sem patří nejdůležitější informace o společnosti, především pak název a sídlo společnosti, předmět podnikání, výše základního kapitálu, počet, druh a způsob úhrady akcií, složení orgánů společnosti a jejich působnost, svolávání, hlasování a usnášení valné hromady a způsob rozdělení zisku. Toto základní vymezení bylo obsaženo již v zákoně č. 243/1949 Sb. (který úpravu stanov víceméně převzal z akciového regulativu a obchodního zákoníku), stejně tak v porevolučních zákonech č. 104/1990 Sb. a č. 513/1991 Sb.

Hlavním záměrem jinak poměrně stručné druhé kapitoly je ukázat, že v rámci našeho právního řádu je možné zaměřit se na rozbor stanov pouze u tuzemských bank (tj. ve smyslu definice obsažené v § 1 odst. 1 zákona o bankách), neboť pro stanovy zahraničních bank podnikajících na našem území prostřednictvím pobočky, resp. na základě jednotné licence (tedy zbylé dvě možnosti působení bank v České republice), platí právní úprava domácího státu. Následující odstavec, věnovaný stanovám banky v kontextu obchodního zákoníku a zákona o bankách, se tak vztahuje na každou banku ve smyslu její legální definice.

Jak jsem již zmínil, ve věci stanov banky je relevantní zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zejména jeho ustanovení o akciové společnosti, a marginálně též - nikoliv však nevýznamně - zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. Obchodní zákoník mimo jiné obsahuje obligatorní náležitosti stanov akciové společnosti obecně, zákon o bankách pak tuto generální úpravu doplňuje několika speciálními požadavky na stanovy bankovních subjektů.

Stanovy jsou jedním z nejvýznamnějších předpisů jakékoliv tuzemské akciové společnosti. Obsahují základní údaje o společnosti, úpravu vnitřních poměrů, vymezení orgánů společnosti, jejich působnost a rozhodování, práva a povinnosti akcionářů a další. Stanovy zavazují společnost, členy jejích orgánů, její akcionáře a v rozsahu vyplývajícím z obchodního zákoníku i zaměstnance společnosti. Teorie i judikatura je považuje za smlouvu sui generis, uzavřenou mezi společností samotnou a jejími akcionáři. Návrh stanov je obsažen již v zakladatelské smlouvě (listině) akciové společnosti, čímž v ní dochází k duplicitě většiny údajů. Mohla by se tak nabízet myšlenka sloučení obou těchto dokumentů do jednoho, tedy založení společnosti podepsáním stanov obsahujících i ty údaje dle § 163 odst. 1 obchodního zákoníku, které jsou nad rámec obligatorních náležitostí stanov. Osobně mi nicméně takové řešení nepřijde vhodné, neboť stanovy by vzhledem ke své obecné a zpravidla časově neomezené funkci neměly obsahovat informace o společnosti, které se postupem času stanou obsoletními (např. přibližná výše nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou, nebo určení správce vkladu podle § 60 odst. 1 obchodního zákoníku).

Stanovy jsou schvalovány ustavující valnou hromadou (v případě sukcesivního založení společnosti) nebo okamžikem uzavření zakladatelské smlouvy či podepsáním zakladatelské listiny v případě založení simultánního. Ke změně stanov může dojít kdykoliv v průběhu trvání akciové společnosti. Změny stanov náleží do působnosti valné hromady (je projevem práva akcionáře podílet se na řízení společnosti), nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základního kapitálu představenstvem podle § 210 obchodního zákoníku nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností. Speciální úpravu změn stanov akciové společnosti obsahuje zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Změny stanov nabývají účinnosti okamžikem, kdy o nich rozhodla valná hromada, neplyne-li z rozhodnutí

valné hromady o změně stanov nebo ze zákona, že nabývají účinnosti později. Neplatnost stanov jako celku připadá v úvahu při neplatnosti právního úkonu, kterým byly stanovy - jakožto smlouva *sui generis* - přijaty či v případě absence některé z obligatorních náležitostí (v obou situacích lze jejich neplatnost dovodit z § 37 a násl. občanského zákoníku, jehož subsidiarita plyne z § 1 odst. 2 obchodního zákoníku). Obchodní zákoník též vyjmenovává některá ustanovení, která nemohou být ve stanovách obsažena pod sankcí neplatnosti těchto ustanovení. Judikatura dále rozšiřuje tento taxativní výčet i na jakákoliv ustanovení stanov, která jsou v rozporu s kogentními ustanoveními zákona⁶⁷.

Obligatorní náležitosti stanov jsou uvedeny zejména v § 173 odst. 1 obchodního zákoníku. Chybí-li ve stanovách některá z těchto náležitostí, jsou stanovy neplatné jako celek (viz výše). Není-li ve stanovách údaj o firmě společnosti, o výši základního kapitálu nebo o předmětu podnikání, může dokonce dojít k prohlášení neplatnosti společnosti soudem dle § 68a obchodního zákoníku. Několik povinných náležitostí stanov je uvedeno rovněž v dalších ustanoveních obchodního zákoníku (§ 184a odst. 1, § 185 odst. 2, § 192 odst. 2 a § 200 odst. 2). Ustanovení § 174 obsahuje náležitosti stanov, které se stávají obligatorními při splnění určitých podmínek, nazývám je tedy náležitostmi podmíněně obligatorními. Stanovy samozřejmě mohou - vzhledem k zásadám soukromého práva - obsahovat i libovolné další údaje, jsou-li v souladu s kogentní právní úpravou. Na některé tyto fakultativní náležitosti obchodní zákoník odkazuje, zpravidla ve smyslu, že pokud není ve stanovách uvedeno jinak, platí podpůrně úprava v obchodním zákoníku. Tento přístup, kdy zákonodárce výslovně upozorňuje na další potencionální náležitosti stanov, je zcela odlišný od režimu historické právní úpravy, která zpravidla žádnou náležitost stanov nad rámec obligatorních nenaznačovala (ale ani nevylučovala).

Zákon o bankách množinu obligatorních náležitostí stanov rozšiřuje o informace uvedené v § 4 odst. 5 písm. d), § 8 odst. 3 a především v § 9 odst. 1. Jedná se o údaje, které jsou pro banku významné z povahy její činnosti (pravomoci statutárního orgánu a dozorčí rady, řídicí a kontrolní systém a další). Rovněž je zákonem o bankách zavedena určitá dozorčí pravomoc České národní banky ve vztahu ke stanovám tuzemských bank

⁶⁷Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. června 1996, sp.zn. 2 Odon 25/1996, které bylo publikováno v časopise *Soudní judikatura* číslo 8, ročník 1996, pod číslem 66. Judikát se týkal stanov družstva, nicméně z důvodů již zmíněných v této práci se vztahuje i na stanovy akciové společnosti.

- návrh stanov je součástí žádosti o bankovní licenci a banky jsou povinny informovat Českou národní banku o zamýšlené změně stanov týkající se jejich obligatorních náležitostí.

V poslední kapitole jsem podrobil důsledné analýze stanovы jedné z největších tuzemských bank, České spořitelny, a.s. Stanovy jsou (s výjimkou údaje o počtu členů představenstva) plně v souladu s platnou právní úpravou, přehledně strukturované, obsahují některé fakultativní údaje nad zákonný rámec, ale nikoliv na úkor jejich přehlednosti a věcnosti. Až na několik drobných výjimek k nim není možno mít žádné výhrady.

Domnívám se, že současná úprava stanov banky v právním řádu České republiky je postačující a plně reflektuje význam a funkci stanov. Žádná z obligatorních náležitostí stanov není dle mého názoru nadbytečná v tom smyslu, že by vzhledem ke svému významu mohla být upravena předpisem společnosti nižšího významu či neupravena vůbec; na druhou stranu si nemyslím, že by některý z fakticky nejdůležitějších údajů o společnosti nebyl za obligatorní náležitost zákonem označen. Rovněž se dá konstatovat, že momentálně neexistuje žádná výrazně kontroverzní otázka týkající se stanov - zásluhu na tom má nejen kvalitní a bezrozporná právní úprava, ale i zpřesňující judikatura a celkový konsenzus předních teoretiků. Dílčím problémem by tak mohl být pouze poměrně rigidní proces změn stanov, neboť schvalování změn valnou hromadou zejména u společností se širokou akcionářskou základnou postrádá potřebnou flexibilitu, nicméně vzhledem k povaze a významu stanov jiný postup nejspíše není možný.

Seznam literatury a zdrojů

- 1) BARTOŠÍKOVÁ, M.: *Stanovy akciové společnosti*, Obchodní právo, číslo 3, ročník 1997, s. 9.
- 2) BEJČEK, J.: *K působnosti obchodního zákoníku v závazkových vztazích*, Právník, číslo 2, ročník 1993, s. 173.
- 3) BUCHTELOVÁ, R. a kol.: *Akademický slovník cizích slov*, I. díl, 1. vydání, Praha: Academia, 1995, s. 314-315.
- 4) DĚDIČ, J.: *Obchodní zákoník. Komentář*. III. díl, Praha: Polygon, 2002, s. 1801.
- 5) DĚDIČ, J.: *Rezervní fond akciové společnosti po novele obchodního zákoníku*. Právník, číslo 6, 1997, s. 493.
- 6) DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.: *Je usnesení valné hromady právní úkon?* Právní rozhledy, číslo 5, ročník 1999, s. 1-2.
- 7) DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; ČECH, P.; KRŮŽ, R.: *Akciové společnosti*. 6. vydání, Praha: C.H.BECK, 2007, s. 2.
- 8) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku*. Tisk 476/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období.
- 9) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely obchodního zákoníku*. Tisk 855/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období.
- 10) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách*. Tisk 1041/0 Poslanecké sněmovny, III. volební období.
- 11) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách*. Tisk 370/0 Poslanecké sněmovny, II. volební období.
- 12) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách*. Tisk 525/0 Poslanecké sněmovny, IV. volební období.
- 13) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách*. Tisk 705/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období.
- 14) *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o bankách*. Tisk 94/0 Poslanecké sněmovny, V. volební období.
- 15) ELIÁŠ, K.: *Akciová společnost*. Praha: Linde Praha, a.s., 2000, s. 228.
- 16) ELIÁŠ, K.: *Obchodní smlouva*, Právní rádce v podnikání, číslo 2, ročník 1996, s. 1.
- 17) ELIÁŠ, K.: *Založení a vznik akciové společnosti*, Právní rádce v podnikání, číslo 3, ročník 1999, s. 5.
- 18) FOREJT, A. a kol.: *Akciové společnosti*. Praha: NADAS, 1990, s. 15.

- 19) FUNDÁREK, J.: *Stanovy účastinnej spoločnosti podľa práva slovenského*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského, 1934, s. 9 a násl.
- 20) HEJDA, J.: *Stanovy akciové spoločnosti a jejich zmeny*. 1. vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 100 - 114.
- 21) LIŠKA, P.: *Zákon o bankách*. 1. vydání, Praha: C.H.BECK, 1999. s. 34, 35, 36.
- 22) PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentář k obchodnímu zákoníku*. Praha: Linde Praha, a.s., 1998, s. 756.
- 23) REVENDA, Z.: *Centrální bankovníctví*. 2. vydání, Praha: Management Press, 2001, s. 579.
- 24) ŘEŽÁBEK, P.: *Konsolidační instituce a jejich historie v České republice*. Příspěvek do sborníku Centra pro ekonomiku a politiku, 2008, s. 9.
- 25) *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. června 2000, sp.zn. 32 Cdo 500/2000*. Publikováno v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročník 2000, pod číslem 128.
- 26) *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp.zn. 29 Odo 839/2006*. Publikováno v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2007, pod číslem 9.
- 27) *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. června 1996, sp.zn. 2 Odon 25/1996*. Publikováno v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 1996, pod číslem 66.
- 28) *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp.zn. 29 Odo 146/2003*. Publikováno v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2003, pod číslem 179.
- 29) *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2002, sp.zn. 21 Cdo 315/2001*. Publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek vydávané Nejvyšším soudem České republiky, č. 55/2002.
- 30) *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. listopadu 1997, sp.zn. 1 Odon 74/1996*. Publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek vydávané Nejvyšším soudem České republiky, č. 43/1998.
- 31) Sborník časopisu *Právní rozhledy*, číslo 11, ročník 2001, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., s.554.
- 32) *Sněmovní tisk 98. Novela zákona v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků- EU, VI. volební období*.
- 33) *Stanovy České spořitelny, a.s. ze dne 7. října 2009*.
- 34) *Stanovy ČEZ, a.s. ze dne 23. května 2006*.
- 35) *Stanovy Komerční banky, a.s. ze dne 29. dubna 2010*.
- 36) ŠTENGLOVÁ, I; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol.: *Obchodní zákoník*. 12. vydání, Praha: C.H.BECK, 2009, s. 71, 152, 538, 542, 571, 655.
- 37) *Usnesení rozpočtového výboru k vládnímu návrhu novely zákona o bankách*. Tisk 266/1 Poslanecké sněmovny, II. volební období.

- 38) *Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. února 2008, sp.m. 7 Cmo 503/2007.*
- 39) *Webové stránky České národní banky. Systém řízení a organizační struktura České národní banky* <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/>.
- 40) *Webové stránky České spořitelny, a.s. Představenstvo* <<http://www.csas.cz/banka/nav/onas/predstavenstvo-d00014366>>.
- 41) *Webové stránky Československé obchodní banky, a.s. Organizační struktura Československé obchodní banky, a.s. k 1. lednu 2011*
<http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/>.
- 42) *Webové stránky PPF banky, a.s. Organizační struktura* <<http://www.ppfbanka.cz/cz/servis-pro-investory-a-analytiky/informacni-povinnosti/organizacni-struktura.html>>.

Příloha č. 1 - Stanovy České spořitelny, a.s.

ČÁST I - OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Firma a sídlo společnosti

1. Obchodní firma společnosti je Česká spořitelna, a.s. (dále jen „společnost“)
2. Sídlem společnosti je Praha 4, Olbrachtova 1929/62, PSČ 140 00
3. Identifikační číslo (IČ) společnosti je 45 24 47 82.

Článek 2

Vznik společnosti

1. Společnost je právnickou osobou, která byla založena jednorázově Fondem národního majetku České republiky zakladatelským plánem z 27. 12. 1991 podle ustanovení § 15 a následujících zákona č. 104/1990 Sb. Společnost vznikla dnem 30. prosince 1991, ke kterému byla zapsána do oddílu B, vložka 1171 obchodního rejstříku, který vede Městský soud v Praze.
2. Společnost je založena na dobu neurčitou. Společnost vykonává svou činnost centrálou, oblastními pobočkami, popřípadě jinými organizačními složkami určenými organizačními předpisy společnosti. Organizační složky společnosti, o nichž to stanoví organizační předpisy, se zapisují do obchodního rejstříku jako odštěpné závody.
3. Centrála společnosti vykonává zejména funkce řídicího koordinujícího metodického centra, zakladatele investičních fondů, případně dalších dceřiných společností.
4. Oblastní pobočky jsou základní výkonnou obchodní složkou společnosti, jejichž působnost je dána organizačním řádem společnosti a směrnicemi pro jejich činnost. Nedílnou součástí oblastní pobočky jsou pobočky. Organizační řád může stanovit, že označení oblastní pobočka se v určitých případech mění na označení odpovídající charakteru územní působnosti pobočky.

Článek 3

Předmět podnikání

Předmětem podnikání je výkon činností uvedených v zákoně o bankách v § 1 odst. 1 písmena

a) přijímání vkladů od veřejnosti,

b) poskytování úvěrů

a výkon činností uvedených v zákoně o bankách v § 1 odst. 3 písmena

a) investování do cenných papírů na vlastní účet,

b) finanční pronájem (finanční leasing),

- c) platební styk a zúčtování,
- d) vydávání a správa platebních prostředků,
- e) poskytování záruk,
- f) otvírání akreditivů,
- g) obstarávání inkasa,
- h) poskytování investičních služeb zahrnující
 - hlavní investiční službu podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenných papírech“), přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních instrumentů na účet zákazníka, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - hlavní investiční službu podle § 8 odst. 2 písm. b) zákona o cenných papírech, provádění pokynů týkajících se investičních instrumentů na cizí účet, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - hlavní investiční službu podle § 8 odst. 2 písm. c) zákona o cenných papírech, obchodování s investičními instrumenty na vlastní účet, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - hlavní investiční službu podle § 8 odst. 2 písm. d) zákona o cenných papírech, obhospodařování individuálních portfolií na základě volné úvahy v rámci smluvního ujednání se zákazníkem, je-li součástí tohoto portfolia některý z investičních instrumentů, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - hlavní investiční službu podle § 8 odst. 2 písm. e) zákona o cenných papírech, upisování emise investičních instrumentů nebo její umístování, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - doplňkovou investiční službu podle § 8 odst. 3 písm. a) zákona o cenných papírech, úschova a správa jednoho nebo několika investičních instrumentů, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - doplňkovou investiční službu podle § 8 odst. 3 písm. b) zákona o cenných papírech, pronájem bezpečnostních schránek,
 - doplňkovou investiční službu podle § 8 odst. 3 písm. d) zákona o cenných papírech, poradenská činnost týkající se struktury kapitálu, průmyslové strategie a s tím souvisejících otázek, jakož i poskytování porad a služeb týkajících se fúzí a koupí podniků,
 - doplňkovou investiční službu podle § 8 odst. 3 písm. e) zákona o cenných papírech, služby související s upisováním emisí podle odstavce 2) písm. e) zákona o cenných papírech, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - doplňkovou investiční službu podle § 8 odst. 3 písm. f) zákona o cenných papírech, poradenská činnost týkající se investování do investičních instrumentů, a to ve vztahu k investičním instrumentům podle § 8a odst. 1 písm. a) až g) zákona o cenných papírech,
 - doplňkovou investiční službu podle § 8 odst. 3 písm. g) zákona o cenných papírech, provádění devizových operací souvisejících s poskytováním investičních služeb,
- i) vydávání hypotečních zástavních listů,
- j) finanční makléřství,

- k) výkon funkce depozitáře,
- l) směnárenskou činnost (nákup devizových prostředků),
- m) poskytování bankovních informací,
- n) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem,
- o) pronájem bezpečnostních schránek,
- p) činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými v bankovní licenci České spořitelny.

ČÁST II - ZÁKLADNÍ KAPITÁL, AKCIE A AKCIONÁŘI

Článek 4

Výše základního kapitálu

1. Základní kapitál společnosti činí 15.200.000.000,- Kč (slovy: patnáctmiliarddvěstěmilionů korun českých) a je rozdělen na
 - a) 140 788 787 akcií na majitele, každá ve jmenovité hodnotě 100,- Kč
 - b) 11 211 213 prioritních akcií na jméno, každá ve jmenovité hodnotě 100,- Kč
2. Základní kapitál byl plně splacen.

Článek 5

Akcie a Dluhopisy

1. Akcie společnosti mají zaknihovanou podobu. S jednou akcií je spojen jeden hlas.
2. Emisní kurs akcií může být splacen peněžitými vklady a za podmínek stanovených zákonem také nepeněžitými vklady.
3. Společnost může vydávat akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo, pouze jako akcie zaknihované.
4. Prioritní akcie na jméno, vydané společností, jsou omezeně převoditelné. Tyto akcie mohou být převáděny na města a obce České republiky. Na jiné osoby než města a obce České republiky lze prioritní akcie na jméno převést jen se souhlasem představenstva.
5. S prioritními akciemi je spojeno přednostní právo na dividendu. Majitel prioritní akcie má právo na podíl ze zisku společnosti, který valná hromada podle výsledku hospodaření schválila k rozdělení na výplatu dividendy spojené s prioritními akciemi. Majiteli prioritních akcií se určí tento podíl poměrem jmenovité hodnoty jeho akcií k jmenovité hodnotě akcií všech akcionářů majících tyto akcie. Majiteli prioritní akcie přísluší prioritní dividendy v každém roce, ve kterém valná hromada rozhodla o rozdělení zisku, a to i v případě, že z rozhodnutí valné hromady majitelům ostatních akcií v daném roce dividendy vyplacena nebude.

6. S prioritními akciemi není spojeno právo hlasování na valné hromadě. Majitelé prioritních akcií mají všechna ostatní práva spojená s akciemi.
7. Společnost může na základě usnesení valné hromady vydat dluhopisy, s nimiž je spojeno právo na jejich výměnu za akcie společnosti (vyměnitelné dluhopisy) nebo přednostní právo na upisování akcií (prioritní dluhopisy), pokud současně rozhodne o podmíněném zvýšení základního kapitálu. V usnesení o vydání vyměnitelných dluhopisů nebo prioritních dluhopisů valná hromada také stanoví pravidla pro jejich vydání a práva s nimi spojená.
8. Zaměstnanci společnosti mohou nabývat akcie společnosti za zvýhodněných podmínek.
9. V případě zvýšení základního kapitálu může představenstvo po schválení dozorčí radou určit, že zaměstnanci nemusí splatit celý emisní kurs akcií nebo celou cenu, za něž je společnost pro zaměstnance nakoupila, pokud bude rozdíl pokryt z vlastních zdrojů společnosti.
10. Pravidla pro zvýhodněné nabývání akcií zaměstnanci společnosti vydá představenstvo po jejich schválení dozorčí radou.

Článek 6 **Akcionáři**

1. Seznam akcionářů, kteří jsou majiteli akcií na jméno, nahrazuje evidence zaknihovaných cenných papírů vedená podle zvláštního právního předpisu.
2. Akcionáři projevují svoji vůli a uplatňují svá práva na valné hromadě a v souvislosti s valnou hromadou tak, aby o nich mohl být pořízen notářský zápis podle notářského řádu.
3. Nestanoví-li rozhodnutí valné hromady něco jiného, je společnost povinna vyplatit dividendu, jde-li o zaknihované akcie na majitele, na příslušných pobočkách.

ČÁST III - ORGÁNY SPOLEČNOSTI A JEJICH PŮSOBNOST

Článek 7 **Orgány společnosti**

Orgány společnosti jsou:

- a) valná hromada
- b) dozorčí rada

c) výbor pro audit

d) představenstvo

Článek 8

Valná hromada

Postavení a působnost

1. Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti.
2. Do působnosti valné hromady náleží rozhodnutí o otázkách, které zákon nebo stanovy zahrnují do působnosti valné hromady.

Článek 9

Valná hromada

Způsob svolávání, hlasování a rozhodování

1. Valná hromada se koná nejméně jednou za rok nejpozději do čtyř měsíců od konce účetního období.
2. Valná hromada se svolává uveřejněním pozvánky na valnou hromadu a oznámení o jejím svolání. Akcionářům s akciemi na jméno se pozvánka na valnou hromadu zasílá doporučeným dopisem na adresu sídla nebo bydliště uvedenou v seznamu akcionářů. Pro akcionáře s akciemi na majitele se oznámení o svolání valné hromady uveřejňuje v Obchodním věstníku a v Hospodářských novinách.
3. Zástupce akcionáře na základě plné moci je povinen před zahájením valné hromady odevzdat písemnou plnou moc, z níž vyplývá rozsah jeho oprávnění. Podpis zastoupeného akcionáře na plné moci musí být úředně ověřen. Akcionář - právnická osoba - je zároveň povinen předložit aktuální výpis z obchodního rejstříku nebo z jiné zákonem stanovené evidence (v případě osob nezapsaných v obchodním rejstříku). Zástupcem akcionáře nemůže být člen představenstva nebo dozorčí rady nebo výboru pro audit.
4. Valné hromady se účastní členové představenstva, členové dozorčí rady a členové výboru pro audit. Se souhlasem toho, kdo valnou hromadu svolal a je-li valná hromada svolána na žádost, tak toho, na jehož žádost byla svolána, se valné hromady mohou zúčastnit další osoby (auditoři, znalci, novináři a další hosté), které tím nenabývají práv akcionářů.
5. Člen představenstva pověřený představenstvem řízením valné hromady do zvolení předsedy valné hromady seznámí valnou hromadu s návrhem představenstva (svolavatele) na složení orgánů valné hromady; o tomto návrhu se hlasuje jako o celku. Není-li návrh představenstva schválen jako celek, hlasuje se jednotlivě. Akcionáři mohou navrhnout další kandidáty až do zahájení hlasování o prvním návrhu na funkci. Jako o prvním se hlasuje o návrhu představenstva (svolavatele); pokud není tento návrh schválen, hlasuje se postupně o návrzích předložených přítomnými akcionáři v pořadí podle počtu hlasů akcionáře. Neobdržel-li některý z kandidátů potřebnou většinu, je

zvolen ten, který obdržel nejvíce hlasů. Do orgánů valné hromady mohou být navrženy pouze osoby přítomné na jednání valné hromady, které s tím vyslovily souhlas. Do doby zvolení osob pověřených sčítáním hlasů sčítají hlasy osoby pověřené tím představenstvem (svolavatelem).

6. Na valné hromadě se hlasuje hlasovacími lístky; podrobnosti stanoví jednací řád valné hromady schválený valnou hromadou.

7. Na valné hromadě se hlasuje nejdříve o návrzích toho, kdo valnou hromadu svolal a je-li valná hromada svolána na žádost, tak toho, na jehož žádost byla svolána. Je-li tento návrh přijat, o dalších protinávrzích v téže věci se již nehlasuje. Není-li tento návrh přijat, hlasuje se postupně o návrzích předložených přítomnými akcionáři v pořadí podle počtu hlasů akcionářů.

8. Valná hromada rozhoduje usnesením, k jehož přijetí se vyžaduje většina hlasů přítomných akcionářů, pokud zákon nevyžaduje většinu jinou.

9. Není-li valná hromada po uplynutí jedné hodiny od stanoveného začátku schopna usnášení, člen představenstva pověřený řízením valné hromady do zvolení předsedy valné hromady seznámí valnou hromadu s touto skutečností a představenstvo svolá náhradní valnou hromadu.

10. V případech, ve kterých má být podle zákona nebo stanov pořízen o rozhodnutí valné hromady notářský zápis, notářsky osvědčena určitá skutečnost nebo zajištěn jiný notářský úkon, zabezpečí představenstvo provedení těchto úkonů a přítomnost notáře, je-li jí třeba, a poskytne mu potřebnou součinnost.

11. Jednací jazyk valné hromady je jazyk český. Společnost zajišťuje tlumočení mezi jazykem českým a anglickým.

Článek 10

Dozorčí rada

Postavení a působnost

1. Dozorčí rada dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti.

2. Dozorčí rada má devět (9) členů. Dvě třetiny (6) členů dozorčí rady volí valná hromada a jednu třetinu (3) zaměstnanci společnosti. Délka funkčního období člena dozorčí rady je čtyři (4) roky; délka funkčního období člena dozorčí rady, který byl členem ke dni 29.4.2009, se prodlužuje o 1 rok tak, aby celková délka jeho funkčního období byla čtyři (4) roky. Dozorčí rada volí svého předsedu a místopředsedu. Při volbě a odvolávání předsedy a místopředsedy osoba, jíž se to týká, nehlasuje. V případě, že člen dozorčí rady ze své funkce odstoupí, končí výkon jeho funkce dnem, kdy odstoupení projednala nebo měla projednat dozorčí rada, které je členem. Dozorčí rada, jejíž počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady. Opětovná volba členů dozorčí rady je možná.

3. Dozorčí rada zabezpečuje a plní úkoly, které zákon nebo stanovy zahrnují do působnosti dozorčí rady. Dozorčí radě přísluší zejména:

- a) kontrolovat dodržování obecně závazných právních předpisů ve společnosti včetně dodržování těchto stanov a usnesení valné hromady, jsou-li v souladu se zákonem,
- b) přezkoumávat řádnou, mimořádnou a konsolidovanou, popřípadě i mezitímní účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku (včetně stanovení podílů, výše a způsobu vyplacení dividend a tantiém) nebo úhradu ztráty a předkládat své vyjádření valné hromadě,
- c) dohlížet na funkčnost a efektivnost řídicího a kontrolního systému společnosti a alespoň jednou ročně jej vyhodnocovat,
- d) pravidelně jednat o záležitostech, které se týkají strategického směřování společnosti,
- e) podílet se na vyhodnocování funkce compliance,
- (-)
- f) podílet se na směřování, plánování a vyhodnocování činnosti interního auditu a v této souvislosti ukládat řediteli útvaru interního auditu centrály společnosti jednotlivé úkoly,
- g) stanovit zásady odměňování členů představenstva a ředitele interního auditu,
- h) přezkoumávat zprávy o hospodaření společnosti,
- i) svolat valnou hromadu, pokud to stanoví zákon,
- j) předkládat valné hromadě i představenstvu svá vyjádření, doporučení, návrhy na rozhodnutí,
- k) navrhopvat valné hromadě změny a doplňky stanov společnosti,
- l) omezit právo představenstva jednat jménem společnosti, avšak toto omezení není účinné vůči třetím osobám,
- m) posuzovat zásady obchodní politiky společnosti,
- n) předem se vyjadřovat k
 - použití rezervního fondu,
 - realizaci stavebních investic, které mají jednotlivě podle plánu investic překročit částku 200 mil. Kč,
 - vzniku, změně a skončení pracovního poměru, jmenování a odvolání z funkce a k odměňování ředitele útvaru interního auditu,
 - návrhu představenstva na podmínky emise dluhopisů podle čl. 5 odst. 7 stanov,
 - strategické koncepci činnosti a rozvoje společnosti,
 - záměru (projektu), který obsahuje pořizování hmotného a nehmotného majetku společnosti nad 150 mil. Kč,
 - úkonům, na jejichž základě dochází k převodu vlastnictví majetku společnosti na jiné subjekty, nad hodnotu majetku podle znaleckého posudku nebo posudku o tržní ceně vyšší než 30 mil. Kč u jednotlivé věci,
 - úkonům při realizaci zástavního práva v případech zástav, u nichž cena při uzavření úvěrové smlouvy byla vyšší než 100 mil. Kč, pokud jejich předpokládaná realizační cena bude nižší než 50 % ceny zástavy zjištěné při uzavření úvěrové smlouvy,
 - návrhům na provádění aktivních obchodů přesahující výši stanovenou usnesením dozorčí rady,
 - střednědobým a ročním plánovacím nástrojům společnosti,
 - zjednodušeným čtvrtletním a pololetním bilancím společnosti,
 - návrhu změn stanov společnosti,
 - výběru externího auditora,

- vzniku majetkové účasti společnosti v dceřiných společnostech, k jejím změnám a zrušení,
 - stanovám a statutům dceřiných společností a k změnám těchto stanov a statutů, které mají vliv na působnost orgánů dceřiných společností a na výši podílu společnosti na základním kapitálu dceřiných společností,
 - rozhodnutí o úkonech, které jsou mimo předmět podnikání uvedený v čl. 3 stanov,
 - programu valné hromady navrhovanému představenstvem,
- o) kontrolovat:
- účetní záznamy a evidence z hlediska jejich řádného vedení v návaznosti na podnikatelskou činnost společnosti a souladu s obecně závaznými právními předpisy, stanovami společnosti a usneseními a pokyny valné hromady,
 - výkon vlastnických práv v právnických osobách s majetkovou účastí společnosti,
- p) zřizovat ze svých členů další výbory a svým usnesením stanovit obsah jejich činnosti,
- q) nahlížet kdykoliv do evidence, účetnictví, obchodních knih a ostatních dokladů společnosti,
- r) seznamovat valnou hromadu s výsledky své kontrolní a jiné činnosti a je oprávněna dát svá podání k pořadu valné hromady,
- s) přezkoumávat výkon působnosti představenstva,
- t) zastupovat společnost vůči členům představenstva v řízení před soudy nebo jinými orgány,
- u) volit a odvolávat členy představenstva, doporučovat představenstvu kandidáty na funkce předsedy představenstva a místopředsedy představenstva,
- v) v případech stanovených zvláštním zákonem informovat neprodleně Českou národní banku.

4. Dozorčí rada volí a odvolává členy představenstva. Návrh na volbu, popřípadě odvolání člena představenstva je oprávněn podat kterýkoliv člen dozorčí rady.

5. Dozorčí rada určuje mzdu členovi představenstva, který je zaměstnancem společnosti; v ostatních pracovněprávních záležitostech zůstává působnost představenstva nedotčena.

Článek 11

Dozorčí rada

Způsob rozhodování

1. Dozorčí rada zasedá alespoň čtyřikrát do roka. Zasedání dozorčí rady svolává její předseda, při jeho nepřítomnosti místopředseda a v případě nepřítomnosti obou nejstarší člen dozorčí rady, písemnou pozvánkou, v níž uvede místo, datum a hodinu konání a program zasedání. Předseda může pověřit svoláním dozorčí rady některého jejího člena. Pokud s tím souhlasí všichni členové dozorčí rady, je možné její zasedání svolat elektronicky nebo faxem; i v takovém případě musí pozvánka obsahovat shora uvedené náležitosti a členové dozorčí rady musí potvrdit její přijetí. Dozorčí radu lze svolat také usnesením z předchozího zasedání. Předseda je povinen svolat zasedání dozorčí rady vždy, požádá-li o to některý z členů dozorčí rady nebo představenstvo, pokud současně uvedou naléhavý důvod jejího svolání.

2. Členství v dozorčí radě je nezastupitelné.
3. Zasedání dozorčí rady řídí její předseda nebo místopředseda anebo pověřený člen dozorčí rady a v případě jejich nepřítomnosti nejstarší přítomný člen dozorčí rady. Dozorčí rada může podle své úvahy přizvat na zasedání i jiné osoby.
4. Dozorčí rada se může usnášet jen je-li přítomna nadpoloviční většina jejích členů. Dozorčí rada rozhoduje usnesením, k jehož přijetí se vyžaduje většina hlasů členů dozorčí rady. Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího. Pokud s tím souhlasí všichni členové dozorčí rady, může se dozorčí rada usnášet i na základě písemného hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu (např. všichni členové dozorčí rady per rollam, jednotliví členové písemně, prostřednictvím videokonference, telekonference); hlasující se pak považují za přítomné. Volba a odvolání člena představenstva se provádí veřejným hlasováním (zvednutím ruky) na zasedání dozorčí rady; dohoda o písemném hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání dozorčí rady se v tomto případě nepřipouští.
5. O zasedání dozorčí rady a o hlasování mimo zasedání dozorčí rady se pořizuje zápis, jehož náležitosti stanoví zákon. Zápis obdrží členové dozorčí rady, osoby dozorčí radou určené a předseda představenstva. Podrobnosti o jednání dozorčí rady upraví dozorčí rada v jednacím řádu.
6. Předseda dozorčí rady zajišťuje organizační záležitosti spojené s jednáním a rozhodováním dozorčí rady, včetně hlasování mimo zasedání dozorčí rady, a výkon usnesení dozorčí rady. Náklady spojené s činností dozorčí rady nese společnost.

Článek 11a

Výbor pro audit

Postavení, působnost a způsob rozhodování

1. Výbor pro audit je orgánem společnosti. Do působnosti výboru pro audit náleží činnosti, které zákon nebo stanovy zahrnují do působnosti výboru pro audit. Výboru pro audit zejména přísluší:
 - a) sledovat postup sestavování účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky,
 - b) hodnotit účinnost vnitřní kontroly společnosti, vnitřního auditu a případně systémů řízení rizik,
 - c) sledovat proces povinného auditu účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky,
 - d) posuzovat nezávislost statutárního auditora a auditorské společnosti a zejména poskytování doplňkových služeb auditované osobě,
 - e) doporučovat auditora.
2. Výbor pro audit má pět (5) členů. Délka funkčního období člena výboru pro audit je čtyři (4) roky. Výbor pro audit volí svého předsedu a místopředsedu. Při volbě a odvolávání předsedy a místopředsedy osoba, jíž se to týká, nehlasuje. V případě, že člen výboru pro audit ze své funkce odstoupí, končí výkon jeho funkce dnem, kdy odstoupení projednal nebo měl projednat výbor pro audit, jehož je členem. Výbor pro audit, jehož počet členů jmenovaných valnou hromadou neklesl pod polovinu, může

jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady. V případě, že počet členů jmenovaných valnou hromadou klesl pod polovinu, plní funkci výboru pro audit dozorčí rada.

3. Pro způsob rozhodování výboru pro audit platí obdobně článek 11 stanov.

4. Náklady spojené s činností výboru pro audit nese společnost.

Článek 12

Představenstvo

Postavení a působnost

1. Představenstvo je statutárním orgánem, jenž řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem. Představenstvo rozhoduje o všech záležitostech společnosti, pokud nejsou zákonem nebo stanovami vyhrazeny do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady nebo výboru pro audit. Představenstvo dbá na to, aby dozorčí rada, její výbory a výbor pro audit mohly vykonávat svou působnost podle právních předpisů a těchto stanov.

2. Jednání členů představenstva, které má písemnou formu, musí být podepsáno dvěma členy představenstva, a to tak, že k obchodní firmě společnosti připojí své podpisy.

3. Představenstvo má sedm (7) členů. Členové představenstva volí s přihlédnutím k doporučení dozorčí rady svého předsedu a místopředsedu. Při volbě a odvolávání předsedy a místopředsedy osoba, jíž se to týká, nehlasuje. Předseda představenstva je představitelem společnosti navenek. Místopředseda zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti.

4. Délka funkčního období člena představenstva je čtyři (4) roky. Opětná volba člena představenstva je možná. V případě, že člen představenstva ze své funkce odstoupí, končí výkon jeho funkce dnem, kdy odstoupení projednala nebo měla projednat dozorčí rada, která člena zvolila, postačí však, projednalo-li je představenstvo, jehož je členem.

5. Představenstvo je povinno předložit valné hromadě, která se koná nejpozději do čtyř měsíců od konce účetního období, ke schválení řádnou účetní závěrku, návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty a zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a o stavu jejího majetku, která je vždy součástí výroční zprávy zpracovávané podle zvláštního právního předpisu. Mimořádnou, popřípadě mezitímní účetní závěrku představenstvo předkládá mimořádné valné hromadě.

6. Představenstvo je povinno

- předložit dozorčí radě, výboru pro audit, popř. jejích členům a výborům, k nahlédnutí návrhy, zprávy, informace, doklady a záznamy týkající se činnosti společnosti, které tyto orgány svým rozhodnutím určí,
- neprodleně informovat dozorčí radu, výbor pro audit o všech významných skutečnostech, které by mohly samy nebo ve vzájemné souvislosti záporně ovlivnit hospodaření společnosti, její majetek či finanční likviditu,
- předkládat dozorčí radě a výboru pro audit další dokumenty, pokud tak určí

zákon, stanovy nebo pokud si to dozorčí rada nebo výbor pro audit vyžádá,

– v případech stanovených rozhodnutím dozorčí rady vyžádat si předchozí vyjádření výboru zřízeného dozorčí radou.

7. Představenstvo odpovídá za vytvoření, udržování a vyhodnocování funkčního a efektivního řídicího a kontrolního systému společnosti.

Dále představenstvo z hlediska řídicího a kontrolního systému odpovídá za:

- stanovení, schvalování a pravidelné vyhodnocování

- celkové strategie společnosti,

- strategie řízení rizik,

- strategie související s kapitálem a kapitálovou přiměřeností (alespoň jednou ročně představenstvo společnosti uceleně a dostatečně vyhodnocuje systém vnitřně stanoveného kapitálu),

- strategie rozvoje informačních systémů,

- zásad systému vnitřní kontroly včetně zásad pro zamezování vzniku možného střetu zájmů a zásad compliance,

- bezpečnostních zásad včetně bezpečnostních zásad informačních systémů,

- za zajištění, aby všichni zaměstnanci společnosti rozuměli své úloze v ŘKS a aktivně se do tohoto systému zapojili,

- uplatňování řádných administrativních a účetních postupů,

- trvalé a účinné fungování systému vnitřní kontroly,

- schvalování a pravidelné vyhodnocování funkčního organizačního uspořádání, které mimo jiné jasně vymezuje odpovědnosti a pravomoci útvarů, zaměstnanců a výborů a umožňuje efektivní komunikaci a spolupráci na všech úrovních společnosti.

Organizační uspořádání musí zohledňovat požadavky na oddělení neslučitelných funkcí a zamezování vzniku možného střetu zájmů,

- stanovení zásad řízení lidských zdrojů (personální a mzdové politiky). Součástí těchto zásad je též požadavek, aby veškeré činnosti prováděli kvalifikovaní zaměstnanci s odpovídajícími znalostmi a zkušenostmi,

- prosazování vysoké úrovně etiky a mravní integrity zaměstnanců společnosti. K tomu účelu stanoví pravidla, která jednoznačně formulují etické principy a předpokládané modely správného etického chování a jednání zaměstnanců společnosti.

Článek 13

Představenstvo

Způsob rozhodování

1. Představenstvo zasedá podle potřeby, nejméně dvakrát (2) za měsíc. Zasedání představenstva svolává jeho předseda nebo místopředseda písemnou, případně elektronickou nebo faxovou pozvánkou, v níž uvede místo, datum a hodinu konání a program zasedání. Představenstvo lze svolat také usnesením z předchozího zasedání. Pokud s tím souhlasí všichni členové představenstva, lze zasedání představenstva svolat i jinou formou. Členství v představenstvu je nezastupitelné. Členové představenstva mohou přizvat na zasedání členy dozorčí rady nebo výboru pro audit nebo jiné osoby, jichž se program zasedání týká.

2. Předseda je povinen svolat zasedání představenstva vždy, požádá-li o to některý z členů představenstva nebo dozorčí rada písemně s udáním důvodu a s návrhem

programu, a to nejpozději do 7 dnů ode dne doručení žádosti. Předseda představenstva je povinen zařadit do programu zasedání záležitost, jejíž projednání požaduje dozorčí rada.

3. Zasedání představenstva řídí předseda, v případě jeho nepřítomnosti místopředseda, a není-li přítomen ani místopředseda, pověřený člen představenstva. Podrobnosti o jednání představenstva upraví představenstvo v jednacím řádu.

4. Představenstvo se může usnášet jen je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů. Představenstvo rozhoduje usnesením, k jehož přijetí se vyžaduje většina hlasů přítomných členů představenstva. Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího. Pokud s tím souhlasí všichni členové představenstva, může se představenstvo usnášet i na základě písemného hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu (např. všichni členové představenstva per rollam, jednotliví členové písemně, prostřednictvím videokonference, telekonference); hlasující se pak považují za přítomné.

5. Je-li člen představenstva toho názoru, že usnesení představenstva odporuje stanovám nebo obecně závazným právním předpisům anebo ohrožuje zájmy společnosti, a představenstvo odmítá svoje rozhodnutí revidovat, může tento člen představenstva požádat předsedajícího, aby pozval dozorčí radu ke společnému projednání sporného usnesení. Pokud se tak nestane, je takový člen představenstva oprávněn obrátit se přímo na dozorčí radu.

6. O průběhu zasedání představenstva, o hlasování mimo zasedání představenstva a o jeho rozhodnutích se pořizují zápisy, jejichž náležitosti stanoví zákon. Zápis obdrží členové představenstva a osoby představenstvem nebo dozorčí radou určené.

7. Předseda představenstva zajišťuje organizační záležitosti spojené s jednáním a rozhodováním představenstva, včetně hlasování mimo zasedání představenstva. Náklady spojené s činností představenstva nese společnost.

Článek 14

Pravomoc a odpovědnost zaměstnanců

1. Vedoucími zaměstnanci banky ve smyslu zákona o bankách jsou členové představenstva, generální ředitel, první náměstek generálního ředitele a náměstci generálního ředitele.

2. Generální ředitel v souladu s rozhodnutími představenstva a s jeho pokyny, náměstci generálního ředitele v souladu s pokyny generálního ředitele a ostatní vedoucí zaměstnanci společnosti v souladu s pokyny svých nadřízených, v rozsahu, který konkrétně určí organizační předpisy, řídí a odpovídají za činnost organizačních složek a organizačních útvarů, které jsou podle organizačních předpisů společnosti v jejich působnosti. První náměstek zastupuje generálního ředitele v době jeho nepřítomnosti.

3. Vedoucí zaměstnanci mají pravomoci odpovídající činnosti útvaru, který řídí, vymezenou v organizačních předpisech společnosti s výjimkou pravomocí, které si

vyhradil nadřízený vedoucí zaměstnanec. Ostatní zaměstnanci společnosti, včetně zaměstnanců oprávněných k provádění bankovních obchodů, mají pravomoc a odpovědnost odpovídající činnosti, kterou vykonávají v souladu se svým pracovním zařazením a pověřením a podle pokynů přímo nadřízeného vedoucího zaměstnance. Konkrétní pravomoci a odpovědnosti, včetně odpovědnosti za provádění bankovních obchodů, vyplývají z právních předpisů, organizačních a jiných vnitropodnikových předpisů společnosti a z popisu pracovní činnosti každého zaměstnance.

4. Zaměstnanci společnosti jsou oprávněni k jednání a ke všem úkonům za společnost, k nimž obvykle dochází při činnosti, k níž byli při provozování podniku konkrétně vnitřními organizačními předpisy nebo představenstvem anebo přímým nadřízeným vedoucím zaměstnancem pověřeni (dále též „oprávnění zaměstnanci“). Jednání zaměstnanců, které má písemnou formu, musí být podepsáno dvěma oprávněnými zaměstnanci, a to tak, že k obchodní firmě společnosti připojí své podpisy; výjimky stanoví organizační řád společnosti.

5. Pokud člen představenstva, vedoucí zaměstnanec nebo zaměstnanec oprávněný k provádění bankovních obchodů anebo zaměstnanec oprávněný k provádění jiné činnosti, k jejímuž provádění stanoví zákon určité podmínky a předpoklady, přestane splňovat zákonné podmínky a předpoklady pro výkon funkce nebo pro výkon těchto činností, je povinen tuto překážku výkonu funkce nebo činnosti oznámit předsedovi orgánu jehož je členem, jde-li o člena orgánu společnosti, nebo svému bezprostředně nadřízenému vedoucímu zaměstnanci, jde-li o zaměstnance společnosti. Osoba, která obdržela takové oznámení, zajistí splnění informační povinnosti dle zákona.

6. Ustanovení stanov upravující otázky vedoucích zaměstnanců banky, vedoucích zaměstnanců společnosti a ostatních zaměstnanců společnosti se obdobně použijí při úpravě otázek týkajících se osob, které nejsou zaměstnanci společnosti a byly společností pověřeny výkonem určité činnosti.

ČÁST IV - REZERVNÍ FOND, ZPŮSOB ROZDĚLENÍ ZISKU A ÚHRADA ZTRÁTY

Článek 15

Hospodaření společnosti

Způsob tvorby rezervního fondu a výše, do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob doplňování

1. Evidenci a účetnictví vede společnost způsobem odpovídajícím příslušným právním předpisům. Společnost je povinna evidovat v rámci účetnictví odděleně obchody na účet klienta a obchody na účet společnosti.

2. Společnost vytváří soustavu informací předepsanou právními předpisy a poskytuje údaje a zprávy o své činnosti příslušným orgánům dle těchto předpisů. Účetním obdobím společnosti je kalendářní rok. Účetní závěrka musí být sestavena a její

přezkoušení, přezkoumání a schválení musí být provedeno způsobem odpovídajícím právním předpisům.

3. Společnost zajišťuje, aby právnická, popřípadě fyzická osoba vykonávající auditorskou činnost podle příslušného zákona (dále jen "auditorská společnost") provedla

- a) ověření účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky společnosti,
- b) ověření řídicího a kontrolního systému společnosti včetně systému řízení rizik,
- c) vypracování zpráv o ověření účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky a systémů podle písmene b) a předložení těchto zpráv České národní bance ve stanovených termínech.
- d) další požadavky stanovené právními předpisy.

Vybranou auditorskou společnost je společnost povinna oznámit České národní bance.

4. Společnost vytváří rezervní fond z čistého zisku do výše 20 % základního kapitálu. O tvorbě rezervního fondu nad 20 % základního kapitálu může rozhodnout představenstvo. Rezervní fond se ročně doplňuje nejméně o částku odpovídající 5 % z čistého zisku, a to až do dosažení výše 20 % základního kapitálu.

5. Společnost může vytvářet ze zisku nebo z jiného zdroje (např. z emisního ážia) další fondy, o jejichž zřízení, naplnění a čerpání rozhoduje představenstvo.

Článek 16

Způsob rozdělení zisku a úhrady ztráty

1. Valná hromada rozhoduje o rozdělení zisku na návrh představenstva a po vyjádření dozorčí rady přiděly

- a) do rezervního fondu
- b) do dalších fondů, jsou-li zřízeny
- c) na dividendy
- d) na podíl zaměstnanců
- e) na tantiémy
- f) na ostatní účely.

2. Valná hromada může rozhodnout i tak, že zisk nebo jeho část zůstane zatím nerozdělena nebo že bude použita na zvýšení základního kapitálu společnosti.

3. Vykáže-li společnost v běžném roce ztrátu, je valná hromada povinna rozhodnout při schvalování účetní závěrky za tento rok o úhradě ztráty z vlastních zdrojů společnosti.

ČÁST V - ZVYŠOVÁNÍ A SNIŽOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO KAPITÁLU

Článek 17

Pravidla postupu při zvyšování základního kapitálu

Důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie

1. Na postup při zvyšování základního kapitálu, není-li stanoveno jinak, se použijí příslušná ustanovení obchodního zákoníku. Podrobná pravidla postupu při zvyšování základního kapitálu stanoví orgán společnosti, který o zvyšování základního kapitálu rozhoduje.

2. Upisovatel je povinen splatit emisní kurs akcií, které upsal při zvyšování základního kapitálu společnosti, v době určené v usnesení orgánu, který o emisi akcií rozhodl. Jestliže upisovatel nesplatí emisní kurs upsaných akcií nebo jeho splatnou část v určené době, stane se upsání akcií neúčinným marným uplynutím této doby. Představenstvo i bez výzvy neprodleně vrátí upisovateli dosud splacenou část emisního kursu upsaných akcií.

Článek 18

Pravidla postupu při snižování základního kapitálu

Možnost snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu

1. Na postup při snižování základního kapitálu, není-li stanoveno jinak, se použijí příslušná ustanovení obchodního zákoníku. Podrobná pravidla postupu při snižování kapitálu stanoví orgán společnosti, který o snižování kapitálu rozhoduje.

2. Akcie lze vzít z oběhu na základě veřejného návrhu smlouvy o koupi akcií. Možnost snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu losováním se nepřipouští.

ČÁST VI - ZRUŠENÍ A LIKVIDACE SPOLEČNOSTI

Článek 19

Zrušení a zánik společnosti

Likvidace společnosti

1. Společnost se zrušuje z důvodů a způsobem stanovených zákonem. Společnost je povinna vyžádat si předchozí souhlas České národní banky k rozhodnutí valné hromady o zrušení společnosti a ke sloučení společnosti se zrušovanou bankou.

2. Způsob provedení likvidace společnosti při jejím zrušení se řídí právními předpisy. Zrušuje-li se společnost s likvidací, návrh na jmenování likvidátora může podat pouze Česká národní banka.

3. Společnost zaniká ke dni jejího výmazu z obchodního rejstříku. Jestliže likvidační zůstatek nestačí k úhradě jmenovité hodnoty akcií, dělí se likvidační zůstatek na část připadající majitelům prioritních akcií a ostatních akcií v poměru odpovídajícím souhrnu splacených jmenovitých hodnot těchto akcií.

ČÁST VII - DALŠÍ USTANOVENÍ

Článek 20

Řídicí a kontrolní systém

1. Řídicí a kontrolní systém (dále také "ŘKS") společnosti je tvořen všemi nástroji a procesy, které působí uvnitř společnosti, a které usilují o zabezpečení realizace záměrů a dosažení cílů společnosti. ŘKS zahrnuje všechny činnosti a organizační složky společnosti.

2. ŘKS je organizován k zabezpečení těchto cílů:

- a) provádění činností společnosti v souladu s celkovou strategií společnosti při optimálním vynaložení nákladů,
- b) aktuálnosti, spolehlivosti a ucelenosti informací používaných společností pro rozhodovací procesy a poskytovaných společnostmi třetím stranám,
- c) souladu činností společnosti s příslušnými zákony a předpisy.

3. ŘKS zahrnuje:

- a) kontrolní prostředí
- b) systém vnitřní kontroly
 - kontrolní mechanismy a kontrolní činnosti
 - compliance
 - interní audit
- c) informace
- d) řízení rizik:
 - úvěrového rizika
 - rizika koncentrace
 - tržního rizika
 - operačního rizika včetně požadavků na informační systémy
 - rizika likvidity a ostatních rizik
- e) monitoring (sledování a vyhodnocování funkčnosti a efektivnosti ŘKS a náprava nedostatků)

4. Na udržování a vyhodnocování funkčního a efektivního řídicího a kontrolního systému společnosti se podílejí orgány společnosti a zaměstnanci společnosti v rozsahu určeném stanovami a vnitřními předpisy společnosti.

5. Požadavky na ŘKS jsou podrobně upraveny ve vnitřních předpisech společnosti.

Článek 21

Interní audit

1. Ve společnosti je zřízen útvar interního auditu, který je součástí ŘKS společnosti.

2. Interní audit je nezávislá objektivně ujišťovací a konzultační činnost zaměřená na přidávání hodnoty a zdokonalování procesů ve společnosti. Interní audit pomáhá společnosti dosahovat jejích cílů tím, že přináší systematický metodický přístup k hodnocení a zlepšování systému řízení rizik, řídicích a kontrolních procesů a správy a řízení společnosti.

3. Po oznámení statutárnímu orgánu společnosti je ředitel útvaru interního auditu povinen informovat o zjištěných skutečnostech dozorčí radu a výbor pro audit, a v případě zjištění, která mohou záporně ovlivnit hospodaření společnosti, je povinen dát podnět k mimořádnému zasedání dozorčí rady a výboru pro audit.

4. Postavení, úloha a činnost interního auditu jsou ve společnosti vymezeny vnitřním předpisem společnosti.

Článek 21a

Výkon funkce compliance

1. Součástí ŘKS společnosti je zajištění výkonu funkce compliance.

2. Cílem výkonu činnosti compliance ve společnosti je zabezpečení souladu vnitřních předpisů společnosti s právními předpisy, vzájemný soulad vnitřních předpisů a soulad činností s právními a vnitřními předpisy.

3. Compliance je nezávislá funkce, která informuje příslušné vedoucí zaměstnance o zjištěných nesouladech s právními předpisy a v případě významných nesouladů představenstvo. Dále informuje vedoucí zaměstnance o připravovaných nebo nových právních předpisech a uznávaných standardech týkajících se činnosti společnosti a poskytuje konzultační činnost v oblasti compliance představenstvu a vedoucím zaměstnancům.

4. Postavení, úloha a činnost funkce compliance jsou ve společnosti vymezeny vnitřním předpisem společnosti.

ČÁST VIII - ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 22

Postup při doplňování a změně stanov

Představenstvo předkládá návrh na doplnění a změny stanov k posouzení dozorčí radě a poté ke schválení valné hromadě. Po schválení změn stanov valnou hromadou se změny stávají nedílnou součástí stanov s účinností, kterou stanoví zákon, pokud nejde o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností. Představenstvo je povinno zabezpečit ve lhůtách stanovených zákonem a způsobem v něm uvedeným vypracování a uložení úplného znění stanov společnosti.

Článek 23

Závěrečná ustanovení

1. V ostatním se činnost společnosti řídí právními předpisy, zejména příslušnými ustanoveními obchodního zákoníku a zákona o bankách. V případě, že se některé ustanovení stanov, ať už vzhledem k platnému právnímu řádu, nebo vzhledem k jeho

změnam, ukáže neplatným, neúčinným nebo sporným anebo některé ustanovení chybí, zůstávají ostatní ustanovení stanov touto skutečností nedotčena. Namísto dotčeného ustanovení nastupuje ustanovení příslušného právního předpisu nebo ustanovení právního předpisu, které je svou povahou a účelem nejbližší zamýšlenému účelu stanov, anebo - není-li takového ustanovení právního předpisu - způsob řešení, jenž je v obchodním styku obvyklý. Právní poměry společnosti se řídí českým právním řádem.

2. Činnost společnosti podléhá bankovnímu dohledu ve smyslu příslušných ustanovení zákona o bankách.

3. Skutečnosti stanovené obecně závaznými právními předpisy, těmito stanovami a usneseními valné hromady zveřejňuje společnost oznámeními v Obchodním věstníku, pokud zákon nebo tyto stanovy nestanoví jinak.

4. Akcionáři mající akcie na jméno jsou povinni neprodleně oznámit představenstvu všechny změny údajů obsažených v evidenci cenných papírů vedené podle zvláštního zákona.

5. Spory mezi akcionáři a společností, spory mezi společností a členy jejích orgánů, jakož i vzájemné spory mezi akcionáři, související s jejich účastí ve společnosti, budou řešeny dohodou. Nepodaří-li se dosáhnout smírného řešení, budou tyto spory náležet do působnosti českých soudů, pokud mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána, nestanoví jinak.

6. Úplná znění stanov se ukládají ve sbírce listin, která je součástí obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze, a v sekretariátu představenstva a dozorčí rady společnosti. Ověřené kopie stanov a jejich změn se ukládají u České národní banky.

Abstrakt diplomové práce “Stanovy banky“

Moje diplomová práce je věnována stanovám banky v České republice, které jsou často považovány za nejdůležitější dokument nejen banky, ale i akciové společnosti obecně. Hlavním cílem této práce je zmapovat a popsat současný stav právní úpravy stanov banky v tuzemském právním řádu.

V první kapitole je stručně nastíněn historický vývoj příslušné právní úpravy. Retrospektivním způsobem uvádím a vyjadřuji se k zákonům relevantním ve věci stanov banky před přijetím současného právního rámce, kterým je zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, a zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. Druhým účelem této kapitoly je seznámit čtenáře se zákonnou úpravou bankovníctví v období komunismu mezi lety 1948 až 1989.

Vývoj pojmu „banka“ v kontextu zákona o bankách je popsán ve druhé kapitole. Důraz je kladen zejména na rozlišení banky v právním a faktickém smyslu.

Třetí a obsahově nejrozsáhlejší část popisuje samotné stanovy banky v rámci obou výše zmíněných a v současnosti platných zákonů. Zde je rozebrán význam stanov, jejich právní povaha, platnost a účinnost, procesy spojené s přijímáním a změnami stanov a především jejich hlavní pojmový znak - obligatorní, podmíněně obligatorní a fakultativní náležitosti.

Poslední kapitola je praktická - obsahuje podrobnou analýzu stanov České spořitelny, a.s., jedné z nejvýznamnějších tuzemských bank. V této části je s mým komentářem popsána implementace jednotlivých teoretických principů a zákonných ustanovení do stanov reálného bankovního subjektu.

Klíčová slova:

stanovy akciové společnosti

banka

Abstract of the Thesis “By-laws of a bank“

My thesis is dedicated to the by-laws of a bank in the Czech Republic, which are often considered to be the most important document of not only a bank, but also a joint-stock company in general. The main goal of this work is to map and describe the present situation concerning the legal regulation of by-laws of a bank in the domestic law.

The first chapter briefly outlines the historical development of the corresponding regulation. In a retrospective manner, we are introduced to acts relevant to the bank's by-laws before the contemporary legal framework, consisting of Act No. 513/1991 Coll. (the Commercial Code) and Act. No. 21/1992 Coll. (on Banks), was adopted. The secondary purpose of this chapter is to familiarize the reader with the statutory enactment of banking industry during the period of communism since 1948.

In the second chapter, evolution of the term “bank” itself in the context of Act on Banks is explained. The difference between legal definition and factual meaning of a bank is emphasized.

The third and the most comprehensive part describes the by-laws of a bank themselves in the view of both above mentioned acts. By-laws' significance, character, processes of adoption and amendments, validity, force and other aspects are discussed along with their compulsory, conditionally compulsory and optional terms.

The last chapter is practical - the by-laws of Česká spořitelna, a.s., the most prominent bank in the Czech Republic, are closely analyzed and the theoretical principles and statutory provisions related to the by-laws presented in this thesis are observed being implemented in the articles of a real financial institution.

Keywords:

by-laws of a join-stock company

bank